

Miljø- og
Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen

Minivådområde- ordningen 2019

Etablering af åbne minivådområder og minivådområder med filtermatrice

Version 2
Marts 2019

Minivådområdeordningen 2019

Etablering af åbne minivådområder og minivådområder med filtermatrice

Denne vejledning er udarbejdet af
Landbrugsstyrelsen i 2019

Foto: Rikke Folving Ginzburg
© Landbrugsstyrelsen

Miljø- og Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V
Tlf.: 33 95 80 00
E-mail: mail@lbst.dk
www.lbst.dk

Indhold

1.	Velkommen	7
1.1	Nyt siden sidst	8
1.2	Ordningens formål	9
1.3	Afsatte midler og finansiering af projektet	9
1.3.1	Den afsatte ramme	9
1.4	Hvem kan ansøge om et minivådområde under ordningen?	9
1.5	Hvilke krav skal være opfyldt for at kunne anlægge et minivådområde?	10
1.6	Kort om oplandskonsulentordningen	10
1.7	Dit drænopland er placeret på egnede arealer	11
1.8	Dit drænopland er placeret på potentielt egnede arealer	11
1.8.1	Hvorfor er der behov for undersøgelser på potentielt egnede arealer?	12
1.9	Din ansøgning skal indeholde.....	13
1.9.1	Det er vigtigt, at dit ansøgningskema er fyldestgørende	13
1.9.2	Hvis du vil ansøge om flere minivådområder	14
1.10	Husk de nødvendige tilladelser - inden du går i gang med projektet	14
1.10.1	Hvilke tilladelser mv. kræver dit projekt?	14
1.11	Vigtige datoer og frister.....	14
1.12	Hvordan søger du om tilskud?	15
1.12.1	Hvor finder du ansøgningskemaet?	15
1.12.2	Tast selv: Vær opmærksom på	15
1.12.3	Du får en kvittering, når vi har modtaget din ansøgning	15
1.13	Nyttige links	15
2.	Hvor kan der etableres minivådområder?	16
2.1	Egnede og potentielt egnede områder på kortet.....	16
2.1.1	Her kan du ikke søge om at anlægge et minivådområde.....	16
2.1.2	Hvad er effekten af dit minivådområde?	17
2.1.3	Indsatsbehov for minivådområder.....	17
3.	Sådan beregnes effekten af dit minivådområde	18
3.1	Effekten afhænger af, hvor drænoplandet og minivådområdet er placeret	18
3.2	Effekten afhænger af, om arealet er klassificeret som egnet, potentielt egnet eller "ikke klassificeret"	19
4.	Få hjælp af en oplandskonsulent	20
4.1	Hvad er en oplandskonsulent?	20
4.2	Oplandskonsulentens ydelser.....	20
4.3	Tag kontakt til oplandskonsulenten i god tid	21
4.4	Oplandskonsulentens opgaver på potentielt egnede arealer	21
4.5	Oplandskonsulentens erklæring	21
5.	Sådan skal du indtegne arealerne i Internet Markkort (IMK)	22
6.	Sådan prioriterer vi ansøgninger og vurderer, om du får tilsagn eller afslag	24
6.1	Ansøgningskemaet indeholder blokerende valideringer	24
6.1.1	Din ansøgning skal overholde nogle krav for, at du kan sende den ind:	24
6.2	Prioritering af ansøgninger.....	25
6.3	Hvis du får tilsagn	26
6.4	Hvis du får afslag eller delvist afslag.....	26
6.5	Hvis du får afslag	26

6.6	Hvis du vil klage.....	26
7.	Åbne minivådområder: Hvad kan du få tilskud til?	27
7.1	Standardomkostninger på projekttypen åbne minivådområder.....	27
7.1.1	Er der behov for lermembran?	27
7.2	Hvad indebærer tilvalg af optioner?	29
7.3	Oversigt over projekter, som du ikke kan få tilskud til	30
7.4	Udbudsregler: Åbne minivådområder er ikke omfattet af udbudsreglerne	30
8.	Åbne minivådområder: Når projektet sættes i gang.....	31
8.1	Hvornår må du påbegynde projektet?.....	31
8.2	Hvad må du – og hvad må du ikke?	31
9.	Minivådområder med filtermatrice: Det kan du få tilskud til	32
9.1.1	Udgifter til anlægsarbejde – minivådområder med filtermatricer	32
9.1.2	Tilskud til konsulentbistand – minivådområder med filtermatricer	32
9.1.3	Løn til eget personale – minivådområder med filtermatricer	33
9.1.4	Gebyrer, miljøtillæg og lignende – minivådområder med filtermatricer	36
10.	Minivådområder med filtermatrice: Hvilke udgifter kan du ikke få tilskud til?.....	37
11.	Minivådområder med filtermatrice: Dette skal du være opmærksom på, når du indhenter tilbud fra leverandører.....	38
11.1	Du skal indhente to sammenlignelige tilbud på udgifter over 50.000 kr.	38
11.1.1	Udgifter over 50.000 kr.	38
11.1.2	Udgifter på og under 50.000 kr.	39
11.1.3	Udgifter til konsulentbistand	39
11.2	Din leverandør skal være uafhængig af dig	40
11.3	Du skal overholde vores krav til tilbud	40
11.4	Tilbuddene skal være sammenlignelige.....	41
12.	Du skal overholde udbudsreglerne, hvis du ansøger om et minivådområde med filtermatrice	42
12.1	Minivådområder med filtermatrice: Du skal overholde udbudsreglerne, når du vælger leverandør til projektet	42
12.2	Hvordan opfylder du loven - bygge og anlægsopgaver?	42
12.3	Hvordan opfylder du loven – køb af varer og tjenesteydelser? (Gælder kun offentlige ansøgere)	43
12.4	Send dokumentation med udbetalingsanmodningen	43
12.5	Særligt om afhængighed.....	44
12.6	Særligt om totalentrepriser.....	44
12.7	Særligt om kunstig opdeling.....	44
12.8	Særligt om udvidet bygge- og anlægsentreprise	45
12.9	Særligt om udvidet kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser (gælder kun offentlige ansøgere)	45
12.10	Særligt om projektet som del af en større entreprise	45
12.11	Anlægger du selv dele af projektet?	45
12.12	Nedsættelse af dit tilskud.....	45
13.	Kompensation for areal og vedligehold skal du søge som de minimis støtte	47
13.1	Hvad skal du gøre for at søge kompensation for areal og vedligehold?	47
13.1.1	Du skal selv oplyse, om du har modtaget de minimis støtte fra andre myndigheder	47
13.1.2	Hvordan ved du om du har modtaget de minimis-støtte fra andre myndigheder?	47
13.1.3	Hvad kan du få som kompensation for udtagning af areal og vedligehold?	48
13.2	Overblik over vores de minimis ordninger, som automatisk indlæses i dit ansøgningskema	48

13.3	Du må ikke overskride loftet på 20.000 Euro i de minimis-støtte over tre regnskabsår	49
14.	Du kan få grundbetaling under artikel 32, hvis du opfylder betingelserne.....	50
15.	Hvilke kriterier og forpligtigelser skal du overholde?	52
16.	Sådan skal du designe dit minivådområde med åbne bassiner	55
16.1	Formål med et minivådområde	55
16.2	Afgrænsning af drænoplanet	56
16.3	Funktionen af de enkelte elementer i et minivådområde	56
16.4	Størrelse og udformning	57
16.4.1	Sedimentationsbassin.....	59
16.4.2	Vådområdet – dimensionering og udformning	60
16.4.3	Indløb fra sedimentationsbassin til minivådområde	62
16.4.4	Udløb fra minivådområdet.....	62
16.4.5	Beplantning i minivådområdet.....	63
16.4.6	Hældning og beplantning på brinkerne	63
16.4.7	Vedligehold af anlægget	63
16.5	Krav til udformningen af dit åbne minivådområde	64
17.	Sådan skal du designe dit minivådområde med filtermatrice.....	65
17.1	Hvad er et minivådområde med filtermatrice?	65
17.2	Afgrænsning af drænoplanet	66
17.3	Funktionen af de enkelte elementer i et minivådområde	67
17.4	Størrelse og udformning	67
17.4.1	Hydraulisk design	67
17.4.2	Fordeling af drænvand afhængigt af hydraulisk design	68
17.4.3	Sedimentationsbassin / sedimentationsbrønd	69
17.4.4	Du skal etablere et stuvningsbassin, hvis dit minivådområde placeres på potentielt egnet areal	70
17.5	Hydrauliske effektivitet af matricen	71
17.6	Krav til konstruktion af filtermatrice for at undgå negative sideeffekter	72
17.6.1	Krav om sommerlukning af anlæg	72
17.6.2	Krav om 50 cm dæklag af umættet pileflis på afsyningstidspunktet og ikke under 20 cm i opretholdelsesperioden	72
17.6.3	Krav til geniltning af udløbsvandet	72
17.6.4	Krav om etablering af målestok i matricen	73
17.7	Etablering af minivådområde med filtermatrice.....	73
17.8	Hældning og beplantning på brinkerne	74
17.9	Vedligehold af anlægget og tilsyn	74
17.10	Krav til udformningen af dit minivådområde med filtermatrice	76
18.	Igangsættelse af projektet	78
18.1	Projektperioden.....	78
19.	Du skal skilte med dit projekt når du går i gang	79
19.1	Skiltning i løbet af projektperioden – du skal skilte senest fra den dag du modtager tilsagnet	79
19.2	Generelle krav til alle former for skiltning	80
19.3	Du skal ved udbetalingen dokumentere, at du har skiltet korrekt.....	81
19.4	Nedsættelse af tilskud, hvis du ikke skilter korrekt.....	81
20.	Hvis du vil ændre i dit projektet	82
20.1	Hvilke ændringer skal vi godkende, før du kan ændre dit projekt?	82
20.2	Hvordan ændrer du dit projekt?	82
20.3	Frister for ændringer af dit projekt.....	82

20.4	Forlængelse af projektperioden	83
20.5	Ændring af projektindholdet	83
20.6	Ændring af budgettet – kun for minivådområder med filtermatrice	83
20.7	Overdragelse af tilsagn	84
21.	Når du afslutter dit projekt	85
21.1	Afsyning.....	85
22.	Sådan søger du om udbetaling af tilskud.....	86
22.1	Forskudsudbetaling	86
22.2	Frist for at søge om slutudbetaling.....	86
22.3	Minivådområder med filtermatrice: Hvilke bilag skal du sende med udbetalingsanmodningen?.....	86
22.4	Krav til faktura	87
22.5	Krav til opbevaring af fakturaer og betalingsdokumentation	87
22.6	Modregning.....	87
22.7	Nemkonto	87
22.8	Indberetning af tilskud til SKAT	87
23.	Du skal opretholde dit projekt i 10 år	88
23.1	Hvis du ønsker at udtræde af ordningen.....	89
24.	Efter projektet er afsluttet	89
25.	Hvad sker der, hvis du opgiver dit projekt?	89
26.	Sådan kontrollerer og sanktionerer vi	90
26.1	Kontrol af projektet.....	90
26.2	Bortfald af tilsagn, tilbagebetaling og nedsættelse af tilskud	90
26.3	Udbetaling på uretmæssigt grundlag	91
26.4	Force majeure.....	91
26.5	Straffebestemmelser og svig	92
26.6	Svindel med tilskudsberettigelse eller brug af tilskud.....	92
27.	Sådan bruger vi dine data fra ansøgningen	93
27.1	Offentliggørelse, bl.a. på internettet.....	93
28.	Lovgrundlag	94
29.	Yderligere oplysninger	95

Åbent minivådområde. Foto: SEGES

1. Velkommen

Denne vejledning beskriver betingelserne for ordningen til etablering af åbne minivådområder og minivådområder med filtermatrice. I kapitel 1 kan du få et overblik over ordningen og de overordnede krav, der er for at kunne ansøge om tilsagn om tilskud til de to typer af minivådområdeprojekter.

Minivådområder er et af de kvælstofreducerende initiativer, der skal kompensere for, at de danske landmænd med Fødevarer- og landbrugspakken fik mulighed for at gøde markerne mere. Dermed er minivådområderne med til at forbedre det omkringliggende vandmiljø.

Kort om ordningen

Et minivådområde er et drænvirkemiddel, der reducerer drænvandet for kvælstof inden det ledes videre ud i vandmiljøet. Minivådområder renser også drænvandet for fosfor

Ordningen åbner for ansøgninger om tilsagn 1. marts 2019 og lukker 30. april 2019

Allerede inden ansøgningsrunden åbner, kan du få gratis rådgivning af en oplandskonsulent

Du kan få 100 procent i tilskud til etablering af et minivådområde gennem EU-midler

Du kan få compensation for det udtagne areal og til vedligehold (de minimis-støtte)

Du kan se på minivådområdekortet, hvor du kan søge om tilskud

Du skal opretholde og vedligeholde dit minivådområde i 10 år

1.1 Nyt siden sidst

Siden ansøgningsrunden 2018 har vi lavet en række ændringer og tilføjelser til ordningen:

Du kan få forskudsudbetaling

I 2019 vil der være mulighed for, at du kan få 50 procent af de tilskudsberettigede udgifter i forskud, hvis du får tilsagn om tilskud til et minivådområde. Forskudsudbetalingen kan ske, når du har indhentet alle de for dit projekt nødvendige tillader. Du kan godt ansøge om et minivådområde, selvom du ikke har tilladelserne på ansøgningstidspunktet og få tilsagn til dit projekt. Når tilladelserne er opnået indsender du disse via Tast-selv, hvorefter vi gennemgår dine tilladelser og udbetaler forskuddet. Vi kræver forskuddet tilbagebetalt, hvis du ikke har gennemført dit projekt inden for den 2 årige projektperiode.

Du kan ansøge om et minivådområde med filtermatrice

Du kan ansøge om tilsagn om tilskud til et minivådområde med filtermatrice i 2019. Et minivådområde med filtermatrice er mere effektivt og fylder mindre end de åbne minivådområder. Vi har afsat en mindre del af den samlede pulje til minivådområder med filtermatricer, da virkemidlet stadig er nyt. Søger du om tilskud til et minivådområde med filtermatrice, skal du være opmærksom på, at der vil være særlige krav til vedligehold.

Der er kommet standardomkostninger på minivådområder med åbne bassiner

I 2019 skal du ikke indsende to tilbud for at dokumentere den rimelige pris for dit projekt, hvis du søger om tilskud til et åbent minivådområde. I stedet har vi fastsat en standardomkostning for opstart af dit projekt og herefter en størrelsesafhængig meromkostning. Hertil kommer forskellige optioner, som du kan tilvælge som en del af dit projekt.

Bemærk, at indførelsen af standardomkostninger på de åbne minivådområder bevirker, at det kun er private ansøgere, der kan ansøge om tilsagn om tilskud til et minivådområde. Offentlige myndigheder kan ikke søge om tilsagn om tilskud til et projekt, hvor der anvendes standardomkostninger, da udbudsreglerne for offentlige ansøgere og standardomkostninger ikke er forenelige. Offentlige ansøgere kan dog stadig ansøge om tilsagn om tilskud til et minivådområde med filtermatrice.

Flere muligheder for placeringer af minivådområder

I 2019 bliver kortet, der angiver hvor du kan placere minivådområder mere fleksibelt, så der bliver flere muligheder for placeringer til minivådområder.

- 1) Kravet om, at 90 procent af projektet skal være beliggende på arealer med en kvælstofeffekt over 300 kg N pr ha, ændres til, at drænoilandet i gennemsnit for åbne minivådområder skal have en reduktion over 300 kg N pr. ha minivådområde og for minivådområder med filtermatricer en reduktion på over 600 kg N pr. 0,2 ha filtermatrice. Det betyder også, at vi nu viser alle arealer på udpegningskortet både med høj og lav effekt. Du kan stadig se et kortlag i Miljø-GIS, der kun viser arealer med en effekt over 300 kg N pr. ha åbent minivådområde, men du kan i samarbejde med din oplandskonsulent vurdere om gennemsnitseffekten kommer over den påkrævede reduktion. Læs mere i afsnit 3 om, hvordan effekten af dit minivådområde beregnes.
- 2) Vi hæver andelen fra maksimalt 10 procent til maksimalt 30 procent af arealet, der må være beliggende uden for egnet og potentielt egnet areal. Dog må maksimalt 10 procent af hhv. minivådområde og drænoiland være beliggende på ikke egnet areal markeret med rødt i kortlaget "Udpegningskort for minivådområder 2019" i Internet Markkort (IMK).

1.2 Ordningens formål

Tilskudsordningen er en del af det danske landdistriktsprogram 2014-2020, der har til formål at udvikle landdistrikterne, bl.a. ved at forbedre landbrugets konkurrenceevne, styrke indsatsen for at forbedre klimaet, bruge naturens ressourcer bæredygtigt og skabe en balanceret udvikling i landdistrikterne.

Det primære formål med minivådområdeordningen er at forbedre vandmiljøet ved at reducere kvælstofbelastningen til det omkringliggende vandmiljø. Som en sekundær effekt reducerer minivådområder også fosfor.

Minivådområdeordningen bidrager til implementeringen af EU's vandrammedirektiv.

LDP 2020

1.3 Afsatte midler og finansiering af projektet

Det samlede, offentlige tilskud kan udgøre 100 procent af de samlede, tilskudsberettigede udgifter til etablering af minivådområdet. Landbrugsstyrelsens tilskud til etablering af minivådområder finansieres af EU via Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL).

Tilskud til vedligehold og arealkompensation finansieres af nationale midler fra Miljø- og Fødevarerministeriet og gives som de minimis-støtte.

Bemærk, at du ikke kan få tilskud til udgifter, som du får EU-tilskud til under en anden ordning eller på anden måde. Projektet kan heller ikke medfinansieres med andre offentlige, nationale midler, fx midler fra en kommune, en region, en offentlig fond eller tilskud i form af garanti, kaution eller lignende.

1.3.1 Den afsatte ramme

Til ansøgningsrunden på ordningen er der i 2019 afsat i alt 115 mio. kr.

Til areal- og vedligeholdskompensation er der i 2019 afsat 13,7 mio. kr.

Der er fastsat følgende beløbsmæssige rammer under ordningen i 2019:

TABEL 1.1. Fordeling på indsatsområder

Indsatsområder i 2019	Pulje i 2019 (mio. kr.)
Åbne minivådområder	95
Minivådområder med filtermatrice	20

Det er muligt for det samme CVR-nr. eller CPR-nr. at søge flere gange under samme indsatsområde og/eller til begge indsatsområder, men der skal indsendes en ansøgning pr. projekt du ønsker at anlægge, og disse vil blive behandlet uafhængigt af hinanden.

1.4 Hvem kan ansøge om et minivådområde under ordningen?

For at kunne søge tilskud under minivådområdeordningen, skal du drive et egnet eller potentielt egnet areal som ejer eller forpagter ved tilsagnets begyndelse.

Det er kun private ansøgere med et CVR-nr. eller CPR-nr. der kan opnå tilsagn om tilskud til et åbent minivådområde. Alle private og offentlige ansøgere med et CVR-nr. eller CPR-nr. kan opnå tilsagn om tilskud til et minivådområde med filtermatrice.

Et projekt kan bestå af flere lodsejere. De kan i fællesskab oprette en forening/organisation, der står for at udføre projektet. Forholdet til foreningens/organisationens medlemmer er et privatretsligt forhold. Foreninger/organisationer skal have et CVR-nr., før de kan få tilsagn.

Hvis du opnår tilsagn om tilskud til et minivådområde gennem ordningen, er du som tilsagnshaver den fysiske og juridiske person, der:

- søger om tilsagn om tilskud,
- modtager tilsagnet,
- er ansvarlig for at projektet gennemføres,
- afholder udgifterne i projektet, dvs. modtager fakturaer fra leverandører,
- søger om udbetaling af tilskud,
- modtager tilskuddet og
- opretholder projektet.

1.5 Hvilke krav skal være opfyldt for at kunne anlægge et minivådområde?

Du skal være opmærksom på, at der er nogle betingelser, der skal være opfyldt, hvis du ønsker at anlægge et minivådområde:

- Oplandet til minivådområdet skal være drænet.
- Mindst 80 procent af drænoplandet skal have været registreret som omdriftsareal i Fællesskemaet 2018.
- Drænoplandet skal placeres så gennemsnitseffekten af minivådområdet er minimum 300 kg N pr. ha åbent minivådområde (inkl. sedimentationsbassin) og minimum 600 kg. N pr. 0,2 ha minivådområde med filtermatrice (ekskl. sedimentationsbrønd/sedimentationsbassin/stuvningsbassin). Minivådområdet kan placeres uden for de egnede eller potentielt egnede arealer, dog må minivådområdearealet ikke bestå af ikke-egnet areal. Drænoplandet skal placeres, så minimum 70 procent af arealerne består af egnet eller potentielt egnet areal, dog må drænoplandet ikke bestå af ikke-egnet areal.
- Du skal vedlægge en erklæring fra en oplandskonsulent i din ansøgning om tilskud under ordningen (se afsnit 4 "Få hjælp af en oplandskonsulent").
- Oplandskonsulenten skal foretage særlige undersøgelser, hvis dit drænopland består af 50 procent eller mere potentielt egnet areal.
- Der må ikke være givet andre projekt-tilsagn på arealet, hvor du ønsker at anlægge dit minivådområde, herunder må der ikke være ansøgt om et vådområde- eller lavbundsprojekt (etablering og forundersøgelse) på arealet.

Særligt for åbne minivådområder

- Minivådområdet skal dimensioneres, så det udgør mellem 1 og 1,5 procent af drænoplandet. Den støtte du modtager på baggrund af standardomkostninger svarer til 1 procent af dit drænopland. Du må således gerne lave dit minivådområde større, men du får kun tilskud til, hvad der svarer til 1 procent af dit indtegnede drænopland.
- Minivådområdets drænopland skal minimum være 20 ha. Ønsker du at etablere et minivådområde med pumpe, skal drænoplandet være minimum 50 ha.

Særligt for minivådområder med filtermatrice

- Filtermatricen skal dimensioneres, så den udgør 0,2 - 0,25 procent af drænoplandet. Herudover skal der etableres et sedimentationsbassin/sedimentationsbrønd, hvis drænoplandet til projektet hovedsageligt består af egnet areal eller et stuvningsbassin, hvis drænoplandet hovedsageligt består af potentielt egnet areal.
- Drænoplandet til et minivådområde med filtermatrice skal minimum være 20 ha.

1.6 Kort om oplandskonsulentordningen

Oplandskonsulenterne yder gratis rådgivning og kan hjælpe dig med forberedelserne til en ansøgning om et åbent minivådområde eller et minivådområde med filtermatrice.

Hvis du vil anlægge et minivådområde med tilskud under ordningen, skal du i din ansøgning vedlægge en erklæring fra en oplandskonsulent. Erklæringen skal tilkendegive, at drænoplanet er korrekt afgrænset, herunder at der ikke er andre synlige drænudløb end det hoveddræn, der afvander til minivådområdet.

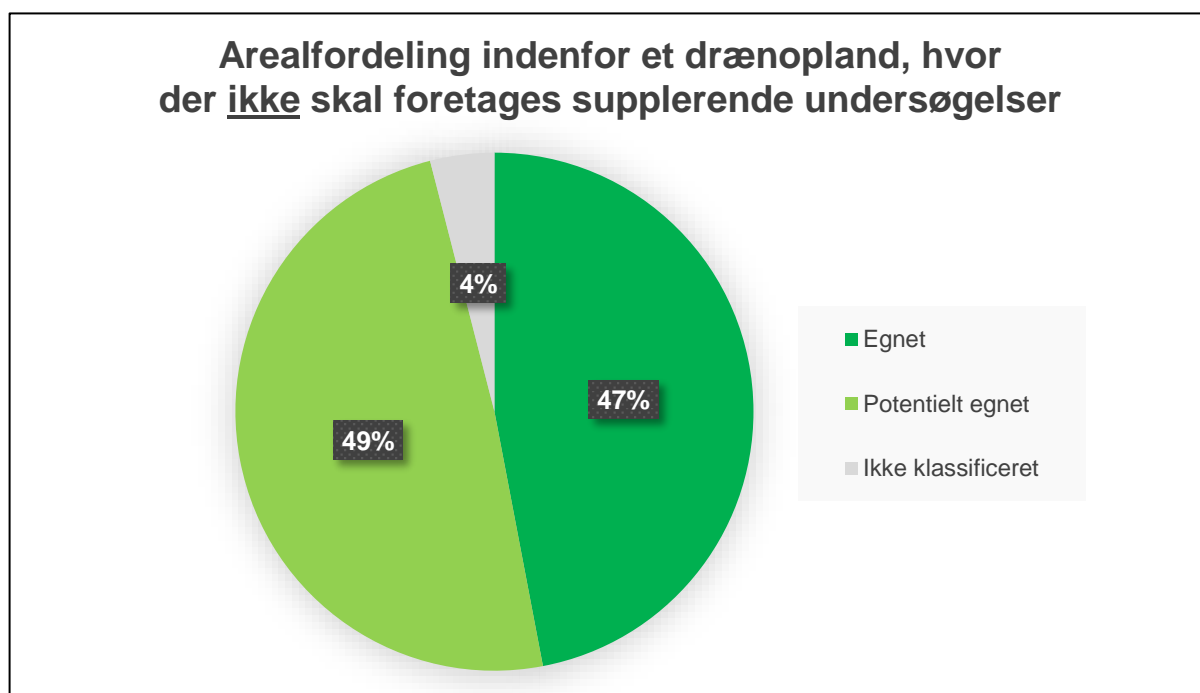
I tilfælde af at drænoplanet til dit projekt er beliggende på 50 procent eller mere "potentielt egnet" areal, skal erklæringen også tilkendegive, at der er foretaget de nødvendige prøver og observationer. Du kan i MiljøGIS eller IMK se, om dine arealer er potentielt egnede og kræver observationer og prøvetagning.

Husk derfor, at tage kontakt til din oplandskonsulent i god tid før ansøgningsfristen, hvis du planlægger at etablere et minivådområde. Læs mere om oplandskonsulentens rolle i forbindelse med anlæggelse af minivådområder i afsnit 4 "Få hjælp af en oplandskonsulent".

1.7 Dit drænoplanet er placeret på egnede arealer

Hvis dit drænoplanet består af under 50 procent potentielt egnet areal, skal der ikke foretages observationer af drænvandsføringen eller måles nitratkoncentrationer. I figur 1.1 nedenfor kan du se, hvordan arealfordelingen må være for, at vi betegner et drænoplanet som egnet.

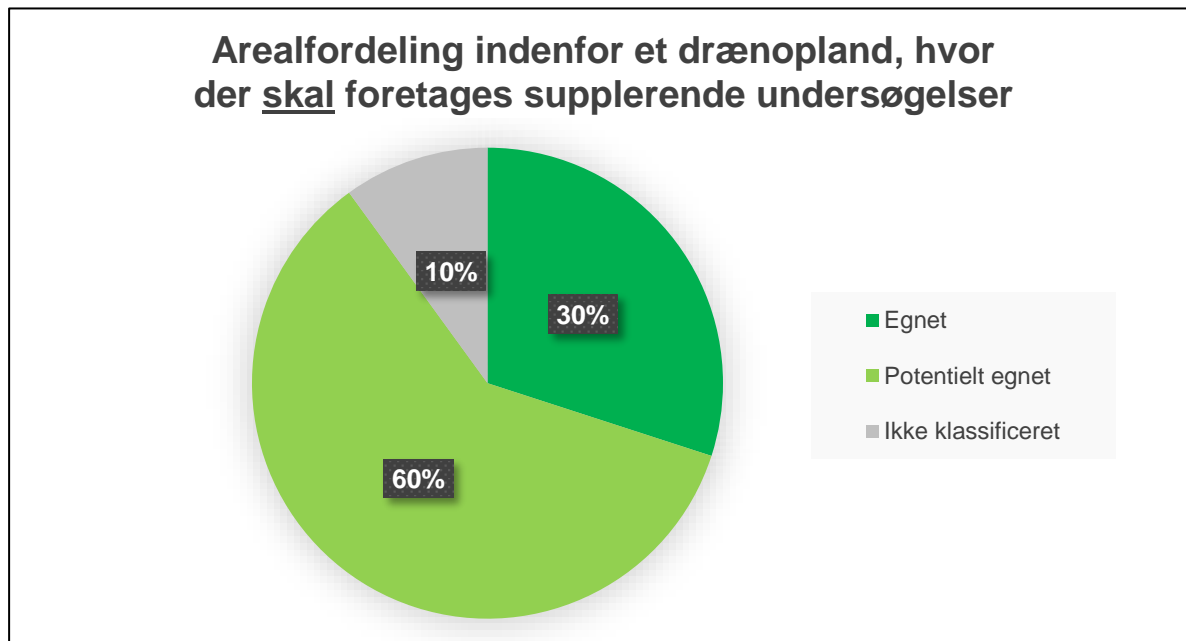
FIGUR 1.1. Eksempel på arealfordeling inden for et drænoplanet (regler for egnet areal)

1.8 Dit drænoplanet er placeret på potentielt egnede arealer

Du kan etablere et minivådområde på arealer, hvor drænoplanet er klassificeret som potentielt egnet, hvis du foretager en række supplerende undersøgelser. Du skal foretage de supplerende undersøgelser, hvis det potentielt egnede areal udgør 50 procent eller derover af det samlede drænoplanet. Figur 1.2 er et eksempel på, hvornår du skal foretage supplerende undersøgelser for dit drænoplanet.

FIGUR 1.2. Eksempel på arealfordeling inden for et drænoiland (regler for potentielt egnet areal). Der skal foretages nitratkoncentrationsmålinger og drænvandsobservationer.

Potentielt egnede arealer er arealer, der har mindre end 12 procent ler. For de potentielt egnede arealer er der en usikkerhed i forhold til, hvor stor en transport af kvælstof, der vil være i drænene. Undersøgelserne skal derfor sikre en større viden om nitratkoncentrationen i drænvandet.

Hvis dit drænoiland består af 50 procent eller derover potentielt egnet areal, skal en oplandskonsulent skrive under på en erklæring, der tilkendegiver, at de nødvendige undersøgelser er foretaget. Se mere i fakta-boksen herunder.

Oplandskonsulenten skal skrive under på, at følgende forhold er opfyldt

Vandføringen i drænene er ikke-eksisterende eller meget lav i sommermånederne.

Drænvandet indeholder i gennemsnit minimum 4 mg nitratkvælstof (NO₃-N) pr. liter drænvand i hhv. sommer-, efterår- og vintermåned. Der skal minimum tages to prøver i hver sæson med minimum 14 dages mellemrum. Hvis der ikke er vand i drænene om sommermånederne, skal der ikke tage prøver her og du kan nøjes med at tage 4 prøver over efterår og vinter.

Du kan finde erklæringen på vores hjemmeside i [tilskudsguiden](#) på [lbst.dk](#). Skriv ordningens navn i søgefeltet og klik på "Søg".

1.8.1 Hvorfor er der behov for undersøgelser på potentielt egnede arealer?

Potentielt egnede arealer er arealer, der har mindre end 12 procent ler. For de potentielt egnede arealer er der en usikkerhed i forhold til, hvor stor en transport af kvælstof, der vil være i drænene. Undersøgelserne skal derfor sikre en større viden om nitratkoncentrationen i drænvandet.

Hvis dit drænoiland består af 50 procent eller derover af potentielt egnet areal, skal en oplandskonsulent skrive under på en erklæring, der tilkendegiver, at de nødvendige undersøgelser er foretaget.

I vurderingen af det enkelte drænopland er det nødvendigt at fortage en analyse af, hvor meget vand og kvælstof, drænsystemet transporterer. Den samlede kvælstofmængde er et resultat af kvælstofkoncentrationen og vandmængderne i drænsystemet. Hvis der i et opland forekommer iblanding af grundvand, som strømmer til drænsystemet fra naboarealer, er der en betydelig risiko for, at nitratkoncentrationen i vandet er lav pga. opblanding med vand. Nitratindholdet kan også være lavt, hvis grundvandsdannelsen er sket fra områder med skove eller naturarealer, hvor udvaskningen er minimal. I drænoplande med et stor regional tilstrømning af grundvand vil der være risiko for, at et eventuelt anlagt minivådområde ikke kan håndtere de store vandmængder, der strømmer til anlægget.

Drænsystemer med en stor iblanding af grundvand kan med rimelighed udpeges ved at observere på sommervandføringen. Hvis drænsystemet løber tør i sommermånederne, eller hvis drænmængderne er meget lave, er andelen af grundvand sandsynligvis forholdsvis lav. Hvis sommervandføringen er høj, og nitratkoncentrationen samtidig er lav, er der en sandsynlighed for, at drænvandet er iblandet grundvand. Derfor skal undersøgelserne også omfatte en observering af drænvandsføringen i sommermånederne.

1.9 Din ansøgning skal indeholde

Der er en række ting, som du skal have klar, når du vil indsende din ansøgning om et minivådområde.

Det skal din ansøgning indeholde

1. En indtegning i Internet Markkort (IMK) af minivådområdet/filtermatricen, projektarealet, drænoplandet og evt. overlap mellem projektareal og drænopland. Læs mere i afsnit 5 "Sådan skal du indtegne arealerne i IMK".
2. En erklæring fra oplandskonsulenten. Læs mere i afsnit 4 "Få hjælp af en oplandskonsulent".
3. En tilkendegivelse af, om du ønsker areal og vedligeholdelseskompensation. Husk, at du får dette som de minimis støtte. Der er et loft på 20.000 Euro for de minimis støtte over de sidste tre regnskabsår. Læs mere i afsnit 13 "Kompensation for areal og vedligehold skal du søge som de minimis-støtte".
4. Nødvendige tilladelser fra offentlige myndigheder, hvis de er opnået (fx landzonetilladelse). Hvis tilladelserne ikke er opnået, ved ansøgning om tilsagn, skal du senest sende dem, når du søger om forskudsudbetaling eller når du søger om slutudbetaling, hvis du ikke ønsker forskudsudbetaling.
5. Hvis du ansøger om et minivådområde med filtermatrice: To direkte sammenlignelige tilbud fra leverandører på alle udgifter over 50.000 kr. Læs mere om dette i afsnit 11 "Minivådområder med filtermatrice: Dette skal du være opmærksom på, når du indhenter tilbud fra leverandører" og afsnit 9 "Minivådområder med filtermatrice: Det kan du få tilskud til?"
6. Foreningens vedtægter, hvis du ansøger som en forening.

1.9.1 Det er vigtigt, at dit ansøgningskema er fyldestgørende

For at gøre sagsbehandlingen af din ansøgning så hurtig som mulig, er det vigtigt, at du sender alle de bilag med, der er efterspurgt i ansøgningskemaet. Det er også vigtigt, at dine indtegninger i IMK er så præcise som muligt, da det har betydning for den beregnede effekt af minivådområdet og den beregnede de minimis-støtte. Du skal senest på udbetalingstidspunktet sikre dig, at der er overensstemmelse mellem anlægget og dine indtegninger i IMK.

Ansøgningsskemaet er sat op med en række skemakontroller der gør, at du ikke kan sende ansøgningsskemaet ind, hvis du ikke har udfyldt de nødvendige felter eller du ikke opfylder kravene til ordningen, herunder krav til indtegningerne i IMK. Hvis ansøgningsskemaet alligevel er mangelfuldt, kan det betyde, at du får et afslag eller nedsat tilskudsbeløb, fx hvis du ikke har indhentet to tilbud på alle udgifter over 50.000 kr., hvis du ansøger om tilskud til et minivådområde med filtermatrice.

1.9.2 Hvis du vil ansøge om flere minivådområder

Hvis du vil ansøge om at etablere flere minivådområder, skal du indsende én ansøgning pr. minivådområde.

Hvis du ønsker at anlægge to minivådområder med filtermatrice, skal du indhente tilbud for begge projekter. Her skal du huske at udspecificere økonomien for hvert enkelt projekt. Det er vigtigt for, at vi kan udspecificere budgettet for det enkelte minivådområde.

1.10 Husk de nødvendige tilladelser - inden du går i gang med projektet

Hvis du ønsker at etablere et minivådområde, skal du altid være opmærksom på, hvilke tilladelser der er nødvendige for dit projekt. Oplandskonsulenten kan hjælpe dig med at undersøge, hvilke tilladelser dit projekt har behov for.

Hvis du ønsker forskudsudbetaling, kan du først få udbetalt dit forskud, når du har indhentet de nødvendige tilladelser til projektet. Du skal derfor indsende dine tilladelser til os, før du kan modtage dit forskud.

1.10.1 Hvilke tilladelser mv. kræver dit projekt?

Etablering af et minivådområde forudsætter en række tilladelser og eventuelt dispensationer, der er nødvendige for dit projekt. Tal med din oplandskonsulent og din lokale myndighed om, hvilket tilladelse, der er relevante for netop dit projekt.

1.11 Vigtige datoer og frister

Du kan i tabellerne nedenfor få et overblik over vigtige tidspunkter og frister for minivådområdeordningen 2019.

TABEL 1.1. Vigtige datoer

Tidspunkt	Hvad sker?
1. marts 2019	Bekendtgørelsen for ordningen træder i kraft
1. marts 2019	Ordningen åbner for ansøgninger i Tast selv-service
30. april 2019	Frist for indsendelse af ansøgning*
1. maj til 31. august 2019	Vi meddeler tilsagn eller afslag på ansøgninger
1. september 2019	Hvis du har søgt om at starte fra 1. september, må du først gå i gang med projektet fra denne dato
1. marts – 30. april 2021	Sidste frist for at søge om udbetaling
1. september 2021	Hvis du har søgt om at starte fra 1. september 2019, er fristen for at søge om udbetaling 1. september 2021

*) Hvis vi modtager din ansøgning efter ansøgningsfristen, vil den som udgangspunkt ikke blive behandlet, og den vil ikke blive overført til næste ansøgningsrunde.

TABEL 1.2. Vigtige frister

Ændringsansøgning	Skal være modtaget hos os senest 2 måneder inden din projektperiode udløber
Ansøgning om forlængelse af projektperioden	Skal være modtaget hos os senest 10 dage inden din projektperiode udløber
Udbetalingsanmodning	Skal indsendes senest 3 måneder efter projektperioden er udløbet
Udbudsregler	Ansøger du om et åbent minivådområde, er der ikke krav om, at du skal dokumentere overholdelse af udbudsreglerne. Ansøger du om et minivådområde med filtermatrice, skal du senest på udbetalingstidspunktet dokumentere, at du har overholdt udbudsreglerne.
Tilladelser	Ønsker du forskudsudbetaling, skal du indsende dine tilladelser, før vi kan udbetale dit forskud. Du skal senest på udbetalingstidspunktet indsende de for dit projekt nødvendige tilladelser.

1.12 Hvordan søger du om tilskud?

1.12.1 Hvor finder du ansøgningsskemaet?

Du skal sende din ansøgning om tilsagn om tilskud via Tast selv-service.

Link til Tast selv-service finder du på vores hjemmeside lbst.dk i [Tilskudsguide](#) under Minivådområdeordningen. Her finder du også links til vejledning i brug af Tast selv-service.

1.12.2 Tast selv: Vær opmærksom på

- Hvis du vil søge om tilskud til flere projekter eller projekter under begge indsatsområder, skal du sende en ansøgning for hvert projekt.
- Du kan i hele ansøgningsperioden foretage opdateringer til din kladde, og i de skemaer som du allerede har sendt ind i Tast selv-service. Den version af ansøgningsskemaet, som vi bruger til sagsbehandling, og som vi lægger til grund for vores afgørelse, er den sidst indsendte version inden ansøgningsfristen.
- Tast selv-service kan være lukket på nogle tidspunkter, fx hver nat mellem kl. 24 og 01 samt onsdage mellem kl. 17 og 24, men også på andre tidspunkter. På vores hjemmeside lbst.dk under [Tast selv-service/Driftsstatus](#) kan du finde mere information om lukninger af Tast selv-service. Desuden kan du se den aktuelle driftsstatus for projektstøtteordninger i Tast selv-service. Hvis du oplever fejl, kan du sende en fejlmelding via vores hjemmeside lbst.dk/driftsstatus/.

Al øvrig skriftlig kommunikation i forbindelse med tilskud under minivådområdeordningen skal ske via e-mail til vandnatur@lbst.dk. Du er også velkommen til at kontakte os på tlf. 33 95 80 00.

1.12.3 Du får en kvittering, når vi har modtaget din ansøgning

Vi sender et kvitteringsbrev, når vi har modtaget din ansøgning. Kvitteringsbrevet sendes automatisk lige efter, at du har sendt din ansøgning.

1.13 Nyttige links

I MiljøGIS finder du tre kort under fanen "minivådområder": "Udpegningskort, effekter over 300 kg", "Minivådområdekort, efter frigivelse af arealer til ansøgningsrunden 2019 og "Minivådområdekort, før frigivelse af arealer". Du finder kortene samt information om kortene her: <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=lbst>.

Du finder information om oplandskonsulenternes kontaktoplysninger her: <https://oplandskonsulenterne.dk/>.

Du finder link til Tast selv-service, erklæringer m.m. på vores hjemmeside i [tilskudsguiden på lbst.dk](#).

2. Hvor kan der etableres minivådområder?

I dette afsnit kan du læse om det kortmateriale, der er lavet for at lokalisere de områder i Danmark, hvor det er muligt at anlægge minivådområder. Kortet over hvor der kan placeres hhv. åbne minivådområder og minivådområder med filtermatrice er det samme.

2.1 Egnede og potentielt egnede områder på kortet

I de egnede (grønne) og potentielt egnede (gule) områder kan du søge om etablering af minivådområder i 2019, hvis dit planlagte drænopland til et åbent minivådområdet reducerer over 300 kg N pr. ha minivådområde og for minivådområder med filtermatricer en reduktion på minimum 600 kg N pr. 0,2 ha filtermatrice (se afsnit 3 for hvordan effekten beregnes). Herudover skal du opfylde kravene til prøvetagning, hvis dit projekt placeres på potentielt egnede areal. Selvom områderne er klassificerede som egnede eller potentielt egnede, så forudsætter etablering af et minivådområde, at arealerne er drænnede. Dette er en del af oplandskonsulentens undersøgelser og en del af den erklæring fra oplandskonsulenten, som du skal vedhæfte ansøgningskemaet. 30 procent af dit drænopland må ligge uden for de egnede og potentielt egnede arealer, dog må maksimalt 10 procent af hhv. minivådområde og drænopland være beliggende på ikke egnede areal.

Kortet er lavet, så det udelukker arealer, hvor store vådområder eller lavbundsprojekter ofte er mere egnede virkemidler – disse arealer er markeret med rødt og klassificerede som 'ikke egnede'. Det er arealer, der er klassificeret som lavbund i ådal eller opland til lavbund i ådal på potentialekortet for minivådområder, jf. nedenfor. Maksimalt 10 procent af hhv. drænopland og minivådområde/filtermatrice må bestå af ikke-egnet areal i forhold til dine indtegninger i IMK. Det er vigtigt, at oplandskonsulenten foretager en vurdering af, om drænoplandet er korrekt afgrænset i forhold til ikke egnede areal.

Du skal også være opmærksom på, at der kan være tilfælde, hvor et opland er klassificeret som egnede eller potentielt egnede, selvom der allerede er givet tilsagn om tilskud til en forundersøgelse eller et etableringsprojekt af et vådområde eller lavbundsprojekt på arealet. Du kan ikke få tilsagn om tilskud til et minivådområde på arealer, hvor drænopland eller projektareal overlapper med arealer, hvor der allerede er givet tilsagn til et vådområde- eller lavbundsprojekt (både forundersøgelse og etableringsprojekter).

Hos din kommune kan du få oplyst, hvilke arealer det drejer sig om, eller du kan kontakte din oplandskonsulent. Du kan finde yderligere oplysninger og kontaktinformation på oplandskonsulenterne her: <https://oplandskonsulenterne.dk/>. Oplysninger om projektarealer for vådområde- og lavbundsprojekter vil også være tilgængelige i Internet Markkort (IMK).

2.1.1 Her kan du ikke søge om at anlægge et minivådområde

Hvis ikke minimum 70 procent af dit drænopland ikke er enten egnede eller potentielt egnede, kan du ikke placere dit minivådområde der. Yderligere skal dit drænopland have en gennemsnitlig effekt over 300 kg N pr. ha åbent minivådområde og for minivådområder med filtermatricer en reduktion på minimum 600 kg N pr. 0,2 ha filtermatrice (se mere i afsnit 2.1.2 og afsnit 3).

Bemærk, at maksimalt 10 procent af hhv. drænopland eller minivådområde/filtermatrice må bestå af ikke-egnet areal.

2.1.2 Hvad er effekten af dit minivådområde?

I ansøgningsskemaet kan du tjekke, hvad effekten af dit planlagte minivådområde er, når du har indtegnet alle arealer i IMK. Du finder effekten under fanen "Projektdata" i afsnittet "Samlet omkostnings-effektivitet", i feltet "Minivådområdets kvælstofeffekt ved kyst". Effekten af minivådområdet er beregnet ud fra sammensætningen af drænoplandet, dvs. ud fra om arealerne er egnede, potentielt egnede eller "ikke klassificeret". En anden vigtig faktor er i hvilket ID15 opland du placerer dit minivådområde. Der er forskellig retention (naturlig kvælstof tilbageholdelse) de enkelte ID 15 oplande imellem og retentionen beregnes altså ud fra i, hvilket ID 15 opland du placerer dit minivådområde.

Du kan først når ansøgningsrunden åbner, beregne den præcise effekt som dit minivådområde vil have, men du kan før ansøgningsrunden åbner, se hvilken effekt arealerne vil have og dermed har du en god indikator for, om effekten vil være tilstrækkelig. Dette gøres ved, at du inde i IMK trykker på korttemaer og dernæst finder kortlaget "Udpegningskort for minivådområder 2019". Husk at du skal være zoomet ind til 1:10.000 på kortet for at få vist klassificeringerne. For at få vist effekten skal du trykke på "Vis info" og herefter vælge temaet "Udpegningskort for minivådområder 2019". Derefter klikker du på det lille i-ikon i værktøjslinjen og herefter kan du trykke på arealet og se effekten. Effekten er opgivet så den viser, hvad effekten af et minivådområde på 1 ha vil være, hvis du kun placerer drænopland og minivådområde på det pågældende areal og al areal i drænoplandet er i omdrift.

Ønsker du at anlægge et minivådområde med filtermatrice, skal du selv regne effekten ud. Hvis du således har klikket på et areal der viser, at effekten er 356 kg N pr. ha minivådområde, så svarer det for en filtermatrice til, at effekten vil være 712 kg pr. 0,2 ha, da en filtermatrice er 20 procent af størrelsen på et åbent minivådområde (ved samme drænoplandsstørrelse) samtidig med at det renser kvælstof dobbelt så effektivt.

Arealer der på kortet står som "ikke klassificeret" er enten arealer, der er klassificeret som opland til lavbund i ådal, inddæmmede arealer eller arealer der ikke har et indsatsbehov. Disse arealer, hvis de er i omdrift, vil blive tilskrevet effekten som var det potentielt egnede.

Aarhus Universitet har leveret det grundlag, der bestemmer kvælstofeffekten.

2.1.3 Indsatsbehov for minivådområder

Indsatsbehovet for minivådområder er opgjort som den forventede effekt af minivådområder fra vandområdeplan 2015-2021 og den såkaldte fleksibilitetspulje, som først forventes indhentet i den kommende vandområdeplan efter 2021. Du kan få information om indsatsbehovet for minivådområder (2015-2021) og den udskudte indsats i det enkelte område i bekendtgørelsens bilag 1. Du kan også se hvilke områder der ikke har et indsatsbehov i kortet i MiljøGIS: Zoom ind og aktivér info-boksen ved at trykke på ikonet med "i" i værktøjslinjen øverst på kortet. Der vil så komme en info-boks op, når du klikker på kortet.

Kortet bliver justeret i takt med at indsatsbehovet ændres. Det betyder også, at udpegningskortet for minivådområder kan blive justeret til ansøgningsrunden 2020.

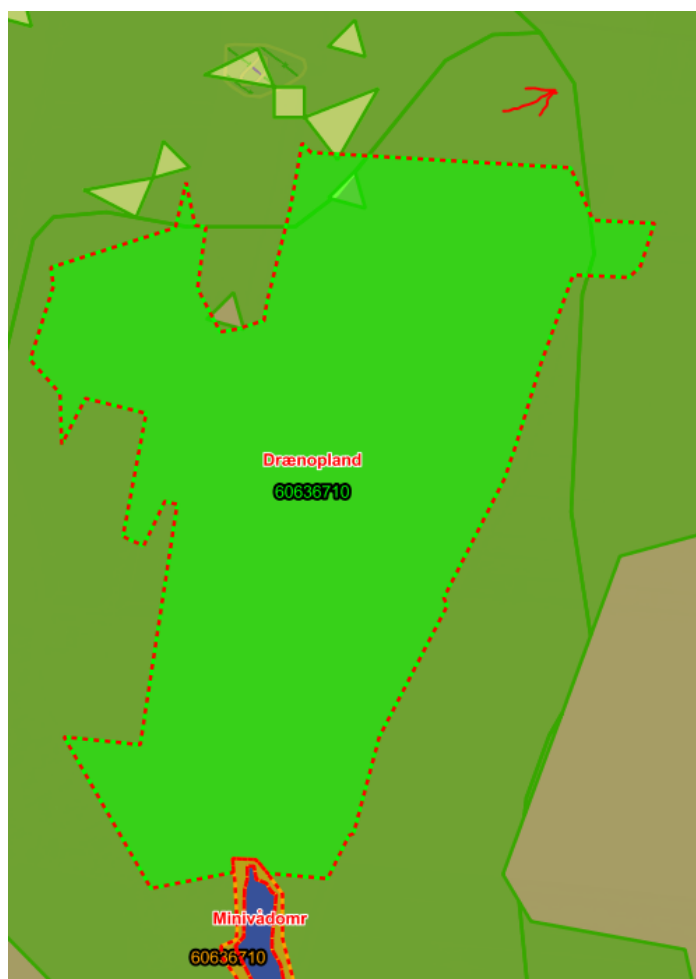
3. Sådan beregnes effekten af dit minivådområde

3.1 Effekten afhænger af, hvor drænoplandet og minivådområdet er placeret

Drænoplandet

Det er drænoplandets sammensætning der bestemmer, hvilken effekt dit minivådområde har sammen med placeringen af selve minivådområdet (se næste afsnit). Når du tegner dit drænopland ind i IMK, vil det ofte krydse to til flere forskellige ID 15 oplande, der hver især kan indeholde egnet, potentielt egnet, ikke egnet og det vi kalder "ikke klassificeret areal". "Ikke klassificerede arealer" indeholder de arealer, der er klassificeret som betinget egnet, betinget potentielt egnet eller inddæmmet areal. Inden for hvert ID 15 opland vil der være en specifik N-effekt tilskrevet hhv. egnet, potentielt egnet og "ikke klassificeret areal". Bemærk, at kun op til 10 procent af hhv. drænopland og minivådområde/filtermatrice må ligge indenfor det røde "ikke egnede" areal.

På billedet herunder ses et minivådområde (blåt) med projektareal (gult) og drænopland (grønt). ID 15 oplandsgrænserne er tegnet op med mørkegrøn (se rød pil på billedet). Som det fremgår af billedet, så ligger drænoplandet hovedsageligt i ét ID 15 opland, men går ind i to andre ID 15 oplande. Effekten af det egnede areal vil således her have tre forskellige værdier alt efter, hvilket ID 15 opland det er placeret i.

Minivådområdet

Den effekt der beregnes af minivådområdet er den effekt som minivådområdet har ved kysten, det vil sige effekten når der er indregnet retention til kysten. Retentionen er den naturlige kvælstoffjernelse, der er når vandet, der udledes fra minivådområdet, passerer vandløb, søer og vådområder på sin vej ud til kysten. Det er din indtegning af minivådområde eller filtermatrice, der er bestemmende for hvilken retention, der tilskrives dit minivådområde. Retentionen kan variere meget – fra 0 til 100 procent og hvert ID 15 opland har sin specifikke retentionsprocent, derfor har det stor betydning i hvilket ID 15 opland minivådområdet placeres.

3.2 Effekten afhænger af, om arealet er klassificeret som egnet, potentielt egnet eller ”ikke klassificeret”

Markinformation og beregning ?								
ID15	Areal (ha)	Egnet areal (ha)	Pot. Egnet (ha)	Ikke klassificeret (ha)	Vandopland (90)	NLES4 (kg N/ha)	NLES4 vægtet Egnet (kg N/ha vægtet)	NLES4 vægtet potentielt egnet (kg N/ha)
Sum		0,00	0,00	0,00			0,00	0,00
Minivådområdets placering					Retention			

Ovenstående billede er fra ansøgningsskemaets fane ”Projektdata”, hvor man kan se opdelingen af det indtegnede drænopland i klasserne egnet, potentielt egnet og ikke klassificeret. Andelen af egnet areal, i det ID 15 opland arealet ligger i, vil tilskrives den effekt, der er for egnet areal, andelen af potentielt egnet og ikke klassificeret areal vil begge tilskrives effekten, der er for potentielt egnet areal.

Nederst fremgår en boks, der angiver minivådområdets ID 15 placering og den retentionsprocent, som tilskrives minivådområdets effekt.

4. Få hjælp af en oplandskonsulent

Oplandskonsulenterne yder gratis rådgivning og kan hjælpe dig med at ansøge om et minivådområde.

Du skal bruge en oplandskonsulent til at undersøge dit drænopland for at sikre, at drænoplandet er korrekt afgrænset, samt underskrive "Oplandskonsulenterklæringen". Oplandskonsulenten skal også hjælpe med drænvandsundersøgelser, hvis dit projekt er beliggende på potentielt egnede areal.

4.1 Hvad er en oplandskonsulent?

Oplandskonsulentordningen skal medvirke til at etablere de kollektive virkemidler minivådområder, vådområder, lavbundsprojekter og skov. De skal især hjælpe med at finde egnede placeringer for minivådområder og facilitere ansøgninger til ordningen, og de skal sikre, at det sker i dialog og koordinering med kommuner, så virkemidlerne placeres, hvor det giver mening for alle.

Du kan læse meget mere om oplandskonsulenterne og finde kontaktinformation på deres hjemmeside <https://oplandskonsulenterne.dk/>

4.2 Oplandskonsulentens ydelser

Oplandskonsulenten kan gratis hjælpe med en række ydelser som du finder listet i dette afsnit. Bemærk, at du ikke kan ansøge om anden konsulentbistand til nedenstående ydelser.

1. Oplandskonsulenten gennemgår sammen med dig mulighederne for at lave et minivådområde med tilskud og giver dig svar på, hvorvidt det er muligt at lave et projekt.
2. Oplandskonsulenten underskriver "Oplandskonsulenterklæringen", som er en del af minivådområdeordningen. For at kunne underskrive erklæringen skal oplandskonsulenten foretage de indledende forundersøgelser, som er: 1) at undersøge om drænoplandet til et ønsket minivådområde er drænet, og at der ikke eksisterer andre synlige drænudløb end hoveddrænet, der afvander til minivådområdet, og 2) hvis drænoplandet består af potentielt egnede arealer, skal oplandskonsulenten foretage drænvandsobservationer i sommermånederne og tage nitratkoncentrationsmålinger sommer, efterår og vinter (i alt 6 prøver (4 prøver, hvis der ikke løber vand i drænene i sommermånederne)).
3. Oplandskonsulenten informerer dig om forpligtelser i forbindelse med tilskud til projektet ved Landbrugsstyrelsen. Bemærk dog, at denne information ikke ændrer på din forpligtelse til at sætte dig ind i tilskudsvilkår mv.
4. Oplandskonsulenten udarbejder et skitseprojekt over minivådområdet. Skitseprojektet fastlægger minivådområdets placering, dimensionering, udformning og inddeling i bassiner i overensstemmelse med bekendtgørelse og vejledning fra Landbrugsstyrelsen til minivådområdeordningen. Skitseprojektet er ikke et detailprojekt, der præciserer opgavens omfang med hensyn til valg af materialer, mængdeangivelser eller individuelle udfordringer som koter, jordbundsforhold eller drænforhold.
5. Oplandskonsulenten kan udarbejde projektbeskrivelse og udbudsmateriale på baggrund af skabeloner udarbejdet af SEGES, hvis du ønsker at sende opgaven i udbud.
6. Oplandskonsulenten kan deltage i én samlet besigtigelse for hvert projekt med en eller flere entreprenører i forbindelse med indhentning af tilbud. Besigtigelsen kan foretages enten før eller efter ansøgning om tilskud.
7. Oplandskonsulenten laver forespørgsler og søger nødvendige godkendelser, tilladelser og dispensationer til projektet hos kommune, lokalhistorisk museum og evt. Kystdirektoratet.
8. Ved delvis placering af minivådområdet på naboejendom laver oplandskonsulenten et udkast til tinglysningsaftale om projektet.
9. Oplandskonsulenten udarbejder ansøgning om tilskud og udbetalingsanmodning i Tast selv.

4.3 Tag kontakt til oplandskonsulenten i god tid

Før du tager kontakt til oplandskonsulenten, kan du selv undersøge, om det minivådområde, du ønsker at anlægge, har et drænopland, der er beliggende på Udpegningskortet for minivådområdets egnede eller potentielt egnede arealer.

Du skal i god tid, før du ønsker at ansøge om tilsagn om tilskud til et minivådområde, kontakte din lokale oplandskonsulent, der kan hjælpe med at vurdere den konkrete placering og dimensionering af minivådområdet og dine muligheder for at ansøge. Du skal, hvis det er muligt, have fremskaffet drænkort over din jord eller andre oplysninger, der kan skabe klarhed over drænforholdene på den jord, du ønsker at anlægge et minivådområde på.

Du kan også tale med din oplandskonsulent om hvilke andre projekter, der er planlagt i dit nærområde, så I kan koordinere indsatsen, så der ikke er sammenfaldende drænoplande.

4.4 Oplandskonsulentens opgaver på potentielt egnede arealer

Du skal sammen med din ansøgning indsende ekstra dokumentation for dit minivådområdes forventede effekt, hvis du ønsker at anlægge et minivådområde, hvor drænoplandet til det planlagte minivådområde består af 50 procent eller mere potentielt egnede areal. Læs mere om disse undersøgelser i afsnit 1.8 "Dit drænopland er placeret på potentielt egnede arealer "

Din oplandskonsulent skal udarbejde og godkende undersøgelserne. Det er derfor vigtigt, at du tager kontakt til din oplandskonsulent allerede i sommermånederne, hvis du ønsker at ansøge om at anlægge et minivådområde. Det betyder, at hvis du allerede har foretaget undersøgelserne i sommeren 2018, kan du ansøge om et minivådområde i 2019.

4.5 Oplandskonsulentens erklæring

Du finder erklæringen på vores hjemmeside under minivådområdeordningen. Din oplandskonsulent skal underskrive erklæringen inden du indsender din ansøgning om tilsagn om tilskud til et minivådområde. Du skal vedhæfte erklæringen til din ansøgning.

Find erklæringen i tilskudsguiden under minivådområdeordningen 2019, fanen "Få hjælp af en oplandskonsulent".

5. Sådan skal du indtegne arealerne i Internet Markkort (IMK)

Når du ansøger om tilskud til etableringen af et minivådområde i Tast selv-service, skal du indtegne minivådområde/filtermatrice, projektareal og drænopland i Internet Markkort (IMK). Vær opmærksom på, hvis du indtegner et åbent minivådområde skal indtegningen være inkl. sedimentationsbassin. Ansøger du om et minivådområde med filtermatrice, skal du kun indtegne filtermatricens areal. Etablerer du et stuvningsbassin eller sedimentationsbassin skal dette ikke være en del af filtermatricearealet, men være beliggende på projektarealet og tegnes ikke ind i IMK.

Du åbner IMK, når du er inde i ansøgningsskemaet, og data fra dine indtegninger bliver automatisk overført til ansøgningsskemaet. Du kan se et eksempel på indtegningerne på figur 5.1 og 5.2 nedenfor. Det kan være nødvendigt at indtegne et overlapsareal, hvis drænopland og projektareal overlapper hinanden, da IMK ikke kan håndtere arealer (i IMK betegnes det som marker), der krydser hinanden. Bemærk også, at selve minivådområdet ikke må overlappe med drænoplandet i dine indtegninger.

Du skal indtegne følgende:

1. Drænopland til minivådområdet indtegnet som ét areal.
2. Projektarealet: Minivådområde, sedimentationsbassin, brinker og tilgangsvej) indtegnes som ét areal.
3. Åbent minivådområde: Minivådområde og sedimentationsbassin – indtegnes som ét vandspejl.
Minivådområde med filtermatrice: Filtermatrice uden stuvningsbassin, sedimentationsbassin/sedimentationsbrønd.
4. Eventuelt overlap mellem projektareal og drænopland. Hvis dit projektareal overlapper med drænoplandet, skal det indtegnes i et separat areal kaldet "Overlap".

Når du indtegner arealerne i IMK, vil IMK bede dig om at angive "marknavne" på de forskellige indtegninger. Bemærk her, at marknavnene maksimalt kan indeholde 10 bogstaver. Vi foreslår følgende betegnelser: Drænopland: Drænopl, Projektareal: Projektar, Minivådområde: Minivåd, Overlap: Overlap.

FIGUR 5.1. Arealer som skal indtegnes i IMK

FIGUR 5.2. Indtegning af drænopland, minivådområde, projektareal og overlap IMK

6. Sådan prioriterer vi ansøgninger og vurderer, om du får tilsagn eller afslag

6.1 Ansøgningskemaet indeholder blokerende valideringer

Før du går i gang med at ansøge om et minivådområde, er det vigtigt at vide, at ansøgningskemaet i Tast selv-service er sat op med en række valideringer, der gør, at du ikke kan indsende ansøgningskemaet, hvis der er nogle krav, du ikke overholder. Ansøgningskemaet tjekker automatisk, om du opfylder de nedenstående krav via de indtegninger, som du har lavet i IMK, og de udgifter som du har indtastet i ansøgningskemaet.

6.1.1 Din ansøgning skal overholde nogle krav for, at du kan sende den ind:

- Maksimum 30 procent af hhv. minivådområde og drænopland er udenfor for de mørkegrønne og mørkegule markeringer på Udpegningskortet for minivådområder 2019.
- Dit indtegnede minivådområde/filtermatrice og drænopland indeholder hver for sig maksimalt 10 procent "ikke-egnet" (rødt) areal.
- Minimum 80 procent af dit drænopland er registreret som omdriftsareal i fællesskemaet 2018.
- Du har vedhæftet en erklæring fra en oplandskonsulent.
- At dit projektareal ikke overlapper med andre arealbaserede tilsagn.

Særligt for åbne minivådområder

- Effekten af dit åbne minivådområde skal være over 300 kg N per ha minivådområde.
- Minivådområdets størrelse er mellem 1 – 1,5 procent af drænoplandet.
- At dit projektareal maksimalt er dobbelt så stort som minivådområdet. Fx er minivådområdet 0,5 ha må projektarealet maksimalt være 1 ha inkl. overlapsarealet.
- Drænoplandet skal være min. 20 ha (min. 50 ha, hvis du ansøger om en pumpe).

Særligt for minivådområder med filtermatrice

- Effekten af dit minivådområde med filtermatrice skal være over 600 kg N pr. 0,2 ha filtermatrice.
- Filtermatricens størrelse er mellem 0,2 – 0,25 procent af drænoplandet.
- At dit projektareal maksimalt er fire gange så stort som minivådområdet. Fx er filtermatricen 0,1 ha må projektarealet maksimalt være 0,4 ha inkl. overlapsarealet.
- Filtermatriceprojektets samlede omkostninger (ekskl. areal- og vedligeholdelseskompensation) er maksimalt 750.000 kr. pr. 0,2 ha filtermatrice (ekskl. sedimentationsbassin/stuvningsbassin).
- Drænoplandet er minimum 20 ha.

6.2 Prioritering af ansøgninger

Når alle ansøgninger er kommet ind, bliver de prioriteret. Vi prioriterer åbne minivådområder og minivådområder med filtermatrice i hver sin pulje. Ved prioriteringen lægger vi vægt på følgende:

1. Projektets effekt
2. Projektets omkostninger

Når du indtegner dit minivådområde og det tilhørende drænopland i IMK i forbindelse med din ansøgning om tilsagn om tilskud, bliver den forventede effekt af dit minivådområde automatisk beregnet. Effekten vil fremgå af ansøgningskemaet efter indtegningen på fanen 'Projektdata'. Projektets omkostninger er de omkostninger, som du angiver i budgettet i Tast-selv.

Vi giver de enkelte projekter point med udgangspunkt i beregningen nedenfor.

$$\text{Point} = \frac{\text{Total N-effekt af minivådområdet (kg N)}}{\text{Omkostninger}}$$

I formelen er "Total N-effekt af minivådområdet (Kg N)" den totale effekt af minivådområdet, beregnet ud fra dine indtegninger i IMK. Omkostningerne er det beløb, som du har ansøgt om i din ansøgning.

Ansøgerne vil blive prioriteret på baggrund af en pointscore, som udtrykker omkostningseffektiviteten. Vi prioriterer projekter med højest pointscore først. I tilfælde af pointlighed vil det være størrelsen af minivådområderne, der prioriteres efter, således at større minivådområder prioriteres over mindre. I det tilfælde, hvor indsatsbehovet for minivådområder bliver opfyldt i et givent kystvandopland, giver vi afslag til projekter med lavest pointscore. Det gør vi for at sikre størst mulig effekt for pengene - uden at overopfylde behovet for kvælstofreduktion i de enkelte kystvandoplande.

Eksempel på hvordan vi giver din ansøgning point

Vi har godkendt dine tilskudsberettigede udgifter til at være 300.250 kr. inklusiv areal og vedligeholdskompensation. Effekten af dit minivådområde er beregnet til at være 680 kg N ud fra de indtegninger, som du har lavet i IMK.

Vi beregner projektets pointscore til at være $\frac{680 \text{ kg N}}{300.250 \text{ kr.}} \cdot 1.000 = 2,26 \text{ point}$

Pointene er et udtryk for projektets omkostningseffektivitet - altså hvor meget kvælstof, der kan reduceres per krone med netop dit ansøgte projekt. Vi ganger med 1.000 for at få et tal med to decimaler, som vi kan prioritere på baggrund af.

Vi prioriterer projekter med højest point først, da det er projekter, der reducerer mest kvælstof pr. krone.

Inden for et givent kystvandopland gives tilsagn til de ansøgninger, der har opnået højest point indtil indsatsbehovet for det pågældende kystvandopland er opnået. Du finder reduktionsbehovet i de enkelte kystvandoplande i bekendtgørelsens bilag 1, og du kan finde nummeret på dit kystvandopland i MiljøGIS, hvis du tænder informationsknappen i øverste bjælke og trykker på det areal, hvor du vil anlægge dit minivådområde.

6.3 Hvis du får tilsagn

Når vi har behandlet din ansøgning og besluttet, hvorvidt du får tilsagn om tilskud eller afslag til dit projekt, sender vi afgørelsen til dig.

Hvis du får tilsagn om tilskud til dit projekt, sender vi et tilsagnsbrev. Tilsagnet indeholder et budget over de godkendte, tilskudsberettigede udgifter samt en oversigt over betingelser.

6.4 Hvis du får afslag eller delvist afslag

Vi kan give afslag eller delvist afslag til et projekt, hvis:

- Du ikke har givet os alle de påkrævede oplysninger i ansøgningen.
- Loftet for indsatsbehovet for minivådområder er nået i det kystvandopland, du ansøger i. Det konkrete indsatsbehov for dit kystvandopland finder du også i bekendtgørelsens bilag 1.
- Ansøgningen ikke er prioriteret (se ovenstående afsnit om prioritering).

Yderligere for minivådområder med filtermatricer:

- Du ikke har vedlagt to direkte sammenlignelige tilbud for varer og ydelser, hvor udgiften overstiger 50.000 kr.
- Vi vurderer, at udgifterne under 50.000 kr. ikke er rimelige.
- Udgifterne ikke er tilskudsberettigede.

Hvis du får delvist afslag til dit projekt, indeholder brevet desuden begrundelser (inkl. henvisning til lovgrundlag) for de dele af projektet, som vi ikke har fundet tilskudsberettiget, samt en klagevejledning.

6.5 Hvis du får afslag

Hvis du får afslag til dit projekt, sender vi dig et afslagsbrev med begrundelser (inkl. henvisning til lovgrundlag) for afslaget samt en klagevejledning.

6.6 Hvis du vil klage

Du kan klage over vores afgørelser under minivådområdeordningen.

Vi skal have modtaget din klage senest 4 uger efter den dato, hvor du har modtaget den afgørelse, du klager over.

Din klage skal være skriftlig og angive, på hvilke punkter du mener, at den pågældende afgørelse er urigtig. Du skal begrunde din klage.

Du skal sende klagen med e-mail til os: vandnatur@lbst.dk

Med mindre vi finder grundlag for at genoptage sagen og træffe en ny afgørelse, sender vi klagen sammen med vores kommentarer videre til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse i sagen. Afgørelser truffet af Miljø- og Fødevareklagenævnet kan ikke indbringes for anden offentlig myndighed.

Hvis vi modtager klagen for sent, vil Miljø- og Fødevareklagenævnet som udgangspunkt afvise klagen.

7. Åbne minivådområder: Hvad kan du få tilskud til?

7.1 Standardomkostninger på projektypen åbne minivådområder

På projektypen "åbne minivådområder" anvendes der standardomkostninger som grundlag for beregning af tilskuddet. En standardomkostning er en fast, foruddefineret enhedspris på dit projekt. Standardomkostningen beregnes som størrelsen på dit minivådområde svarende til 1 procent af dræno-landets størrelse. I praksis er reglen, at dit minivådområde må anlægges, så det er mellem 1 – 1,5 procent af dræno-landets størrelse, men standardomkostningen beregnes på baggrund af den størrelse, der svarer til 1 procent af dræno-landet. Hvis du fx har et dræno-land på 100 ha får du således tilskud til et minivådområde, der er 1 ha, men i praksis må du gerne anlægge minivådområdet så det er mellem 1 og 1,5 ha. Du får kun standardomkostninger svarende til 1 procent af dræno-landet, da effekten af minivådområdet er baseret på den forudsætning, at minivådområdet dimensioneres som 1 procent af dræno-landet.

Tilskuddet er 100 procent af tilskudsgrundlaget og er det beløb du får udbetalt, uanset hvilke konkrete udgifter du afholder i forbindelse med projektet. Det er dog en forudsætning, at dit minivådområde har samme dimensioner, som du har angivet i IMK når vi kommer på afsyning, samt overholder alle krav i bilag 3 til bekendtgørelsen og at vi kan forefinde eller du kan fremvise dokumentation på de optioner, der fremgår af tilsagnet.

Du skal således, hvis du ansøger om tilskud til et åbent minivådområde, hverken sende to tilbud på ansøgningstidspunktet eller faktura og dokumentation for betaling på udbetalingstidspunktet.

Du skal dog gemme og kunne fremvise din udbetalingsanmodning og alle regnskabsbilag vedr. investeringerne i fem et halvt år med henblik på eventuel senere kontrol af projektet.

Du kan i 2019 ikke få tilskud til en pumpe, hvis dit minivådområde er under 0,5 ha beregnet som 1 procent af dræno-landets størrelse. Det betyder, at hvis du for eksempel har et dræno-land på 35 ha og minivådområdet laves så det er 0,52 ha, så kan du ikke ansøge om tilskud til en pumpe, da kravet sættes ud fra dræno-landets størrelse. Det er dog tilladt at lave en pumpe i projektet, selvom du ikke får tilskud fra os til en pumpe.

Når projektet er gennemført og anlægsarbejdet dermed er afsluttet, skal minivådområdet stå som det fremgår af dit tilsagn og følge bekendtgørelsens krav til design (bilag 3). Alle de investeringer, som indgår i projektet (fx en pumpe), skal være nye og der må derfor ikke anvendes brugt udstyr til projektet. Ved afsyning ser kontrolløren efter, om dit minivådområde er så stort som angivet i dit tilsagn og om alle investeringer findes i projektet.

7.1.1 Er der behov for lermembran?

Anlægges dit minivådområde på potentielt egnet areal, skal der etableres en lermembran. Udgifter til lermembran er en udgift, der er indeholdt i posten "Samlet for obligatoriske dele" og du kan således ikke få separat udbetaling for anlæg af lermembran. Etableringen af lermembranen skal du fotodokumentere, dvs. du skal tage fotos af, at lermembranen etableres i anlægget og disse skal sendes ind sammen med udbetalingsanmodningen.

Oversigt over standardomkostninger for åbne minivådområder

Post	Startpris (kr.)	Pris pr. m ² beregnet som 1 procent af drænoplanet (kr.)
Samlet for obligatoriske dele	161.800	36,50
Etablering af pumpe	21.150	11,30
Etablering af planter	780	1,40
Etablering af sti mv.	12.000	Fast pris
Konsulentudgifter til byggerådgivning	13.250	Fast pris
Andre udgifter til bl.a. myndighedstilladelser- og gebyrer	6.200	Fast pris
Arkæologiske forundersøgelser	11.800	2,5

Obligatoriske dele dækker over alt anlægsarbejde etablering af arbejdsplads, brønd- og ledningsarbejder, jordarbejder (inkl. etablering af lermembran, hvis anlægsarealet består af potentielt egnet areal), der sikrer, at kravene i bilag 3 er overholdt.

Det maksimale beløb du kan få udbetalt svarer til størrelsen af dit åbne minivådområde beregnet som 1 procent af drænoplanet. Du kan således godt i IMK have tegnet og anlagt et minivådområde, der er mellem 1 og 1,5 procent af drænoplanet, men standardomkostningen er udregnet ud fra størrelsen, der svarer til 1 procent af drænoplanet.

Eksempel på beregning af tilskud (kr.)

1 % af drænoplanet	2.500 m ²	5.000 m ²	7.500 m ²	10.000 m ²	15.000 m ²	20.000 m ²
Samlet for obligatoriske dele	253.050	344.300	435.550	526.800	709.300	891.800
Etablering af pumpe	0*	77.650	105.900	134.150	190.650	247.150
Etablering af planter	4.280	7.780	11.280	14.780	21.780	28.780
Etablering af sti mv.	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
Konsulentudgifter til byggerådgivning	13.250	13.250	13.250	13.250	13.250	13.250
Myndighedstilladelser- og gebyrer	6.200	6.200	6.200	6.200	6.200	6.200
Arkæologiske forundersøgelser	18.050	24.300	30.550	36.800	49.300	61.800
Sum alle optioner	306.830	485.480	614.730	743.980	1.002.480	1.260.980

* Du kan ikke få tilskud til pumpe, hvis dit minivådområde er under 0,5 ha (opgjort som 1 procent af drænoplanet).

7.2 Hvad indebærer tilvalg af optioner?

Etablering af pumpe mv.

Posten indeholder etablering af en pumpe, pumpebrønd, pumpereservoir og strømkabel.

Har du tilvalgt denne option vil kontrolløren på afsyningstidspunktet kontrollere, at der som en del af minivådområdets konstruktion, er etableret en pumpe, pumpebrønd, pumpereservoir og strømkabel i forbindelse med projektet. I tilfælde hvor pumpebrønden fungerer som reservoir, kan et selvstændigt pumpereservoir udelades. Både pumpe, pumpebrønd og evt. reservoir skal være væsentlig for minivådområdets funktion og dette skal oplandskonsulenten skrive under på i forbindelse med udfyldelsen af oplandskonsulenterklæringen forud for projektet. Du kan kun få tilskud til pumpe, hvis oplandskonsulenten har skrevet under på oplandskonsulenterklæringen. Husk, at investeringen skal være ny. Du må dermed ikke installere en brugt pumpe i projektet. Det er kontrolløren på tidspunktet for afsyningen, der foretager vurderingen af om investeringen fremstår ny. Det anbefales, at du kan fremvise faktura for indkøb af pumpen eller anden dokumentation i tvivlstilfælde.

Etablering af planter

Posten indeholder etablering af et egnet plantedække på de lavvandede bræmmer, hvilket betyder at du skal udplante minimum 1-2 antal planter pr. m² bræmme. Har du tilvalgt denne option, skal du på afsyningstidspunktet kunne fremvise fotodokumentation på, at planterne er plantet ud, da vores afsyningsskontrollør ikke har mulighed for at kontrollere dette i det færdige projekt, hvis der fx allerede er vand i minivådområdet.

Et egnet plantedækket kan bestå af:

Plantedækket kan bestå af rødder eller rhizomer, evt. med overjordiske stængler og blade fra sump- og undervandsplanter. Udplantningsmaterialet kan være indkøbt eller høstet i vandhul, mose eller vandløb. Etableringen kan foretages ved udplantning eller øverlig indarbejdelse af plantemateriale i muldlaget på de lavvandede bræmmer. Ved høst af plantemateriale i naturen skal ansøger sikre de nødvendige tilladelser til dette. Ved indkøb af plantemateriale anbefales det, at ansøger undgår introduktion og spredning af invasive ikke-hjemmehørende arter.

Etablering af sti mv.

Posten indeholder etablering af en sti rundt om hele minivådområdet.

Har du tilvalgt denne option vil kontrolløren på afsyningstidspunktet kontrollere, at der er etableret en kørefast sti etableret med stabilgrus eller lignende materiale, der gør det muligt at oprense sedimentationsbassinet.

Konsulentudgifter til byggerådgivning

Har du tilvalgt denne option, skal du på afsyningstidspunktet kunne fremvise dokumentation for, at der i forbindelse med projektet har været konsulentudgifter til aktiviteter vedrørende byggerådgivning. Denne dokumentation skal være i form af en faktura på dette arbejde. Selvom der fremvises dokumentation i form af fakturer, hvor beløbet afviger fra den fastsatte standardomkostning, vil dette ikke have indflydelse på tilskuddets størrelse.

Konsulentudgifter til byggerådgivning, omfatter udgifter der dækker aktiviteter, der kan karakteriseres som byggerådgivning, og som ikke dækkes under oplandskonsulentordningen. Husk, at der på den faktura, der fremvises som dokumentation, skal fremgå en beskrivelse af arbejdsopgaverne, så det kan dokumenteres, at udgifterne vedrører aktiviteter, der kan karakteriseres som byggerådgivning.

Andre udgifter til bl.a. myndighedstilladelser- og gebyrer

Posten dækker alle udgifter, der måtte være i projektet i forbindelse med myndighedstilladelser- og gebyrer. Har du tilvalgt denne option, skal du på afsyningstidspunktet kunne fremvise dokumentation for, at der i forbindelse med projektet har været udgifter til myndighedstilladelser eller gebyrer. Denne

dokumentation skal være i form af en faktura fra den myndighed, der har udstedt myndighedstilladelser eller har opkrævet gebyrer i forbindelse med projektets gennemførelse. Selvom der fremvises dokumentation i form af fakturer, hvor beløbet afviger fra den fastsatte standardomkostning, vil dette ikke have indflydelse på tilskuddets størrelse.

Arkæologiske forundersøgelser

Posten dækker alle udgifter, der måtte være i projektet i forbindelse med eventuelle arkæologiske forundersøgelser. Har du tilvalgt denne option, skal du på afsyningstidspunktet kunne fremvise dokumentation for at den arkæologiske forundersøgelse er gennemført. Denne dokumentation skal være i form af en faktura fra det museum, der har gennemført den arkæologiske forundersøgelse. Selvom der fremvises dokumentation i form af fakturaer, hvor beløbet afviger fra den fastsatte standardomkostning, vil dette ikke have indflydelse på tilskuddets størrelse.

Hvis den arkæologiske forundersøgelse resulterer i, at der er behov for en egentlig arkæologisk udgravning og projektet som konsekvens heraf må opgives, da vil der kunne dækkes omkostninger på/op til standardomkostningerne for den arkæologiske forundersøgelse.

7.3 Oversigt over projekter, som du ikke kan få tilskud til

Tilsagn om tilskud kan ikke gives til:

- Projekter vedrørende aktiviteter, som du har igangsat, inden du har sendt din ansøgning om tilsagn om tilskud til os.
- Projekter, hvori der indgår teknologier eller investeringer, som modtager eller tidligere har modtaget andre EU-tilskud, tilskud fra anden offentlig myndighed eller tilskud under en anden tilskudsordning fra Landbrugsstyrelsen.
- Projekter, som ikke overholder bekendtgørelsens krav om design af åbne minivådområder (bilag 3).

7.4 Udbudsregler: Åbne minivådområder er ikke omfattet af udbudsreglerne

Ansøger du om et åbent minivådområde er projektet undtaget for udbudspligt.

Vi stiller ikke krav om, at du indhenter to underhåndsbud og gemmer dokumentation for, at tilbudsloven er overholdt, da tilskuddet til projekterne er fastsat på grundlag af standardomkostninger, og da ansøgere under ordningen er private virksomheder eller personer.

Vi gør opmærksom på, at du altid er forpligtet til at gemme alle fakturaer og betalingsdokumentation for hele dit projekt i fem et halvt år efter udbetalingen af dit tilskud.

8. Åbne minivådområder: Når projektet sættes i gang

8.1 Hvornår må du påbegynde projektet?

Når du har sendt din ansøgning om tilsagn om tilskud til projektet til Landbrugsstyrelsen, må projektet sættes i gang for din egen regning og risiko. Det betyder, at hvis din ansøgning ikke resulterer i et tilsagn, må du selv betale alle projektudgifter. Husk, at alle nødvendige myndighedstilladelser skal være på plads inden projektet påbegyndes.

Du må gerne ændre i din indsendte ansøgning i løbet af ansøgningsperioden, selvom du har påbegyndt projektet.

8.2 Hvad må du – og hvad må du ikke?

Projektet er ikke tilskudsberettiget, hvis du – inden du sender din ansøgning til os – har:

1. bestilt varer og ydelser til projektet,
2. fået leveret varer og ydelser til projektet, eller
3. betalt udgifter til projektet, herunder forudbetaling.

Du må dog gerne fx indhente tilladelser til projektet, inden du sender din ansøgning til os, men vær opmærksom på, at udgiften ikke vil tilskudsberettiget, da alle omkostninger skal være afholdt indenfor projektperioden, der først begynder den dag du indsender din ansøgning om tilsagn om tilskud.

9. Minivådområder med filtermatrice: Det kan du få tilskud til

De udgifter, du kan få tilskud til, skal være nødvendige for at gennemføre projektet, og de skal være direkte relateret til projektaktiviteterne og til gennemførelse af projektet. Bemærk, at dit projekt maksimalt må have udgifter på 750.000 kr. pr. 0,2 ha filtermatrice (eksklusive areal og vedligeholdskompensation).

Vi kan kun udbetale tilskud til udgifter, som er afholdt af tilsagnshaver inden for projektperioden. En udgift er afholdt, når leverandøren har udstedt en faktura til tilsagnshaver.

Vi kan ikke godkende andre udgifter end de udgifter, der er nævnt nedenfor som tilskudsberettigede. Det er en betingelse for godkendelse, at vi vurderer, at udgifterne er af væsentlig betydning for at gennemføre projektet. Fx vil vi kunne godkende udgifter til en elektriker som tilskudsberettigede, hvis der skal installeres en pumpe i projektet.

Som en del af din ansøgning skal du vedhæfte to direkte sammenlignelige tilbud fra leverandører vedrørende alle udgifter over 50.000 kr. Læs mere om de krav vi stiller til dokumentation af udgifternes rimelighed i afsnit 11 "Dette skal du være opmærksom på, når du indhenter tilbud fra leverandører".

Du kan også få kompensation for udtagning af areal og vedligehold. Læs mere i afsnit 13 "Kompensation for areal og vedligehold skal du søge som de mimitis støtte".

9.1.1 Udgifter til anlægsarbejde – minivådområder med filtermatricer

Nye materialer.

Du kan få tilskud til køb af nye materialer, herunder udgifter til nødvendig transport af disse materialer. Materialer er som udgangspunkt varer, som du bruger til projektet, og som du ikke kan genbruge efter projektet, fx drænrør eller vådbundsplanter.

Nyt udstyr

Du kan få tilskud til køb af nyt udstyr, herunder udgifter til nødvendig transport af dette udstyr. Udstyr er fx en pumpe. Du kan kun få tilskud til køb af *nyt* udstyr og ikke til køb af *brugt* udstyr. Du kan ikke få tilskud til *reparation* af udstyr.

9.1.2 Tilskud til konsulentbistand – minivådområder med filtermatricer

Du kan ikke få tilskud til det arbejde, som oplandskonsulenten har udført, da oplandskonsulentens arbejde er uden omkostninger for dig. Se hvad oplandskonsulenten hjælper dig med i afsnit 4. Der kan dog alligevel være behov for at tilknytte en anden konsulent end oplandskonsulenten.

Krav til ansøgning om tilskud til konsulentbistand

Timeantallet og timeprisen skal fremgå af din ansøgning om tilsagn om tilskud.

Du skal beskrive, hvilken opgave konsulenten skal udføre.

Timeprisen må højst være 1.200 kr. Vi skal stadig vurdere, om prisen er rimelig ud fra opgavebeskrivelse samt 2 tilbud, hvis udgiften er over 50.000 kr.

Konsulentens udgifter til rejser, kørsel, fortæring og repræsentation skal være indeholdt i konsulentens timepris, da de ellers vil blive trukket ud af tilskudsgrundlaget før udbetaling.

Fakturaen for konsulentbistanden skal være tilstrækkelig detaljeret til, at vi kan afgøre, om den er i overensstemmelse med tilsagnet og projektbeskrivelsen og vedrører projektet. Antal timer, timepris og udførte opgaver skal fremgå af fakturaen.

Bemærk, at du højst kan få tilsagn om tilskud til konsulentytelser svarende til 10 procent af de samlede tilskudsberettigede udgifter.

9.1.3 Løn til eget personale – minivådområder med filtermatricer

Dit personale kan udføre arbejde i projektet i projektperioden, og udgifterne hertil kan indgå som tilskudsberettigede udgifter. Ved dit personale forstås medarbejdere, som allerede er ansat hos dig, og nye medarbejdere, som ansættes for en tidsbegrænset periode i forbindelse med det konkrete projekt.

Hvis tilsagnet er givet til en virksomhed, er det virksomhedens personale, der kan udføre arbejde i projektet. Hvis tilsagnet er givet til en forening eller organisation, er det foreningens eller organisations personale, der kan udføre arbejde i projektet.

Virksomhedsejere og private ansøgere kan ikke ansætte sig selv i et projekt og kan ikke få tilskud til egen løn. Du kan ikke få tilskud til aflønning af tegningsberettigede bestyrelsesmedlemmer, herunder formænd, i foreninger og organisationer.

Kommuner kan som tilsagnshaver bruge medarbejdere i sin egen entreprenøraftdeling til at udføre opgaver i projektet. Det betragtes også som udgifter til tilsagnshavers personale.

Lønkategorier

Hver medarbejder, der modtager løn i projektet, skal placeres inden for én af fem kategorier, alt efter hvilken type arbejde medarbejderen udfører i projektet. Du skal derfor vurdere, hvilke typer af opgaver hver medarbejder løser i projektet, da det er opgavetyper (og ikke uddannelse eller stillingsbetegnelse), der bestemmer hvilken lønkategori en given medarbejder skal placeres i.

Til hver kategori er der knyttet en timesats, som er den maksimale timeløn, der kan godkendes som tilskudsberettiget inden for kategorien (både på tilsagns- og udbetalingstidspunkt). Der kan dog kun udbetales til den faktiske timeløn for en medarbejder. Hvis en medarbejder er placeret i lønkategori 2, hvor den maksimale timesats er 386 kr., men medarbejderens faktiske timeløn kun er 362 kr. kan vi tilsvarende kun udbetale tilskud til en timeløn på 362 kr.

TABEL 6.9.1. Lønkatégorier

Lønkatégori	Maksimal timesats (kr.)
1. Almindeligt ledelsesarbejde inden for administration, erhvervsorienterede funktioner og produktions- og servicevirksomhed. *)	560
2. Arbejde, der forudsætter viden på højt niveau inden for pågældende område, naturvidenskab og ingeniørvirksomhed (inden for naturvidenskab, ingeniør, økonomi, administration, jura, samfundsvidenskab)	386
3. Arbejde, der forudsætter viden på mellemniveau (teknisk arbejde inden for videnskab, i ingeniørvirksomhed, skib- og luftfart, forretnings-service, økonomi, administration og salg, jura, samfundsvidenskab, kultur, information og kommunikationsteknikerarbejde)	351
4. Almindeligt kontor- og kundeservicearbejde (sekretærarbejde, regnskab)	292
5. Arbejde inden for landbrug, skovbrug og fiskeri, ekskl. medhjælp	267

*) I særlige tilfælde kan lønkatégori 1 omfatte arbejde, der forudsætter særlig erfaring og relevant specialviden på højeste niveau inden for et fagområde, som skal tilgodeses i projektet.

For funktionærer udregnes timelønnen som årslønnen delt med det timeantal, der udgør ét årsværk. Et årsværk er på 1.513 timer. Årsværket på 1.513 timer gælder for en fuldtidsansat medarbejder. Hvis medarbejderen er ansat på nedsat tid, er årsværket for denne medarbejder mindre end 1.513 timer. Hvis en medarbejder fx er ansat 32 timer om ugen og ikke 37 timer (svarende til fuld tid), er årsværket $32/37 * 1.513 \text{ timer} = 1.309 \text{ timer}$.

Årslønnen må indeholde:

- Ferieberettiget løn.
- Arbejdsgivers betalte pensionsudgift.
- Arbejdsgivers betalte ATP-udgift.
- Arbejdsgivers betalte udgifter til andre lønrelaterede omkostninger (fx barselsfonden, flexfonde).
- Feriepenge optjent under ansættelsen på projektet.

Årslønnen må ikke indeholde (listen er ikke udtømmende):

- Gratialer.
- Provisioner.
- Andre ikke-overenskomstmæssige ydelser.
- Fri bil, telefon, fri kost og logi, personalegoder m.m.

For timelønnede beregner vi årslønnen som den faktiske timeløn, plus feriepenge på 12,5 procent optjent i den periode, hvor medarbejderen arbejder på projektet. Hvis den faktiske timeløn er 200 kr., er timelønnen inkl. feriepenge = $1,125 * 200 \text{ kr.} = 225 \text{ kr.}$

Overhead

Overhead udgør 15 procent af de samlede, tilskudsberettigede udgifter til løn til tilsagnshavers personale. Hvis de samlede, tilskudsberettigede udgifter til løn er 100.000 kr., er de samlede, tilskudsberettigede udgifter til overhead 15.000 kr. (15 procent af 100.000 kr.).

Personalets arbejdsopgaver og tidsforbrug i projektet

Når du søger om tilsagn om tilskud, er det vigtigt, at du beskriver medarbejdernes arbejdsopgaver i projektet så detaljeret, at opgaverne kan placeres inden for de fem lønkatégorier og samtidig kan relateres til de konkrete aktiviteter i projektbeskrivelsen.

Projektet inddeles i arbejdsopgaver/delaktiviteter, fx 1) planlægning af projektet, 2) anlægsarbejde

For hver arbejdsopgave skal du uddybe de konkrete arbejdsopgaver. For hver arbejdsopgave skal du fordele arbejdsopgaverne i de fem lønkategorier. Du skal også angive det tilhørende timeantal for hver lønkategori og timesatsen. Vi bruger oplysningerne til at vurdere, om opgaverne er placeret i den rigtige lønkategori, dvs. til at vurdere om priserne er rimelige.

Du må ikke angive et timeantal og en timesats i en arbejdsopgave, uden at du også beskriver medarbejdernes arbejdsopgaver detaljeret.

Ved ansøgning om tilsagn er det ikke nødvendigt at angive navne på alle konkrete medarbejdere. Du skal dog oplyse navne på nøglepersoner i projektet.

Du skal som udgangspunkt beskrive arbejdsopgaver for hver lønkategori for hver arbejdsopgave på medarbejderniveau. Hvis et projekt omfatter mange medarbejdere (to eller flere) inden for samme lønkategori, der udfører samme type af opgaver i projektet, kan du gruppere dem i samme arbejdsbeskrivelse.

Timeregnskab, lønsedler og aftale om projekttilknytning

Ved ansøgning om udbetaling af tilskud, skal det være muligt at henføre en konkret medarbejder til en konkret arbejdsopgave i projektet. Du skal derfor sende information om hvilke medarbejdere, der har udført hvilke arbejdsopgaver. Det gør du ved at sende timeregnskab for medarbejderne. Du skal ikke sende timeregnskab for fuldtidsansatte medarbejdere, der arbejder fuldtids på projektet. Du skal sende timeregnskab for medarbejdere, der arbejder deltids på projektet.

Du skal udarbejde timeregnskabet regelmæssigt for den enkelte medarbejder og som minimum på månedsbasis. Det er tilladt at bruge virksomhedens eget system til timeregnskab.

Timeregnskabet skal indeholde:

- Antallet af timer pr. aktivitet,
- Dato for arbejdets udførelse
- En beskrivelse af de vigtigste arbejdsopgaver, som er gennemført inden for aktiviteten.
- Dato og underskrift for både medarbejder og arbejdsgiver.

Når du søger om udbetaling af tilskud, skal du sende lønsedler for alle de medarbejdere, der indgår i udbetalingsansøgningen, fordi vi kun kan udbetale støtte til den faktiske timeløn. Du skal sende lønsedler for hele den periode, som udbetalingsansøgningen vedrører for de pågældende medarbejdere.

Når du søger om udbetaling af tilskud, skal du sende en aftale om projekttilknytning for hver medarbejder, der har udført arbejde i projektet.

Aftalen skal bl.a. indeholde:

- Projektets titel.
- Medarbejderens navn.
- Perioden for medarbejderens arbejde på projektet, start- og slutdato.
- Timeantallet for udført arbejde i projektet i den periode, der ønskes udbetalt tilskud for.
- Beskrivelse af hvilke opgaver medarbejderen har udført i projektet.

Vi kan kun udbetale tilskud til løn, når der foreligger en konkret tidsbegrænset og skriftlig aftale med den ansatte. Aftalen skal være underskrevet af medarbejderen og dig som arbejdsgiver. Du finder skema til aftale om projekttilknytning på vores hjemmeside i [tilskudsguiden på lbst.dk](#). Skriv ordningens navn i søgefeltet og klik på "Søg".

9.1.4 Gebyrer, miljøtillæg og lignende – minivådområder med filtermatricer

Gebyrer, som er nødvendige for at gennemføre projektet, er tilskudsberettigede, medmindre de er omfattet af den pågældende bekendtgørelses udtømmende liste over ikke-tilskudsberettigede projektudgifter under minivådområdeordningen. Et betalingsgebyr er fx ikke tilskudsberettiget, da det er en omkostning forbundet med dit pengeinstitut. Et miljøtillæg betragtes som et gebyr. Miljøtillæg er tilskudsberettiget, hvis de er nødvendige for gennemførelsen af dit projekt. Dette gælder også for lignende tillæg, såsom energitillæg og miljøbidrag, der på samme måde som miljøtillægget er tilskudsberettiget.

Ansøgere, som er en kommune, skal være opmærksomme på, at kommunale gebyrer ikke er tilskudsberettigede. Kommunernes udstedelse af tilladelser i medfør af de opgaver, der er henlagt til dem i lovgivningen, må normalt anses for almindelige myndighedsopgaver. Vi udbetaler således ikke støtte til kommuner til eventuelle gebyrer i forbindelse med kommunernes udstedelse af tilladelser efter miljølovgivningen eller byggelovgivningen.

10. Minivådområder med filtermatrice: Hvilke udgifter kan du ikke få tilskud til?

Der er en række forhold, som du skal være opmærksom på, der kan gøre, at dine udgifter ikke er tilskudsberettigede. Læs derfor listen nedenfor grundigt. Bemærk, at listen ikke er udtømmende, da alle udgifter, som du kan få tilskud til, skal være nødvendige for og direkte relaterede til projektet.

De tilskudsberettigede udgifter kan ikke omfatte

1. Udgifter, som du har afholdt, inden du har sendt ansøgning om tilsagn om tilskud til os (bemærk, hvis du har valgt startdato til 1. september, må du først afholde udgifter fra denne dato).
2. Udgifter, som du har afholdt uden for projektperioden.
3. Udgifter, som du har betalt, inden du har sendt ansøgning om tilsagn om tilskud til os.
4. Udgifter, som du ikke har betalt, inden du sender ansøgning om udbetaling af tilskud til os.
5. Udgifter, hvor fakturaen ikke er udstedt til dig som tilsagnshaver, men til en anden.
6. Udgifter til dit eget arbejde, herunder arbejde udført af formænd og tegningsberettigede bestyrelsesmedlemmer i foreninger og organisationer.
7. Udgifter til køb af brugt udstyr og brugt materiel.
8. Udgifter til leje og leasing af udstyr (gælder både for dig og for konsulenter i projektet).
9. Udgifter til reparation af udstyr.
10. Udgifter til udarbejdelse af ansøgning om tilsagn om tilskud.
11. Almindelige driftsudgifter fx husleje, forsikringer af enhver art, energiforbrug, kontorholdsudgifter, telefon, abonnemeter på tidsskrifter mv.
12. Udgifter til regnskabs- og revisorvirksomhed, herunder forberedelse og fremskaffelse af oplysninger, der er nødvendig for varetagelsen af disse opgaver.
13. Bogholderi, debitoropfølgning, fakturering, udarbejdelse af skatte- og driftsregnskab.
14. Udgifter i form af naturalydelse. Naturalydelse er levering af bygge- og anlægsarbejder, varer, tjenesteydelser og jord og fast ejendom, hvor der ikke er foretaget kontantbetalinger dokumenteret ved fakturaer eller dokumenter med en tilsvarende bevisværdi.
15. Udgifter til udarbejdelse af skilt til information om den offentlige medfinansiering.
16. Finansierings- og pengeinstitutomkostninger.
17. Renter af gæld.
18. Udgifter til moms, medmindre momsen endeligt bæres af dig.
19. Udgifter, der vedrører aktiviteter, som du er forpligtet til at gennemføre i medfør af anden lovgivning.
20. Udgifter, hvor der også gives andre EU-tilskud til.
21. Udgifter, hvortil der er modtaget tilskud fra anden offentlig myndighed.
22. Udgifter til forskning og teknologisk udvikling.
23. Køb med ejendomsforbehold.
24. Simple genanskaffelser. Ved en simpel genanskaffelse forstås udskiftning af en maskine med en ny med fx samme teknologi, ydeevne eller miljøeffekt.
25. Udgifter, hvortil der gives tilskud fra Landbrugsstyrelsen under en anden ordning
26. Udgifter til at varetage sædvanlige myndighedsopgaver.
27. Udgifter, der ikke er specificerede i budgettet.

11. Minivådområder med filtermatrice: Dette skal du være opmærksom på, når du indhenter tilbud fra leverandører

Krav til to tilbud og faktura

For alle udgifter over 50.000 kr. skal du som en del af din ansøgning om tilsagn du vedhæfte to direkte sammenlignelige tilbud fra leverandører vedrørende. Vi bruger de to tilbud til at vurdere, hvad der er rimelige priser til de forskellige udgifter. Du kan få tilsagn om tilskud på det beløb, som vi vurderer er en rimelig pris. Derefter må du gerne vælge en anden leverandør til at udføre arbejdet.

Husk, at der ydes et maksimalt tilskud på 750.000 kr. pr. 0,2 ha filtermatrice (eksklusive sedimentationsbrønd/sedimentationsbassin/stuvningsbassin). Dit billigste tilbud skal derfor overholde dette krav.

11.1 Du skal indhente to sammenlignelige tilbud på udgifter over 50.000 kr.

Du skal i din ansøgning dokumentere udgifternes rimelighed.

Det betyder, at du skal udspecificere alle udgiftsposter i projektet og angive, hvilke opgaver der skal udføres, og hvilke genstande du forventer at skulle købe. Ved udspecificering menes, at du skal beskrive og forklare udgiftsposterne i detaljer.

Når vi modtager en ansøgning om tilskud, skal vi vurdere, om udgifterne til projektet er rimelige. Det betyder, at du i alle tilfælde skal dokumentere, at der er tale om rimelige udgifter/priser. Denne vurdering hænger ikke sammen med, om projektet skal konkurrenceudsættes. Se også afsnit 9, der omhandler udbudsreglerne.

For alle udgifter gælder det, at du på udbetalingstidspunktet skal kunne dokumentere udgiften ved faktura eller kvittering, som du skal sende sammen med din ansøgning om udbetaling af tilskud.

11.1.1 Udgifter over 50.000 kr.

Ved alle udgifter over 50.000 kr. skal du på ansøgningstidspunktet sende to direkte sammenlignelige tilbud, der viser, at du skal betale, hvad der svarer til markedspris for den pågældende vare eller ydelse.

Du kan kun opnå tilsagn om tilskud til det billigste tilbud. Du må gerne vælge det dyre tilbud, men det er altid det billigste, som vi beregner tilskuddet ud fra. Du må også gerne vælge en tredje leverandør, det vil sige en leverandør, som ikke har afgivet et af de to tilbud, vi vurderer udgiftens rimelighed ud

fra. Du skal være opmærksom på, at dette er anderledes, hvis dit projekt er omfattet af udbudsreglerne, se afsnit 12 om udbudsregler.

På ansøgningstidspunktet skal tilbuddene anvendes til at fastsætte et godkendt budget for projektet. På udbetalingstidspunktet kan alene faktiske udgifter, som fremgår af fakturaer fra leverandør, indgå ved beregning af tilskuddet.

Det er vigtigt, at vi kan identificere beløbene fra tilbuddene i det budget, du sender med ansøgningen.

Sådan skal du angive prisen i budgettet

Hvis der er to tilbud fra leverandører på udgravning; et på 300.500 kr. og et på 400.000 kr., og du vælger leverandøren med det billigste tilbud, skal der i budgettet stå 300.500 kr.

Hvis der er to tilbud fra leverandører på udgravning; et på 300.500 kr. og et på 400.000 kr., og du vælger leverandøren med det dyreste tilbud, skal der i budgettet stadig stå 300.500 kr. Du må gerne vælge leverandøren med det dyre tilbud, men du kan kun opnå tilskud beregnet ud fra prisen i det billigste tilbud. Bemærk her, at du kun må benytte det dyreste tilbud, hvis du holder dig under den maksimale grænse på 750.000 kr. pr. 0,2 ha filtermatrice.

Hvis en budgetpost vedrører en vare eller ydelse, der er så speciel, at der kun findes én udbyder/leverandør, skal du vedlægge det indhentede tilbud sammen med din forklaring på, hvorfor du kun har indhentet ét tilbud. Du skal også vedlægge dokumentation fra leverandøren på, at han er eneforhandler af en bestemt teknologi/vare/konsulentydelse. Vi vurderer, om vi kan godkende din forklaring og dokumentation. Kan vi ikke godkende din forklaring og dokumentation vil udgiften ikke kunne godkendes som tilskudsberettiget.

11.1.2 Udgifter på og under 50.000 kr.

Ved udgifter til indkøb af varer og ydelser hvor prisen på ansøgningstidspunktet forventes at være på eller under 50.000 kr., er det ikke nødvendigt at sende tilbud. Vi skal dog stadig vurdere, om priserne er rimelige, og vi kan efterspørge dokumentation på udgifter på og under 50.000 kr. ved vurdering af ansøgningen. Det er en forudsætning for vores vurdering af udgifternes rimelighed, at du har udspecificeret udgifterne tilstrækkeligt detaljeret.

Du skal efterfølgende i din udbetalingsanmodning kunne dokumentere udgiften ved faktura, kvittering eller lignende.

11.1.3 Udgifter til konsulentbistand

Kravet om, at du skal sende to tilbud for udgifter over 50.000 kr., gælder også for udgifter til konsulentbistand.

Du skal angive timeprisen og timeantallet i ansøgningen. Du skal redegøre detaljeret for, hvilken opgave konsulenten skal udføre i projektet og for prisen på opgaven, når du søger om tilsagn om tilskud. På udbetalingstidspunktet skal du sende en detaljeret faktura for konsulentbistanden, hvor fakturaen skal indeholde timeantallet, timeprisen og beskrivelse af opgaven.

Vi kan maksimalt godkende en timepris på konsulentbistand som rimelig på 1.200 kr. pr. time. Vi foretager en konkret vurdering af timesatsens rimelighed for hver konsulentydelse i det enkelte projekt, idet vi ser på, hvilken opgave konsulenten skal udføre.

Bemærk at udgifter til eksterne konsulenter højst kan udgøre 10 procent af de øvrige tilskudsberettigede udgifter (eksklusive areal- og vedligeholdskompensationen).

11.2 Din leverandør skal være uafhængig af dig

Prisen for en given ydelse må ikke være påvirket af sammenfald af interesser mellem sælger og køber. Det betyder, at udvekslingen af varer og tjenesteydelser sker fuldt ud som på det frie marked under fuld konkurrence. Med interesseforbunden/afhængig part mener vi, at der mellem to parter er et indbyrdes ejerforhold, en bestemmende eller betydelig indflydelse, familiemæssige relationer eller en fælles tilknytning til samme større organisatoriske enhed.

Eksempel på parter, som vi altid anser for interesseforbundne/afhængige, er:

- Ægtefæller eller anden familie, hvor den ene er tilskudsmodtager, og den anden driver den virksomhed, der leverer varer eller tjenesteydelser til projektet.
- Virksomheder ejet af sammen person.
- En virksomhed, der ejer en anden virksomhed (fx moder- og datterselskab).
- Øvrige koncernforbundne virksomheder.

Er tilbuddet afgivet af en af ansøgerafhængig virksomhed, kan du kun få tilskud til kostprisen af vareren/ydelsen. Kostprisen er den faktiske afholdte og betalte nettoudgift hos den part, som leverer vareren/ydelsen. Du skal vedlægge dokumentation for kostprisen. Hvis du ikke kan dokumentere kostprisen, vil vi nedsætte prisen ud fra en skønsmæssig vurdering. Hvis det ikke er muligt for os at vurdere kostprisen skønsmæssigt, vil vi nedsætte prisen med 25 procent.

11.3 Du skal overholde vores krav til tilbud

Et tilbud fra en leverandør skal indeholde

- Leverandørens CVR nr. samt navn, adresse mv.
- Dato
- Beskrivelse af, hvad der leveres (hvilket udstyr (herunder model), hvilke materialer, hvilken opgave)
- Oplysning om mængden af det leverede
- Prisen pr. stk. og samlet for det leverede
- Beskrivelse af, hvad der evt. er inkluderet i leverancen og prisen, fx installering, levering, oplæring af personale i brug af maskinen m.m.
- Eventuelle rabatter og generelle prisnedslag
- Angivelse af, om prisen er med eller uden moms

Der skal være tale om reelle tilbud fra en leverandør, dvs. at leverandøren har til hensigt at sælge den pågældende vare til den oplyste pris.

Hvis du har en konsulent til at udarbejde ansøgningen om tilsagn til tilskud, skal du sende to tilbud fra to andre konsulenter på konsulentbistand. Vi kan ikke godkende et tilbud fra den konsulent, der udarbejder ansøgningen om tilsagn om tilskud, til at dokumentere den rimelige pris på konsulentbistand.

11.4 Tilbuddene skal være sammenlignelige

Sådan er tilbud sammenlignelige

Leverandørerne skal have forskellige CVR nr.

Leverandørerne skal være uafhængige (se punktet 8.2 din leverandør skal være uafhængig af dig).

Tilbuddene skal omfatte det samme produkt, så vi kan sammenligne prisen.

Hvis det ene tilbud indeholder poster/elementer, som det andet tilbud ikke gør, skal det være muligt at trække udgiften for disse poster fra, så vi kan sammenligne priserne på de resterende poster. Den kan fx være udstyr og installering af udstyr.

Tilbuddene skal være tilstrækkeligt detaljerede til, at vi kan vurdere, om de er direkte sammenlignelige. Fx skal mængdeangivelser være ens i de to tilbud. Der må således ikke være udspecificeret "200 meter drænrør" i det ene tilbud og blot "drænrør" i det andet tilbud.

Hvis vi ikke har mulighed for at sammenligne tilbuddene, bliver vi nødt til at foretage en høring af din ansøgning. Det vil forlænge sagsbehandlingstiden.

12. Du skal overholde udbudsreglerne, hvis du ansøger om et minivådområde med filtermatrice

12.1 Minivådområder med filtermatrice: Du skal overholde udbudsreglerne, når du vælger leverandør til projektet

Vi skal som kontrolmyndighed sikre, at de gældende udbudsregler er overholdt på projekter, som vi udbetaler tilskud til.

Du skal overholde udbudsreglerne

Der gælder forskellige regler alt efter, om du er en privat eller offentlig ansøger, hvilket fremgår af overskriften på hvert enkelt afsnit i dette kapitel.

Som tilsagnshaver efter denne ordning gælder reglerne i loven om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren for dig, når du har en bygge- og anlægsopgave med udgifter for 300.000 kr. og derover.

Som offentlig eller offentligretlig tilsagnshaver efter denne ordning gælder reglerne i udbudsloven, når du køber varer og tjenesteydelser.

Hvis du ikke følger reglerne, kan vi være nødt til at nedsætte dit tilskud.

Vi anbefaler, at du sætter dig grundigt ind i reglerne ved at læse dette kapitel. Du kan også læse mere hos Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen på:

<http://www.kfst.dk/Offentlig-konkurrence>

<http://www.kfst.dk/Offentlig-konkurrence/Udbud/Vejledninger>

<http://www.kfst.dk/Menu/Soegeresultatsside?q=vejledningpct.20tilpct.20tilbudsloven>

Vær opmærksom på, at du skal følge de regler, der gælder når du gennemfører dit projekt. Følg selv med på ovenstående links for at være opdateret på ændrede regler.

12.2 Hvordan opfylder du loven - bygge og anlægsopgaver?

Du skal indhente mindst to underhåndsbud¹ på bygge- og anlægsopgaver til over 300.000 kr. Du skal sende en skriftlig opfordring til tilbudsgiverne om at afgive tilbud. Det kan du fx gøre via mail. Du må ikke nøjes med at ringe til tilbudsgiverne.

---

¹ Tilbudslovens § 12, stk. 4.

I den skriftlige opfordring til at give tilbud skal du oplyse alle tilbudsgivere om, hvilket kriterium han vælger ud fra. Når du skriver til tilbudsgiverne, må du nemlig ikke forbeholde dig retten til at vælge frit mellem de indkomne tilbud.

Du skal enten oplyse at vælger ud fra:

- Kriteriet laveste pris, eller
- Kriteriet det økonomisk mest fordelagtige tilbud².

Kriteriet *det økonomisk mest fordelagtige tilbud* kan bestå af en sammensætning af flere kriterier, som varierer efter den pågældende kontrakt. F.eks. kan du lægge vægt på kvalitet, pris, byggetid, driftsomkostninger, rentabilitet, teknisk værdi, påvirkning af miljøet, arkitektur og funktion.

Du skal senere kunne dokumentere, at ansøgerne er behandlet lige. Derfor er det vigtigt, at du opfordrer tilbudsgiver skriftligt til at give dig et tilbud. Det er også vigtigt, at du indhenter skriftlige tilbud. Hvis du ikke får skriftlige tilbud, skal du på anden måde dokumentere, at ansøgerne er behandlet lige.

Når du har modtaget tilbuddene, skal du vælge et af dem. Hvis du ikke ønsker at bruge nogen af tilbuddene, skal du gennemføre et nyt udbud, og vælge et af tilbuddene fra den nye runde. Det betyder altså, at du ikke må vælge en leverandør, der ikke har været med i budrunden.

12.3 Hvordan opfylder du loven – køb af varer og tjenesteydelser? (Gælder kun offentlige ansøgere)

Hvis din kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser, som er under EU's tærskelværdi,³ har klar grænseoverskridende interesse, skal du annoncere opgaven på udbud.dk, før du indgår en kontrakt⁴.

Du skal være opmærksom på udbudslovens regler om kriterier for tildeling og orientering af tilbudsgivere.

En opgave har grænseoverskridende interesse, når leverandører fra andre medlemslande kan have interesse i at ville byde på din opgave.

Hvis din kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser, som er under EU's tærskelværdi,⁵ men over 500.000 kr. ikke har klar grænseoverskridende interesse, skal du sikre dig, at købet foregår på markeds-mæssige vilkår, før du indgår en kontrakt⁶. Det kan du f.eks. gøre ved at gennemføre en markedsafdækning. På baggrund af den, kan du indhente et tilbud, indhente to tilbud, eller annoncere opgaven. Du kan annoncere din opgave på din egen hjemmeside eller på udbud.dk. Derudover skal du blandt andet være opmærksom på udbudslovens regler om orientering af tilbudsgiverne.

Du kan læse mere på Konkurrence- og forbrugerstyrelsens hjemmeside.

Hvis du foretager indkøb i henhold til SKI aftalen, har ydelsen allerede været i udbud, ligesom indkøb under andre offentlige indkøbsaftaler også kan være indgået på baggrund af udbud. Uanset hvad skal du stadig kunne dokumentere det.

12.4 Send dokumentation med udbetalingsanmodningen

Du skal dokumentere, at du har opfyldt reglerne senest når du ansøger om udbetaling.

Du skal opbevare al dokumentation for, at du har overholdt reglerne i mindst fem et halvt år fra datoen for slutudbetaling. Det gælder også den dokumentation som du indsender. Det betyder blandt andet,

---

² Tilbudslovens § 12, stk. 5.

³ Udbudsloven, § 10, jf. § 6.

⁴ Udbudsloven, § 191 og 192, jf. § 2.

⁵ Udbudsloven, § 11, jf. § 6.

⁶ Udbudsloven, § 193.

at du også skal opbevare det eller de tilbud, du ikke har accepteret. Du skal opbevare dokumentationen, så vi til enhver tid kan se materialet.

Hvad skal du sende ind?

Afhængigt af, hvilke regler i tilbudsloven, der gælder for dig, skal du sende følgende dokumentation:

Er du omfattet af tilbudslovens § 12, stk. 4

- Den opfordringskrivelse, som du har sendt til tilbudsgiverne. Det skal fremgå af skrivelsen hvilken ydelse, du udbyder, og om du ved valget af leverandør vil lægge vægt på kriteriet billigste pris eller kriteriet økonomisk mest fordelagtige tilbud.
- De modtagne tilbud, både det valgte og det/de ikke valgte.
- Faktura fra den valgte leverandør, som skal være en af dem, der har afgivet tilbud.

Yderligere gælder for offentlige ansøgere:

Er du omfattet af tilbudslovens kapitel 3, 5 og 6

- Udbudsannoncen fra udbud.dk, eller ved begrænset licitation den skriftlige opfordring til at afgive tilbud. Annoncen eller den skriftlige opfordring skal opfylde kravene efter tilbudslovens regler om licitation.
- De tilbud, du har modtaget; både det du har valgt, og det/dem du ikke valgte.
- Faktura fra den valgte leverandør. Leverandøren skal være en af dem, der har afgivet tilbud.

Afhængigt af, hvilke regler i udbudsloven, du er omfattet af, skal du sende følgende dokumentation;

Er du omfattet af udbudslovens afsnit IV

- Annoncen fra udbud.dk, eller et link til den. Følgende skal fremgår af annoncen:
Beskrivelse af opgaven
Kontaktoplysninger
Tilbudsfrist og evt. ansøgningsfrist
Ordregivers adresse
Kriterier for tildeling
- Kontrakten.

Er du omfattet af udbudslovens afsnit V

- Det eller de tilbud, som du har indhentet, eller
- Annoncen fra udbud.dk eller din egen hjemmeside, eller et link til den, og
- Kontrakten.

12.5 Særligt om afhængighed

Der må ikke være afhængighed mellem dig og tilbudsgiverne eller tilbudsgiverne imellem. Hvis der er en personlig eller økonomisk interesse, er der afhængighed. Det kan f.eks. være, hvis du er i familie med en tilbudsgiver, eller hvis den ene tilbudsgiver ejer den anden.

Er der afhængighed, er tilbudsloven ikke overholdt.

12.6 Særligt om totalentrepriser

Hvis det er en totalentreprise, du skal gennemføre, skal du også udbyde dit projekt som en totalentreprise. Det betyder, at du skal kunne dokumentere, at du har modtaget mindst to underhåndsbud på opgaven som totalentreprise.

12.7 Særligt om kunstig opdeling

Du må ikke kunstigt opdele dit projekt i to eller flere underentrepriser for dermed at komme under tilbudslovens tærskelværdi på 300.000 kr./tærskelværdierne i udbudsloven.

12.8 Særligt om udvidet bygge- og anlægsentreprise

Hvis du efterfølgende vil tilføje noget til en entreprise eller udvide en entreprise, skal den nye del også i udbud. Ifølge udbudsreglerne må du udvide din entreprise til en grænse på op til 15 procent af den oprindelige kontrakt på bygge- og anlægsopgaven, uden at du skal sende opgaven i nyt udbud. Hvis du udvider entreprisen med mere end 15 procent, vil det kun blive accepteret uden nyt udbud, hvis:

- ændringen ikke var forudset,
- hvis kontraktens overordnede karakter ikke ændres, og
- hvis ændringen ikke overstiger 50 procent af værdien af den oprindelige kontrakt.

Du skal dokumentere, at de tre betingelser er opfyldt.

12.9 Særligt om udvidet kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser (gælder kun offentlige ansøgere)

Hvis du efterfølgende vil tilføje noget til eller udvide en kontrakt om varekøb eller tjenesteydelser, skal den nye del også i udbud. Ifølge udbudsreglerne må du udvide din entreprise til en grænse på op til 10 procent af den oprindelige kontrakt på varekøbet eller købet af tjenesteydelser uden nyt udbud.

Udvider du entreprisen med mere end 10 procent, vil det kun blive accepteret uden nyt udbud, hvis

- ændringen ikke var forudset,
- hvis kontraktens overordnede karakter ikke ændres, og
- hvis ændringen ikke overstiger 50 procent af værdien af den oprindelige kontrakt.

Du skal dokumentere, at de tre betingelser er opfyldt.

12.10 Særligt om projektet som del af en større entreprise

Hvis de projektaktiviteter, vi kan give tilskud til, indgår som del af en større kontrakt, er det den samlede kontraktsum, der afgør, om du er omfattet af udbudsreglerne, og hvilket regelsæt, der gælder for dig. Det betyder, at vi måske skal kontrollere, om du har opfyldt udbudsreglerne for hele kontrakten.

12.11 Anlægger du selv dele af projektet?

Tilbudslovens krav om, at bygge- og anlægsopgaver skal konkurrenceudsættes, gælder kun i forhold til eksterne kontrakter. Det betyder, at når du selv anlægger dele af dit projektet, behøver du ikke at overholde tilbudsloven for disse dele.

12.12 Nedsættelse af dit tilskud

Vi nedsætter værdien af de tilskudsberettigede udgifter for et projekt, hvis vi konstaterer, at du er omfattet af tilbudsloven/udbudsloven, men ikke har overholdt reglerne.

Hvis der er udgifter i dit projekt, som vedrører opgaver, du ikke har konkurrenceudsat, men som skulle have været i udbud efter de gældende regler, vil vi nedsætte denne del af tilskudsgrundlaget. Tilskudsgrundlaget bliver nedsat forholdsmæssigt ud fra en konkret vurdering af, hvor alvorlig og omfattende forseelsen er.

Hvis du ikke har overholdt lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren eller udbudslovens afsnit IV og V, nedsætter vi med maksimalt 25 procent. Hvis du har konkurrenceudsat din opgave, men på anden måde overtræder udbudsreglerne, vil vi nedsætte tilskudsgrundlaget med 25, 10 eller, i visse mindre alvorlige tilfælde, 5 eller 0 procent af de udgifter, som forseelsen vedrører. Du kan se eksempler nedenfor.

Hvis det viser sig, at du ikke har holdt al dokumentation tilgængelig i fem et halvt år, jf. ovenfor, kan det også betyde, at vi nedsætter dit tilskud forholdsmæssigt ud fra en vurdering af alvorren, omfanget

og varigheden af forseelsen. Se næste side for et eksempel på, hvordan vi nedsætter dit tilskud, hvis der er fejl i udbuddet.

Eksempler på fejl i udbud, som fører til støttenedsættelse (gælder offentlige og private ansøgere)

Når du skal opføre en bygning eller udføre et anlægsarbejde til en pris over 300.000 kr., skal du kunne dokumentere, at du skriftligt har indhentet mindst to underhåndsbud, og givet samme oplysninger om kriteriet for valg af leverandør til begge, og at du har valgt et af dem til opgaven for at få tilskud fra Landbrugsstyrelsen.

Hvis du – selv om du oprindeligt har indhentet tilbud, som loven kræver – senere har valgt en tredje leverandør, som ikke har afgivet tilbud i samme runde, nedsætter vi tilskudsgrundlaget med 25 procent, fordi opgaven ikke er lovligt konkurrenceudsat.

Hvis du gennemfører din bygge- og anlægsopgave som en totalentreprise, hvor kun én enkelt leverandør gennemfører hele projektet for dig, skal du også skriftligt udbyde opgaven som en totalentreprise. Begge leverandører skal have samme oplysninger om hvilket kriteriet du vælger din leverandør ud fra. Du skal så kunne dokumentere, at du har modtaget mindst to underhåndsbud på opgaven som totalentreprise, og at du har valgt en af dem til opgaven for at få tilskud fra Landbrugsstyrelsen.

Hvis du oprindeligt har udbudt dine opgaver som delentrepriser, men du senere lader dem udføre samlet af én entreprenør i en totalentreprise, nedsætter vi tilskudsgrundlaget med 25 procent, fordi du så ikke reelt har konkurrenceudsat den samlede totalentreprise.

13. Kompensation for areal og vedligehold skal du søge som de minimis støtte

Den kompensation du kan få for, at du udtager dit areal og skal vedligeholde dit minivådområde, er finansieret af den danske stat og er en såkaldt "de minimis"-støtteordning. Ordningen er derfor omfattet af EU-reglerne om de minimis, fx at der er et loft på 20.000 euro, som din bedrift må modtage over en periode på tre regnskabsår.

Du er forpligtiget til at vedligeholde minivådområdet, selvom du ikke vælger at ansøge om de minimis-kompensation.

13.1 Hvad skal du gøre for at søge kompensation for areal og vedligehold?

Når du søger om tilsagn til etablering i Tast selv-service, kan du inde i samme ansøgningskema søge om kompensation for arealudtag og vedligehold.

For at vide om du holder dig under loftet på 20.000 Euro, skal du oplyse i ansøgningskemaet, om du har modtaget de minimis-støtte i de tre seneste regnskabsår. Det betyder, at hvis du får tilsagn til de minimis i 2019, så skal alt de minimis fra årene 2017, 2018 og 2019 holdes under loftet på 20.000 Euro. Vi har allerede oplysninger om den de minimis-støtte, som du har modtaget fra os. Den vil fremgå af ansøgningskemaet, men du skal selv udfylde støttebeløb, hvis du har modtaget de minimis-støtte fra andre myndigheder end Landbrugsstyrelsen. Ansøgningskemaet regner selv ud, hvor meget de minimis støtte du kan modtage under minivådområdeordningen, hvis du har modtaget anden de minimis-støtte. I tabel 13.1 kan du se hvilken støtte ansøgningskemaet automatisk indlæser fra Landbrugsstyrelsen.

13.1.1 Du skal selv oplyse, om du har modtaget de minimis støtte fra andre myndigheder

I ansøgningskemaet skal du selv oplyse, hvis du har modtaget de minimis-støtte fra andre ordninger end Landbrugsstyrelsen. Her skal du oplyse:

- Hvilken myndighed?
- Hvor meget du har modtaget?
- Hvilken forordning?

Oplysningerne vil typisk stå i det brev du har modtaget angående den evt. modtagne de minimis støtte.

13.1.2 Hvordan ved du om du har modtaget de minimis-støtte fra andre myndigheder?

Der findes ikke et nationalt overblik over de minimis-støtteordninger. Du kan finde ud af, om du tidligere har modtaget de minimis-støtte fra andre myndigheder ved at kigge på dine tilsagns- eller udbetalingsbreve. Det fremgår af tilsagnsbrevet eller udbetalingsbrevet fra den pågældende myndighed, om der er tale om de minimis-støtte. Hvis det ikke står i tilsagns- eller udbetalingsbrevet, at der er tale om de minimis-støtte, kan du gå ud fra, at du ikke har fået anden de minimis-støtte.

13.1.3 Hvad kan du få som kompensation for udtagning af areal og vedligehold?

Kompensation for udtagning af areal til minivådområde gives i forhold til arealets tidligere anvendelse defineret som arealets registrering i Fællesskemaet 2018. Herudover tillægges der en sats for vedligehold. Kompensationen, udbetales som et engangsbeløb for de 10 år, som minivådområdet skal oprettholdes. Vi udbetaler kompensationen sammen med slutudbetalingen af projekttilskuddet, når projektet er gennemført.

Der ydes følgende engangskompensation for den 10 årige periode

Åbne minivådområder:

Arealer i omdrift: 35.000 kr. pr. ha projektareal i arealkompensation og 12.000 kr. pr. ha projektareal i vedligeholdskompensation (referenceår 2018).

Arealer med permanent græs: 18.000 kr. pr. ha projektareal i arealkompensation og 12.000 kr. pr. ha projektareal i vedligeholdskompensation (referenceår 2018).

Naturarealer/andet: 3.000 kr. pr. ha projektareal i arealkompensation og 12.000 kr. pr. ha projektareal i vedligeholdskompensation (referenceår 2018).

Minivådområder med filtermatrice:

Arealer i omdrift: 35.000 kr. i arealkompensation pr. ha projektareal og 24.000 kr. i vedligeholdskompensation pr. 0,2 ha projektareal (referenceår 2018).

Arealer med permanent græs: 18.000 kr. i arealkompensation pr. ha projektareal og 24.000 kr. i vedligeholdskompensation pr. 0,2 ha projektareal (referenceår 2018).

Naturarealer/andet: 3.000 kr. pr. ha projektareal og 24.000 kr. i vedligeholdskompensation pr. 0,2 ha projektareal (referenceår 2018).

13.2 Overblik over vores de minimis ordninger, som automatisk indlæses i dit ansøgningskema

De minimis støtte modtaget fra følgende ordninger indlæses automatisk i ansøgningskemaet:

TABEL 13.1. Oversigt over de minimis-støtte ordninger, der automatisk indlæses i Tast selv-service:

Ordning/Tilskud	De minimis-forordning
Målrettet regulering 2019	Forordning nr. 1408/2013
Målrettede efterafgrøder 2018	Forordning nr. 1408/2013
Frivillige målrettede efterafgrøder 2017	Forordning nr. 1408/2013
Minivådområder 2018, kompensation for arealudtag og vedligehold	Forordning nr. 1408/2013
Kompensation for skærpede fosforlofter	Forordning nr. 1408/2013

Ordninger der under "Projekter vedrørende job- og vækstskabende erhvervsudvikling og forbedring af rammevilkårene i landområderne m.v. (LAG-ordningen)", Forordning nr. 1407/2013 eller 1408/2013 og "Investeringer i nye teknologier inden for forarbejdning i fødevarersektoren", Forordning nr. 717/2014, 1407/2013 eller 1408/2013 samt "Tilskud til brun bi på Læsø", Forordning nr. 1408/2013, vil ikke blive indlæst automatisk i Tast selv-service, men vi undersøger, når vi behandler din ansøgning, om du har fået de minimis-støtte under ordningerne.

13.3 Du må ikke overskride loftet på 20.000 Euro i de minimis-støtte over tre regnskabsår

De minimis-støtte er støtte, der ikke bliver anset for at være konkurrenceforvridende og derfor ikke bliver betragtet som statsstøtte, hvis støttebeløbet er under en bestemt beløbsgrænse. Det betyder, at der er et loft over hvor meget de minimis-støtte, den enkelte virksomhed må modtage i en periode på tre regnskabsår.

Støtteloftet for den enkelte virksomhed afhænger af, om der bliver givet støtte efter de minimis-reglerne til den primære landbrugssektor eller efter de generelle regler om de minimis-støtte til aktiviteter uden for den primære landbrugssektor.

Støtte til areal og vedligeholdelse under minivådområdeordningen bliver givet efter de minimis-reglerne for støtte til den primære landbrugssektor, hvor støtteloftet er 20.000 Euro. Det betyder, at støttebeløbet pr. virksomhed ikke må overstige 20.000 Euro over en periode på 3 regnskabsår.

Eksempel på beløbsgrænsen for de minimis-støtte

Tilsagnet er givet den 5. august 2019.

Tilskudsmodtager er en virksomhed inden for primær produktion af landbrugsprodukter.

3-årsperioden løber fra den 1. januar 2017 til den 31. december 2019.

I denne periode må den samlede de minimis-støtte ikke overstige beløbsgrænsen på 20.000 Euro.

14. Du kan få grundbetaling under artikel 32, hvis du opfylder betingelserne

Det er muligt at søge enkeltbetaling (grundbetaling) til minivådområder, hvis du opfylder de almindelige betingelser under undtagelsesbestemmelsen artikel 32⁷.

Muligheden for at anvende undtagelsesbestemmelsen gælder bl.a. arealer, der indgår i vand- og naturprojekter, som gennemfører vandrammedirektivet. Minivådområdeprojekter implementerer altid vandrammedirektivet, og derfor kan du anvende undtagelsesbestemmelsen til dit minivådområde.

Du kan kun anvende undtagelsesbestemmelsen på arealer med tilsagnsforpligtigelse i den periode, hvor du har den relevante forpligtelse, dvs. i den 10-årig tilsagnsperiode.

Du skal også være opmærksom på, at projektarealet enten er minimum 0,30 ha eller i sammenhæng med andre støtteberettigede arealer udgør minimum 0,30 ha. Du skal derfor sikre dig, at dit projektareal til minivådområder er på 0,30 ha, når du søger under artikel 32.

Foruden ovenstående forhold skal følgende tre grundlæggende betingelser være opfyldt for at kunne få udbetalt grundbetaling under undtagelsesbestemmelsen artikel 32:

Hvad skal være opfyldt for få grundbetaling under artikel 32

- 1) Du skal have været søgt og have fået udbetalt retmæssig enkeltbetaling til arealet i 2008.
- 2) Du skal have anmeldt arealerne som artikel 32-arealer i Fællesskemaet inden ændringsfristen for indsendelse af Fællesskemaet.
- 3) Du skal være 'aktiv landbruger'. Hvis du ikke er aktiv landbruger, skal du som ejer eller forpagter udover dine artikel 32-arealer udføre en landbrugsaktivitet, fx juletræsproduktion udenfor fredskov, erhvervsmæssig dyrehold, eller have minimum 0,3 ha sammenhængende støtteberettiget landbrugsareal, hvor aktivitetskravet er overholdt.

Du skal huske, at du fortsat skal opfylde kravet om landbrugsaktivitet på de dele af artikel 32-arealerne, hvor det er muligt. Du er således kun undtaget fra kravet om årlig landbrugsaktivitet på de arealer, hvor det er umuligt at afgræsse eller slå græsset, fordi du gennemfører vand- og naturprojektet eller opfylder forpligtelserne i miljøtilsagnet.

Hvis du får afslag på din ansøgning om projekttilsagn til etablering af et minivådområde, og hvis arealet ikke kan opfylde de almindelige støttebetingelser til grundbetaling, skal du trække dem ud af din

⁷ EU forordning nr. 1307/2013

markplan i fællesskemaet. Tilsagnsarealet vil først blive lagt ind i Internet Markkort (IMK) når du har fået tilsagn om projektilskud til projekter om etablering af et minivådområde.

Du kan læse mere om betingelserne for grundbetaling under artikel 32 i vejledningen om direkte arealstøtte 2018.

15. Hvilke kriterier og forpligtigelser skal du overholde?

Hvis du får tilsagn om tilskud til at anlægge et minivådområde, er der en række kriterier, du skal overholde, så du ikke mister dit tilsagn.

Forskellen på kriterier og forpligtigelser er, at kriterier er noget dit tilsagn er betinget af. Hvis du ikke overholder kriterierne, bortfalder dit tilsagn. Forpligtigelser er forhold, som du skal overholde, men dit tilsagn bortfalder ikke, hvis du ikke overholder dem. Hvis du ikke overholder forpligtigelser, vil vi ned sætte dit tilskud efter en konkret vurdering af overtrædelsens alvor, omfang varighed og gentagelser.

Dit tilsagn er betinget af, at følgende kriterier er opfyldt

1) Projektet må ikke begynde, før du har indsendt din ansøgning om tilsagn om tilskud

Du kan påbegynde projektet, så snart du har indsendt din ansøgning om tilsagn om tilskud, hvis du ikke har valgt startdatoen til 1. september 2019, fordi du har et arealbaseret tilsagn på arealet.

Udgifter, du afholder inden du har fået tilsagn eller afslag, er for egen regning og risiko.

2) Du er ansvarlig for at gennemføre projektet

Det er dig som tilsagshaver, der er ansvarlig for, at projektet gennemføres i overensstemmelse med de kriterier og forpligtigelser, der følger med tilsagnet.

3) Du skal være ejer af investeringerne

Det betyder, at det er dig som tilsagshaver, der skal afholde udgifterne i projektet. Det betyder, at alle fakturaer skal være udstedt til dig.

4) Du skal gennemføre projektet på din egen eller forpagtede jordbrugsbedrift

Selve minivådområdeanlægget skal være placeret på jord, som du enten ejer eller forpagter. Oplandet til minivådområdet behøver ikke ligge på den jord, som du ejer eller forpagter.

5) Du sikrer, at kontrolmyndigheden har adgang

Kontrolmyndigheden skal have mulighed for adgang til projektområdet. Det betyder, at der skal være en farbar vej rundt om hele minivådområdet. Yderligere skal der være adgang for kontrolmyndigheden til at kontrollere fakturaer og betalingsdokumentation samt de nødvendige myndighedsgodkendelser.

6) Du skal opnå de nødvendige tilladelser fra offentlige myndigheder, inden du indsender din anmodning om slutudbetaling

Du er ansvarlig for at indhente de nødvendige tilladelser til projektet inden du anmoder om slutudbetaling. Hvis du ønsker forskudsudbetaling, skal tilladelse sendes ind til os inden du kan få forskudsudbetalingen.

7) Du skal oplyse via ansøgningsskemaet al de minimis-støtte, som du har modtaget i løbet af det igangværende regnskabsår samt de foregående to regnskabsår

Ansøgningskemaet indlæser selv den de minimis-støtte, som du har modtaget fra os. Hvis du har modtaget de minimis-støtte fra andre myndigheder inden for de seneste tre regnskabsår, skal du oplyse det i ansøgningskemaet. Læs mere i afsnit 13.

- 8) Du skal sikre, at hoveddrænet fra drænoplanet afvander til minivådområdet**
Du skal sikre at hoveddrænet for dit drænoplan afvander til minivådområdet og at der ikke eksisterer øvrige drænudløb fra drænoplanet. Husk, at oplandskonsulenten i oplandskonsulenterklæringen, skal skrive under på, at dette er korrekt for det ansøgte projekt.
- 9) Du skal sikre, at minimum 80 procent af drænoplanet har været et omdriftsareal i et år forud for din ansøgning om tilsagn om tilskud**
Kravet tjekkes automatisk af ansøgningskemaet ved at indlæse arealanvendelsen fra Fællesskemaet 2018.
- 10) Du skal sikre, at projektet er gennemført så det opfylder kravene til, hvordan minivådområdet skal anlægges**
Kravene finder du i bekendtgørelsens bilag 3 og bilag 4 for hhv. åbne minivådområder og minivådområder med filtermatrice.

Forpligtigelser der følger med et tilsagn om tilskud til et minivådområde

- 1) Du skal gennemføre projektet i overensstemmelse med tilsagnet**
Du skal gennemføre projektet i overensstemmelse med det tilsagn, som du modtager. Du skal gennemføre projektet i overensstemmelse med det anførte antal hektar, antal investeringer, type af investeringer og placering af minivådområdet.
- 2) Du skal skilte i løbet af projektperioden og oplyse om den offentlige finansiering på din hjemmeside, hvis du har en**
Fra du begynder dit projekt, skal du opsætte et skilt ved anlægspladsen. Hvis du har en hjemmeside, skal du også oplyse om projektet her. Du kan læse mere om reglerne i afsnit 19 "Du skal skilte med dit projekt når du går i gang".
- 3) Du skal afslutte projektet senest 2 år fra datoen, hvor vi har modtaget din ansøgning om tilsagn om tilskud til minivådområder, medmindre du har angivet startdato til 1. september 2018**
Læs mere om dette i afsnit 18.1, der omhandler projektperioden.
- 4) Du skal sende din anmodning om udbetaling rettidigt til os. Du skal holde udbetalingsanmodning med tilhørende regnskabsbilag tilgængelig i mindst 5 et halvt år regnet fra datoen for slutudbetaling af tilskud.**
- 5) Du skal kunne dokumentere, at de minimis-reglerne er overholdt**
Du skal opbevare alt materiale til brug for dokumentation af, at reglerne for de minimis-støtte er overholdt, i 10 år fra den dato, hvor tilskuddet til vedligeholdelse og arealkompensation blev modtaget.

6) Du skal give vederlagsfri adgang til forskere fra et universitet udpeget af Landbrugsstyrelsen, som kan foretage målinger i minivådområdet i hele tilsagnsperioden på 10 år.

7) Du skal sikre, at der er adgang til fods rundt om hele minivådområdet

Særlige forpligtigelser, hvis du ansøger om et åbent minivådområde:

1) Du skal sørge for, at projektet ikke udsættes for væsentlig ændring, der berører dets art, mål, eller gennemførelsesvilkår, i 10 år fra datoen for slutudbetaling, herunder sikre, at minivådområdet overholder kravene beskrevet i bekendtgørelsens bilag 3

2) Du skal sikre, at de anvendte teknologier og investeringer er nye.

Særlige forpligtigelser, hvis du ansøger om et minivådområde med filtermatrice:

1) Du skal holde et særskilt regnskabssystem eller en passende regnskabskode for alle transaktioner med tilknytning til projektet.

2) Du skal opbevare dokumentation i mindst fem et halvt år regnet fra datoen for slutudbetaling af dit tilskud, der dokumenterer, at udbudsloven eller lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren er overholdt. Forpligtigelsen gælder, hvis projektet eller dele af det er omfattet af udbudsloven eller lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren. Læs mere i afsnit 12.

3) Du skal sørge for, at projektet ikke udsættes for væsentlige ændringer, der berører dets art, mål eller gennemførelsesvilkår i 10 år fra datoen for slutudbetaling. Du skal herunder vedligeholde minivådområdet, så det fortsat reducerer kvælstof i projektet og overholder kravene beskrevet i bekendtgørelsens bilag 4

16. Sådan skal du designe dit minivådområde med åbne bassiner

Krav og anbefalinger til etablering af minivådområder

Vi har en række krav, som du skal overholde, når du anlægger dit minivådområde. Hvis du overholder kravene, kan vi sikre den forventede effekt, som dit minivådområde er prioriteret på baggrund af.

Det er vigtigt, at den entreprenør, som skal udføre anlægsarbejdet, har læst dette afsnit, før anlægsarbejdet går i gang. Det er dit ansvar at sikre, at kravene til minivådområdet overholdes.

Vi opfordrer til, at du konstruerer minivådområdet i overensstemmelse med de anbefalinger, som fremgår i dette afsnit. Der kan være anbefalinger, der ikke kan gennemføres på grund af lokale forhold.

Vi kontrollerer kun kravene og ikke de anbefalinger som står i afsnittet. Kravene kontrollerer vi ved afsyning af projektet. Hvis dit minivådområdet ikke er anlagt efter kravene, kan det resultere i, at dit tilsagn bortfalder, fordi vi ellers ikke har garanti for, at minivådområdet opnår den effekt, som projektet er prioriteret på baggrund af.

Krav og anbefalinger er lavet på baggrund af designmanualen for minivådområder, som er udarbejdet af Aarhus Universitet. Du kan læse hele designmanualen [her](#).

16.1 Formål med et minivådområde

Formålet med et minivådområde er, at det renser drænvand for kvælstof og fosfor og leder vandet videre ud i vandmiljøet. Minivådområdet virker ved, at nitrat (N) fra drænvand bliver omdannet til kvælstofgas via mikrobiel denitrifikation. Fosfor (P) tilbageholdes i minivådområdet primært ved sedimentation af partikulært bundet fosfor. Minivådområdet tilbageholder således fosfor, og der vil over tid blive opbygget en pulje af fosfor i bundsedimentet i sedimentationsbassinet (det første bassin), der skal fjernes ved oprensning af sedimentet (se også afsnit 1.10.1 Hvilke tilladelser kræver dit projekt?).

Eksempler på afgrænsning af drænoiland for henholdsvis et systemdrænet drænoiland (venstre billede) og et punktdrænet oiland (højre billede). De grønne cirkler markerer, hvor der er placeret et minivådområde.

Kjærgaard & Hoffmann. 2017. Retningslinjer for etablering af konstruerede minivådområder med overfladestrømning. Design manual. DCA- Nationalt Center for Jordbrug og Fødevarer. Aarhus Universitet.

16.2 Afgrænsning af drænoilandet

Minivådområdet renser det drænvand, der kommer fra drænoilandet. Drænoilandet er det areal, der afvander til minivådområdet og omfatter det sammenhængende drænsystem og det direkte topografiske oiland. Det sammenhængende drænsystem kan gå på tværs af markskel og topografi. Minivådområdet (inkl. sedimentationsbassin) skal minimum være mellem 1 og 1,5 procent af drænoilandets størrelse, effekten er dog beregnet ud fra, at dit minivådområde er 1 procent af drænoilandets størrelse. Når du indtegner arealerne i IMK, tjekker ansøgningsskemaet automatisk om dimensioneringskravet er overholdt.

Du kan etablere minivådområdet som en del af drænsystemet eller i forlængelse af drænsystemet i tilknytning til et drænudløb. Du skal sammen med din oilandskonsulent undersøge og fastlægge drænoilandets afgrænsning, fordi det er afgørende for effekten, at minivådområde og drænoiland er dimensioneret korrekt i forhold til hinanden.

Du kan anlægge minivådområder på drænede arealer, hvor:

- Der er en hydraulisk gradient, der leder drænvandet til minivådområdet eller
- Der er etableret en pumpe, hvis arealerne ikke har en hydraulisk gradient.

For systemdrænedede arealer vil drænoilandet ofte være sammenfaldende med det drænede areal, mens oilandet for punktdrænedede arealer opgøres som det topografiske oiland til drænsystemet. I forbindelse med afgrænsning af drænoilandet til et minivådområde er det afgørende at kortlægge eventuelle øvrige udløb fra drænsystemet. Hvis der eksisterer flere drænudløb, kan det være en udfordring at afgrænse den del af markarealet, der afvander til minivådområdet. I den situation kan en løsning være at samle alle mindre drænudløb i en ny rørledning, der fører til det hoveddræn, som leder videre ud i minivådområdet.

Kender du ikke dit drænsystem?

Hvis kendskabet til det sammenhængende drænsystem er mangelfuld, kan det topografiske oiland til et drænudløb bruges som en grov afgrænsning af drænoilandet. Det bør for vandløbsnære arealer kombineres med vandløbssondering med henblik på en kortlægning af eventuelle øvrige drænudløb.

16.3 Funktionen af de enkelte elementer i et minivådområde

Af hensyn til effekten er det vigtigt, at du dimensionerer, designer og anlægger dit minivådområde korrekt. Det er specielt vandets opholdstid i minivådområdet, der er afgørende for en høj effekt. Derfor er

det vigtigt, at der er en ensartet strømning i hele minivådområdet og at der ikke skabes 'korridorer', hvor vandet strømmer lige igennem.

Et minivådområde skal bestå af disse elementer

Sedimentationsbassin

Et sedimentationsbassin som drænvandet først ledes ind i, hvor sediment og sedimentbunden fosfor bundfælder. Sedimentationsbassinet sikrer, at minivådområdet renser drænvandet for sediment og fosfor.

Dybe bassiner

Efter sedimentationsbassinet løber vandet videre over i dybe bassiner, som er adskilt af lavvandede beplantede bræmmer. De dybe zoner bidrager til at øge vandets opholdstid i minivådområdet. Bakterier i den iltfri sedimentbund omsætter via denitrifikation kvælstof i form af nitrat-N. I denitrifikationsprocessen omdanner bakterierne nitrat-N til frit kvælstof, der afdamper til atmosfæren.

Lavvandede vegetationszoner

Imellem de dybe zoner etableres de lavvandede vegetationszoner. Vådbundsvegetationen bidrager primært til at levere kulstof til mikroorganismene, der udfører denitrifikationen.

Iltningstrappe eller iltningsbrønd

En iltningstrappe eller iltningsbrønd leder vandet ud i vandløbet, når vandet har passeret minivådområdet. Målinger viser, at vandet allerede er godt iltet, når det forlader minivådområdet, men iltningstrappen etableres som en sikkerhedsforanstaltning inden vandet ledes ud i vandløbet.

16.4 Størrelse og udformning

Det er et krav, at overfladearealet af minivådområdets vandspejl (inklusive sedimentationsbassin) udgør mellem 1 og 1,5 procent af drænoplandets størrelse. Når størrelsen af drænoplandet er bestemt, fastsættes overfladearealet af minivådområdets vandspejl således til mellem 1 og 1,5 procent af drænoplandsarealet. Det er også et krav, at drænoplandet er minimum 20 ha (50 ha hvis du ansøger om tilskud til en pumpe). Dette tjekkes automatisk i IMK, når du har indtegnet drænoplandet.

Du skal anlægge dit minivådområde med ét sedimentationsbassin efterfulgt af et vådområde opbygget sekventielt af dybe og lavvandede vegetationszoner (bræmmer). Det er et krav, at arealforholdet mellem hver sekvens af dybe og lavvandede zoner er mellem 1,5:1 til 2:1. Der skal mindst være tre dybe bassiner og to lavvandede zoner. I de følgende afsnit er der uddybende beskrivelse af sedimentationsbassin, minivådområde, ind- og udløb samt vådbundsvegetation.

I figuren på næste side kan du se en principskitse af et minivådområde.

Dybdekrav til de forskellige dele af minivådområdet:

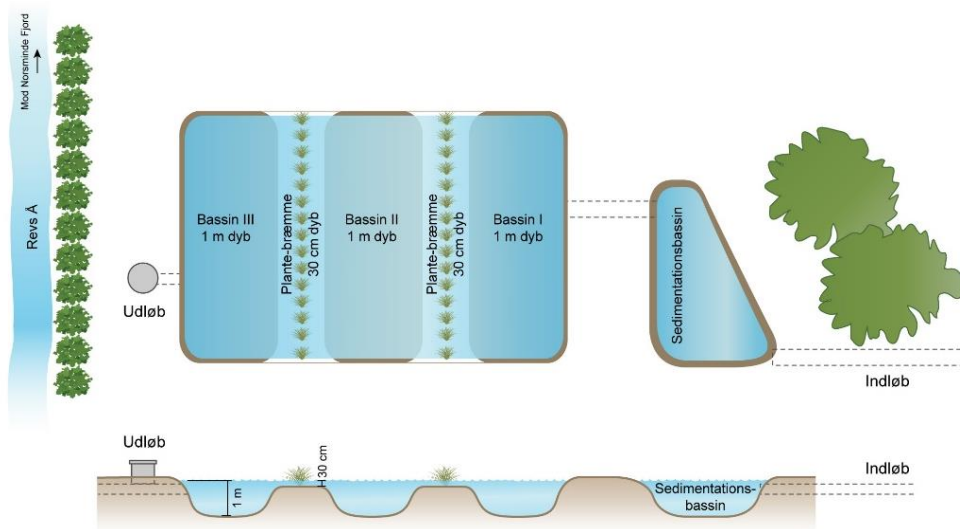
- Sedimentationsbassin skal have vanddybde på mellem 0,8 og 1 meter
- De dybe zoner skal have en vanddybde på mellem 0,85 og 1,15 meter
- De lavvandede zoner skal have en vanddybde på mellem 0,25 og 0,4 meter.

Lermembran

Der vil ikke være behov for at anlægge en lermembran i minivådområdets bund på de arealer, der er klassificeret som egnede til minivådområder. Når du har gravet ud til minivådområdet, kan der dog forekomme sandlinser dvs. områder, hvor der kan være en grundvandsoptrængning. Det kan du identificere ved, at vandet står relativt højt i bunden af minivådområdet, når du har gravet ud. I et minivådområde hvor der ikke er nogen sandlinser, vil minivådområdet være tørt, eller der vil maksimalt stå et par

centimeters vand. I de fleste tilfælde vil råler, der fjernes ved udgravningen af minivådområdet, kunne udlægges og stamper over områder med sand. Du bør sikre, at der efterfølgende ikke trænger grundvand ind i bassinet

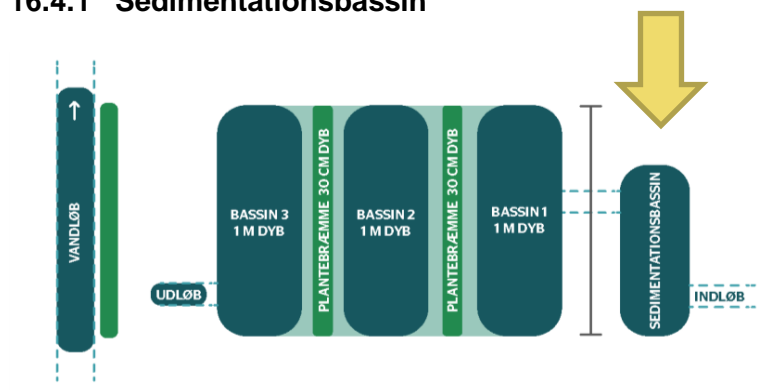
Hvis du anlægger dit minivådområde på et areal der er klassificeret som potentielt egnet, skal du etablere en lermembran. Det er vigtigt, at du under anlægsarbejdet med lermembranen laver fotodokumentation, så vi kan kontrollere, at du har lavet en lermembran.

Principskitse af design af minivådområde

Kjærgaard, C. og Hoffmann, C.C. 2013. Konstruerede vådområder til målrettet reduktion af næringsstoffer i drænvand. Notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, og DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Landbrug, Aarhus Universitet.

16.4.1 Sedimentationsbassin

Sedimentationsbassinets funktion er at tilbageholde sediment, herunder partikelbundet fosfor.

Det er et krav, at vanddybden i sedimentationsbassinet er på mellem 0,8 til 1 meter. Af hensyn til at opnå en optimal fosforeffekt anbefaler vi, hvor det er muligt, at sedimentationsbassinet udgør minimum 5 procent og op til 10 procent af minivådområdets vandoverflade. Sedimentationsbassinet etableres, så der er mulighed for oprensning af sediment ifm. vedligeholdelse. Overgangen mellem sedimentationsbassin og vådområde kan enten ske ved overrisling af en beplantet bræmme (se nedenstående billeder) eller ved rørføring via ét eller flere rør.

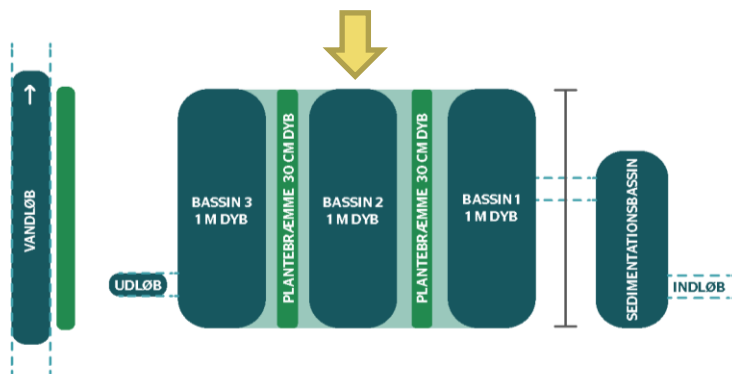

Nyetableret minivådområde (a) foto viser frit drænindløb i sedimentationsbassin samt overgangen mellem sedimentationsbassin og vådområde via en beplantet bræmme, (b) beplantet bræmme der danner overgang mellem sedimentationsbassin og vådområde, (c) bræmmen er efter ét år tilgroet med vådbundsvegetation og danner dermed en beplantet filterzone med en vandhøjde på 0,05-0,1 m.

Kjærgaard & Hoffmann. 2017. Retningslinjer for etablering af konstruerede minivådområder med overfladestrømning. Design manual. DCA- Nationalt Center for Jordbrug og Fødevarer. Aarhus Universitet.

16.4.2 Vådområdet – dimensionering og udformning

Du skal konstruere dit minivådområdet med en sekvens af skiftevis dybe og lavvandede vegetationszoner (se principskiten). Denne konstruktion bidrager til at sikre, at der både er volumen, der bidrager til øget opholdstid og samtidig sikrer sekvensen af skiftevis dybe og lavvandede zoner at den vertikale opblanding af vandsøjlen øges. Det har betydning for kvælstofeffekten, fordi den primære del af denitrifikationen foregår i det iltfrie bundsediment. Når du anlægger dit minivådområde, er det derfor vigtigt at optimere udnyttelsen af hele vådområdevolumenet.

Forhold, der har betydning for dette er minivådområdets udformning, længde: bredde forholdet, placeringen af ind- og udløb, samt forholdet mellem dybe og lavvandede zoner.

Udformning

Formen på minivådområdet er vigtig for effekten. Minivådområdet skal have en form, der fremmer en ensartet strømning og minimerer ikke-strømningsaktive zoner. Det er afgørende, at minivådområdet ikke bliver for snævert og aflangt, idet en kanalisering af vandet ved høje vandføringer vil reducere effekten. Udformningen af et minivådområde vil dog nødvendigvis være bestemt af de lokale forhold herunder topografi og drænsystemets beliggenhed.

- Det er et krav, at dit minivådområde (inkl. sedimentationsbassin) i gennemsnit har et længde:bredde forhold på mellem 3:1 til 7:1. Vi anbefaler dog, at du tager udgangspunkt i et længde:bredde forhold, der er på ca. 3:1 til 5:1, da det er afgørende for effekten, at minivådområdet ikke bliver for snævert og aflangt.
- Minivådområdet skal etableres med skiftevis dybe og lavvandede zoner (principskiten). Det er et krav, at der er et fast arealforhold mellem hver sekvens af dybe og lavvandede zoner i arealforholdet 1.5:1 og 2:1 jf. principskiten.
- Dybe zoner skal etableres med en min-max. dybde på mellem 0,85 - 1,15 meter, så du undgår tilgroning med invasive vådbundsplanter. En dybde på 1 meter anbefales.
- Det er et krav, at dybden i de lavvandede zoner er mellem 0,25 til 0,4 meter. Vi anbefaler, at du etablerer, så dybden er 0,3 meter. Vi anbefaler, at du som en del af anlægsarbejdet beplanter de lavvandede zoner med vådbundsvegetation. Det er dog ikke et krav, da minivådområdet højst sandsynligt vokser til i løbet af de første år. Vi anbefaler, at du gemmer den muldjord (de øverste 0,3 meter), som du graver af i starten af gravearbejdet, da du med fordel kan genanvende denne muldjord til udlæg på plantebræmmerne, så vådbundsplanterne får de bedste betingelser fra start.
- Skråningsanlæg på ydre diger samt overgange mellem lavvandede og dybe zoner skal overholde de kommunale godkendelser vedr. sikkerhedsregler for åbne bassiner. Disse regler indbefatter som oftest, at bassinerne opbygges med maks. 30 graders hældning.

Jordarbejde

- Vi anbefaler, at der sker en muldafrømning af de øverste 0,3 meter. En mindre del af muldlaget kan du genudlægge i de lavvandede vegetationszoner, mens den resterende jord typisk kan fordeles på marken.
- Udgravning af råjord. Minivådområdet bygger på tre dybe bassiner og to lavvandede zoner. Det er et krav, at arealforholdet mellem hver sekvens af dybe og lavvandede vegetationszoner er mellem 1,5:1 - 2:1. Du kan anvende en del af råjorden til indbygning af skråningsanlæg og køre resten bort.
- Når du har udgravet bassinerne, skal du vurdere for hele den udgravede flade om vådområdet er lavpermeabelt, så der ikke kan forekomme infiltration af grundvand eller tab af vand fra minivådområdet. Ved lerindhold over 12 procent vil der ikke være behov for at udlægge lermembran, og en komprimering af bassinbunden med maskiner er tilstrækkelig. Ved lerindhold under 12 procent anbefaler vi, at du etablerer en lermembran med en tykkelse på 0,05-0,1 meter. Hvis der er enkelte sandlinser i bunden, bør du tildække dem med lerjord, så minivådområdet er sikret vandtæt.
- Efter udgravning af de lavvandede vegetationszoner anbefaler vi, at du genudlægger et tyndt lag muldjord (0,05 meter) med det formål at sikre et egnet dyrkningsmedie for vådbundsvegetationen. I tilfælde hvor jorden er egnet til direkte udplantning, vil det ikke være nødvendigt.

Rørarbejde

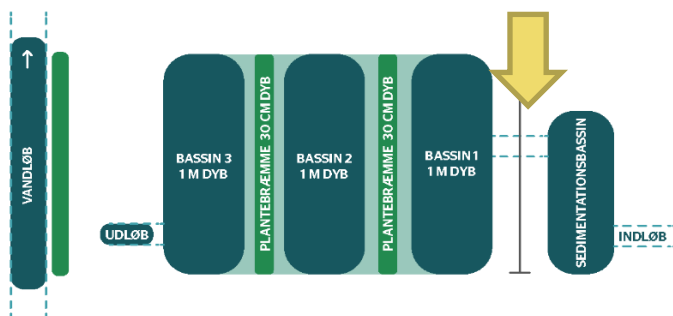
- Du skal etablere et indløb og en evt. fordeler-brønd i hoveddrænet, hvis minivådområdet ikke ligger i den direkte hovedledning. Ved indløbsrøret kan du evt. lægge småsten/grus, som reducerer omfanget af jorderosion, hvor indløbet sidder tæt på skråningsanlægget.
- Du skal etablere bræmme eller rørføring mellem sedimentationsbassin og vådområde.
- Du skal etablere et udløb, hvor udløbsrøret skal være neddykket med indløb midt i vandsøjlen af hensyn til at reducere udledningen af algebiomasse.
- Det anbefales, at du etablerer et overløbsrør, der kan anvendes som nødudløb i tilfælde at udløbsrøret stopper til.
- Du skal etablere en iltningsstrappe bestående af stenudlæg eller andet eller en iltningsbrønd.

TABEL 16.1. Anbefalinger til indløbstype og udløbstype

Minivådområde bredde	Indløbstype	Udløbstype
Bredde mindre end 8 meter	Beplantet bræmme eller et enkelt neddykket rør.	Enkelt neddykket rør.
Bredde mellem 8 - 30 meter	Neddykket T-stykke eller flere neddykkede rørføringer	Neddykket T-stykke (5 meter).
Bredde mere end 30 meter	Flere neddykkede rørføringer eller en opdeling af vådområdet i flere enheder.	Neddykket T-stykke (5 meter).

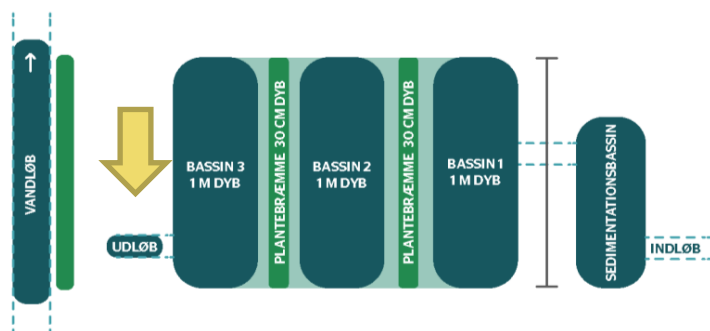

16.4.3 Indløb fra sedimentationsbassin til minivådområde

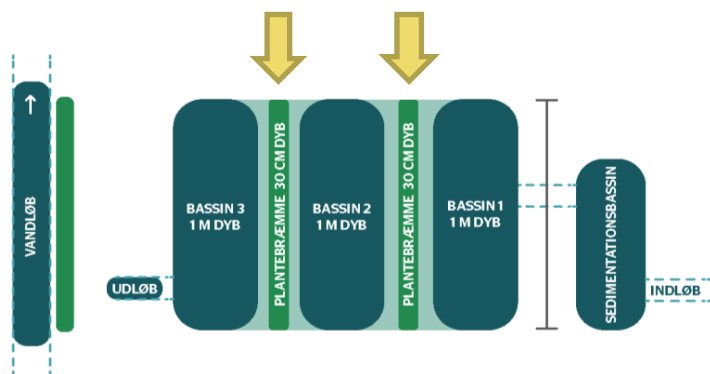
- Du skal placere drænindløb fra sedimentationsbassinet, så de bidrager til en fordeling af indløbsvandet i hele minivådområdets bredde. Du kan etablere flere rørføringer mellem sedimentationsbassin og vådområde. Se tabel 16.1 for en angivelse af, hvilken indløbstype og udløbstype det anbefales, at du anlægger, alt efter hvor bredt dit minivådområde er. Rørdiameter på den samlede rørføring skal være identisk med eller større end hoveddrænet med henblik på at sikre tilstrækkelig kapacitet.
- Faldhøjden på drænindløbet skal etableres, så der ikke staves vand bagud i drænsystemet. Drænindløbet kan etableres som fritløbende dræn.

16.4.4 Udløb fra minivådområdet

- Højden på udløbsrøret bestemmer højden på vandspejlet i minivådområdet. Du skal montere drænudløb med neddykket rør eller T-stykke for at undgå afstrømning af grøde og algebiomasse, se tabel 16.1. Drænudløbet skal være minimum samme størrelse som det samlede indløb til sedimentationsbassinet.
- Det er et krav, at du etablerer drænudløbet fra minivådområdet, så vandet kan løbe frit over en iltningstrappe. Iltningstrappen kan med fordel laves som et stenudlæg.
- Vi anbefaler at du etablerer udløbet med justerbar højde, så du har mulighed for at justere vandstanden eller sænke vandspejlet i forbindelse med etablering af vådbundsvegetation og evt. tømnings/rensning af minivådområdet (se også afsnittet om etablering af vådbundsvegetation).
- Det anbefales, at du etablerer et overløbsrør, du kan anvende som nødudløb i tilfælde af, at udløbsrøret stopper til.

16.4.5 Beplantning i minivådområdet

Beplantning i de lavvandede zoner er vigtig for effekten. Det er ikke et krav, at du planter vådbundsplanter i minivådområdet i forbindelse med projektet, da der hurtigt vil gro planter i de lavvandede zoner. Vi anbefaler dog, at du hjælper beplantningen på vej, ved at du udplanter vådbundsplanter i minivådområdets lavvandede zoner. Udgifter til vådbundsplaner er tilskudsberettigede.

Dominerende arter i velfungerende danske minivådområder er især dunhammer (*Typha* spp.) og tagrør (*Phragmites australis*). Du må selv bestemme, hvilke planter du ønsker at plante i minivådområdet.

Vi anbefaler, at der, når du etablerer vådbundsvegetation, kun bør være en vandhøjde i de lavvandede vegetationszoner i de første 6 måneder på maksimalt 0,15 meter. Derefter kan du øge vandhøjden til de påkrævede 0,3 meter. Det giver de bedste vækstbetingelser for vådbundsplanterne.

16.4.6 Hældning og beplantning på brinkerne

Du kan anvende en del af råjorden til indbygning af skråningsanlæg og diger og køre resten bort. Skråningsanlæg skal overholde de kommunale sikkerhedsregler for åbne bassiner.

Det er vigtigt, at du sikrer minivådområdets bræmmer mod erosion. En effektiv måde at gøre det på er ved at sikre beplantning på bræmmerne. Det er derfor et krav, at du sår et plantedække på minivådområdets bræmmer. Bemærk, at op til 50 procent af beplantningen kan bestå af blomstrende urter, som er bi- og bestøvervenlige.

16.4.7 Vedligehold af anlægget

Du skal vedligeholde minivådområdeanlægget i hele dets levetid. Følgende ting indgår i kompensationen til vedligehold:

- Udgravning af sedimentationsbassinet når der er behov for det. Oftest vil det være hvert femte år.
- Grødeskæring efter behov for at fremme en ensartet strømning og undgå ikke-strømningsaktive zoner.

Bemærk, at du er forpligtiget til at vedligeholde minivådområdet, selvom du ikke modtager de-minimis kompensation.

16.5 Krav til udformningen af dit åbne minivådområde

På næste side finder du de specifikke krav, der er, når du skal etablere et minivådområdet. Listen er også angivet i bekendtgørelsens bilag 3 *Krav til udformning af åbent minivådområde*.

TABEL 14.2. Oversigt over de specifikke krav til udformningen af minivådområdet (bilag 3 til bekendtgørelsen)

Dele af minivådområdet	Krav til udformning
Sedimentationsbassin og vådområdet	<p>Minivådområdet skal bestå af et sedimentationsbassin efterfulgt af et vådområde, opbygget sekventielt af dybe og lavvandede vegetationszoner. Arealforholdet mellem hver sekvens af dybe og lavvandede vegetationszoner skal være mellem 1,5:1-2:1.</p> <p>Sedimentationsbassinet skal etableres med en vanddybde på mellem 0,8 m og 1 m.</p> <p>De dybe zoner i vådområdet skal etableres med en vanddybde på mellem 0,85 m og 1,15 m.</p> <p>De lavvandede zoner i vådområdet skal etableres med en vanddybde på mellem 0,25 m og 0,4 m.</p> <p>Vådområdet skal etableres så drænvand løber igennem alle bassiner og fremmer en ensartet strømning og minimerer ikke-strømningsaktive zoner. Minivådområdet skal overholde et gennemsnitligt længde:bredde forhold fra 3:1 til 7:1.</p>
Minivådområdets bund	Minivådområdets bund skal være lav permeabel. Såfremt minivådområdets bund har lerindhold >12 procent jf. Udpegningskort for minivådområder 2019 anses dette kriterie som opfyldt. Ved lerindhold < 12 procent skal der etableres en lermembran.
Brinkerne (volden og den skrånende kant på sedimentationsbassinet og vådområdet ned mod vandoverfladen)	Brinkerne skal tilsås med græs for at undgå jorderosion. Op til halvdelen af frøblandningen kan bestå af blomstrende urter, som er bi- og bestøverenlige.
Indløb til sedimentationsbassinet fra drænoilandet og gennemløb fra sedimentationsbassin til vådområdet	<p>Indløb til sedimentationsbassin skal være fritløbende.</p> <p>Overgangen mellem sedimentationsbassin og vådområde skal etableres som enten overrisling af en beplantet bræmme eller ved rørføring via et eller flere rør.</p>
Udløb fra vådområdet	<p>Størrelsen på drænuudløbet skal minimum være samme størrelse som det samlede drænuudløb til sedimentationsbassin.</p> <p>Drænuudløbet skal være neddykket.</p> <p>Vandet fra vådområdets drænuudløb ledes fritløbende over en iltningstrappe eller via en iltningbrønd.</p>
Drænoilandets størrelse	Drænoilandet skal være på minimum 20 ha. Søges der om tilskud til optionen pumpe skal drænoilandet være minimum 50 ha.
Størrelsesforhold mellem minivådområde og drænoiland	Minivådområdet dimensioneres i forhold til minivådområdets drænoiland inden for rammerne af forholdet 1:100 til 1,5:100.

17. Sådan skal du designe dit minivådområde med filtermatrice

Dette afsnit beskriver retningslinjer for etablering af konstruerede minivådområder med filtermatrice målrettet rensning af drænvand. De konkrete erfaringer baserer sig på viden indhentet fra 6 minivådområder med matrice, samt et minivådområde med kombineret stuvningsbassin og filtermatrice.

Krav og anbefalinger til etablering af minivådområder

Vi har en række krav, som du skal overholde, når du anlægger dit minivådområde. Hvis du overholder kravene, kan vi sikre den forventede effekt, som dit minivådområde er prioriteret på baggrund af.

Det er vigtigt, at den entreprenør, som skal udføre anlægsarbejdet, har læst dette afsnit, før anlægsarbejdet går i gang. Det er dit ansvar at sikre, at entreprenøren har læst dette afsnit, så kravene til minivådområdet overholdes.

Vi opfordrer til, at du konstruerer minivådområdet i overensstemmelse med de anbefalinger, som fremgår i dette afsnit. Der kan være anbefalinger, der ikke kan gennemføres på grund af lokale forhold.

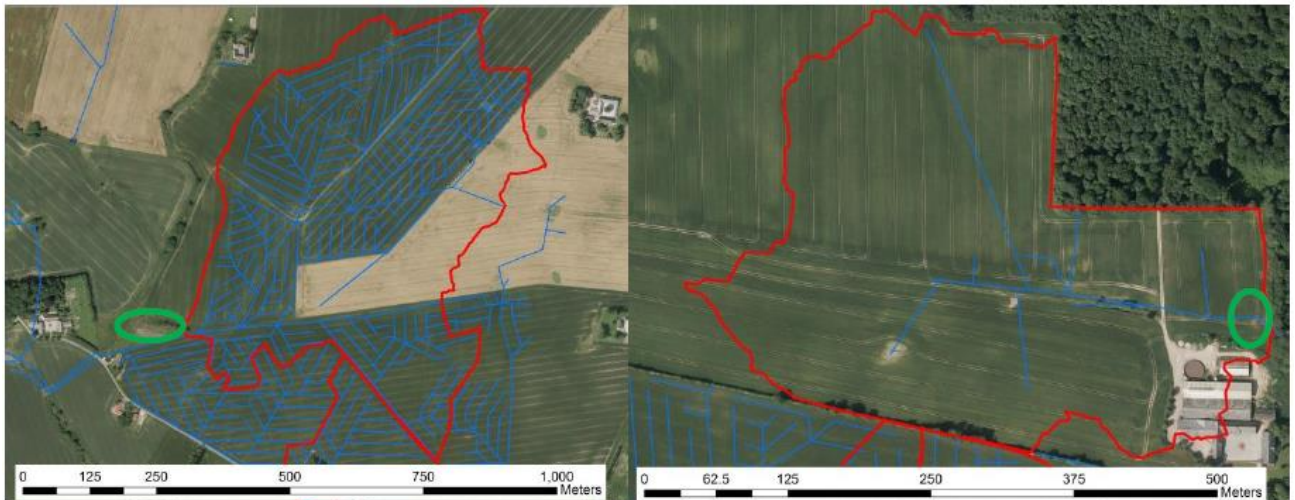
Vi kontrollerer kun kravene og ikke de anbefalinger som står i afsnittet. Kravene kontrollerer vi ved afsyning af projektet. Hvis dit minivådområdet ikke er anlagt efter kravene, kan det resultere i, at dit tilsagn bortfalder, fordi vi ellers ikke har garanti for, at minivådområdet opnår den effekt, som projektet er prioriteret på baggrund af.

17.1 Hvad er et minivådområde med filtermatrice?

Formålet med et minivådområde med filtermatrice er, at det renser drænvand for kvælstof og fosfor inden vandet ledes videre ud i vandmiljøet. Minivådområdet virker ved, at nitrat (N) fra drænvand bliver omdannet til kvælstofgas via mikrobiel denitrifikation. Fosfor (P) tilbageholdes i minivådområdet primært ved sedimentation af partikulært bundet fosfor.

Med hensyn til optimal fjernelse af kvælstof er det vigtigt at følge nogle designmæssige retningslinjer. Effekten af minivådområdet er en funktion af vandtemperatur og drænvandets opholdstid i matricedelen af minivådområdet.

Afstrømningen af drænvand varierer betydeligt over året samt geografisk. Størstedelen af næringsstoffudledningen forekommer fra oktober til maj, hvor drænastrømningen er domineret af meget varierende og ofte høje vandføringer og dermed lavere opholdstider i minivådområdet. Typisk er drænastrømningen i sommerperioden (juni-september) lav eller ikke eksisterende.

Figur 1 Eksempler på afgrænsning af drænoiland for henholdsvis et systemdrænet drænoiland (venstre billede) og et punktdrænet oiland (højre billede). De grønne cirkler markerer, hvor der er placeret et minivådområde.

Kjærgaard & Hoffmann. 2017. Retningslinjer for etablering af konstruerede minivådområder med overfladestrømning. Design manual. DCA- Nationalt Center for Jordbrug og Fødevarer. Aarhus Universitet.

17.2 Afgrænsning af drænoilandet

Et minivådområde med filtermatrice renser det drænvand, der kommer fra drænoilandet. Drænoilandet er det areal, der afvander til minivådområdet og omfatter det sammenhængende drænsystem og det direkte topografiske oiland. Det sammenhængende drænsystem kan gå på tværs af markskel og topografi. Filtermatricen (eksklusive sedimentationsbassin/sedimentationsbrønd/stuvningsbassin) skal være mellem 0,2 og 0,25 procent af drænoilandets størrelse. Bemærk, at filtermatricens drænoiland skal være minimum 20 ha, dvs. selve filtermatricen skal minimum være 0,04 ha. Når du indtegner arealerne i IMK, tjekker ansøgningskemaet automatisk, om dimensioneringskravet er overholdt.

Du kan etablere minivådområdet som en del af drænsystemet eller i forlængelse af drænsystemet i tilknytning til et drænudløb. Du skal sammen med din oilandskonsulent undersøge og fastlægge drænoilandets afgrænsning, fordi det er afgørende for effekten, at minivådområde og drænoiland er dimensioneret korrekt i forhold til hinanden.

Du kan anlægge minivådområder på drænedede arealer, hvor:

- der er en hydraulisk gradient, der leder drænvandet til minivådområdet eller
- der er etableret en pumpebrønd, hvis arealerne ikke har en hydraulisk gradient.

For systemdrænedede arealer vil drænoilandet ofte være sammenfaldende med det drænedede areal, mens oilandet for punktdrænedede arealer opgøres som det topografiske oiland til drænsystemet. I forbindelse med afgrænsning af drænoilandet til et minivådområde er det afgørende at kortlægge eventuelle øvrige udløb fra drænsystemet. Hvis der eksisterer flere drænudløb, kan det være en udfordring at afgrænse den del af markarealet, der afvander til minivådområdet. I den situation kan en løsning være at samle alle mindre drænudløb i en ny rørledning, der fører til det hoveddræn, som leder videre ud i minivådområdet.

Kender du ikke dit drænsystem?

Hvis kendskabet til det sammenhængende drænsystem er mangelfuld, kan det topografiske oiland til et drænudløb bruges som en grov afgrænsning af drænoilandet. Det bør for vandløbsnære arealer kombineres med vandløbssondering med henblik på en kortlægning af eventuelle øvrige drænudløb.

Ved mangelfuld viden om det sammenhængende drænsystem kan der også med fordel anvendes forskellige sensorbaserede teknologier til kortlægning af dræn.

17.3 Funktionen af de enkelte elementer i et minivådområde

Af hensyn til effekten er det vigtigt, at du dimensionerer, designer og anlægger dit minivådområde korrekt. Det er specielt vigtigt, at der ikke opstår "døde" zoner i matricen, hvor der ikke er en ensartet vandgennemstrømning.

Et minivådområde med filtermatrice skal bestå af disse elementer (se de fulde krav i tabel 17.1)

Sedimentationsbassin, sedimentationsbrønd eller stuvningsbassin

Er dit minivådområde med filtermatrice placeret på egnet areal, skal der som en del af minivådområdet laves et sedimentationsbassin eller sedimentationsbrønd. Sedimentationsbassinet skal minimum være 20 procent af filtermatricens areal.

Er dit minivådområde med filtermatrice placeret på arealer, med et drænopland på potentielt egnet areal, skal der i stedet for et sedimentationsbassin/sedimentationsbrønd laves et stuvningsbassin, der som minimum skal kunne indeholde samme vandmængde som selve filtermatricen.

Sedimentationsbassinet sikrer, at minivådområdet renser drænvandet for sediment og fosfor.

Filtermatrice

Filtermatricen består grundlæggende af et bassin, der tillader drænvandet at gennemstrømme en filtermatrice, der bidrager til omsætning af nitrat ved mikrobiel denitrifikation. Filtermatricen er fyldt med pileflis eventuelt opblandet med maksimalt 50 procent knuste muslingeskaller og/eller LECA-nødder. Den hydrauliske løsning i filtermatricen skal sikre, at indløbsvandet fordeles i matricen, så omfanget af hydraulisk ikke-aktive (døde) zoner minimeres.

Udløb fra filtermatricen

Det er vigtigt, at vandet der ledes ud i vandløbet er tilstrækkeligt iltet før det ledes ud i vandløbet. Derfor stiller vi nogle krav til, at der skal være en iltbrønd og en iltningsskanal.

17.4 Størrelse og udformning

Det er et krav, at overfladearealet af filtermatricen (eksklusiv sedimentationsbassin/stuvningsbassin) udgør mellem 0,2 og 0,25 procent af drænoplandets størrelse. Når størrelsen af drænoplandet er fundet, fastsættes overfladearealet af filtermatricen ved maksimal vandstand således til mellem 0,2 og 0,25 procent af drænoplandsarealet. Dette tjekkes automatisk i IMK, når du har indtegnet drænoplandet.

Du skal anlægge dit minivådområde med filtermatrice med et sedimentationsbassin/sedimentationsbrønd/stuvningsbassin efterfulgt af en filtermatrice bestående af pileflis eventuelt opblandet med maksimalt 50 procent knuste muslingeskaller og/eller LECA nødder.

17.4.1 Hydraulisk design

Filtermatricen skal etableres så drænvand fordeles, så der ikke opstår 'døde zoner' uden strømningsaktivitet. Dette gøres ved at sørge for at indløbsvandet fordeles jævnt over indløbsfladen ved enten et vertikalt design eller et horisontalt design. Vandgennemstrømningen er i alle designløsninger drevet af gravitation (højdeforskel mellem ind- og udløb til/fra filtret). De vertikale design har ved samme filterdimension to fordele: 1) grundet større indløbsareal er infiltrationskapaciteten større, og 2) det større indløbsareal mindsker risikoen for tilstopning, hvilket potentielt kan være et problem i denne type konstrueret vådområde. Vælger man et horisontalt design kan matricen etableres så den er 10 x 10 meter

med en aktiv dybde på ca. 1 meter. For det vertikale design giver det en strømningsvej på 1 meter, mens strømningsvejen er 10 meter ved horisontalt flow.

17.4.2 Fordeling af drænvand afhængigt af hydraulisk design

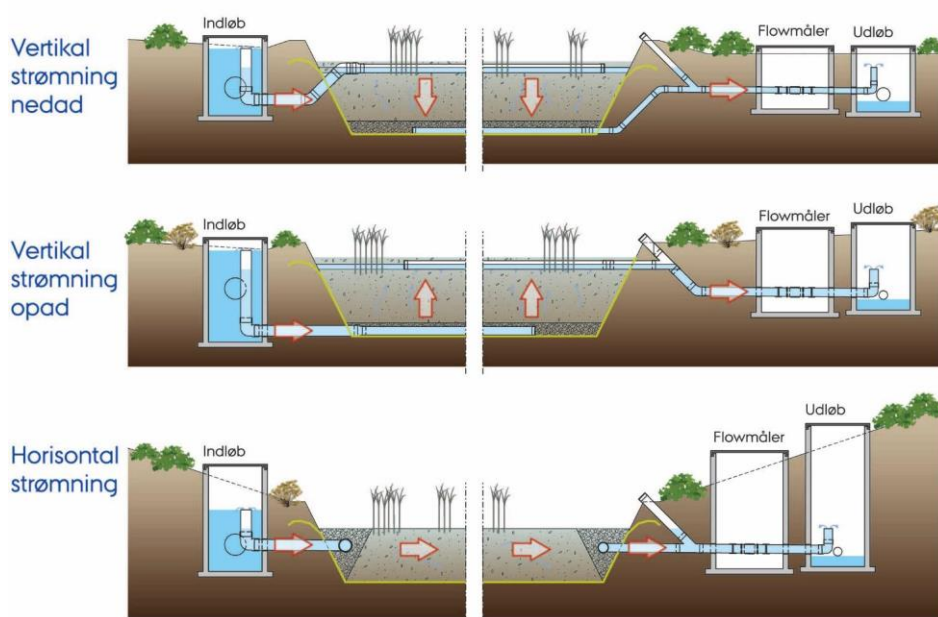
Ved horisontalt flow er der etableret en indløbsfaskine og udløbsfaskine bestående af hele muslingeskaller (Figur 2, nederst). Vandets fordeles over hele indløbsfladen via et Ø250 mm fuldslidset drænrør (Figur 3). Udløbet er konstrueret på tilsvarende vis, ved at vandet opsamles via et fuldslidset drænrør placeret på tværs af hele udløbsfladen og forbundet til selve udløbet via et T-stykke.

I det vertikale design med strømning nedad fordeles indløbsvandet i flere fuldslidsede drænrør, der ligger fordelt ud over indløbsfladen i selve matricematerialet (i.e. pileflis og eventuelt op til 50 procent knuste muslingeskaller/LECA-nødder), mens udløbet som også består af flere fuldslidsede drænrør dækkende udløbsfladen er lagt i hele muslingeskaller, og som igen samles i et udløbsrør (Figur 4).

I det vertikale design med strømning opad ligger indløbsrørene i bunden i et lag af hele muslingeskaller, mens udløbsrørene ligger fordelt ud i hele overfladelaget af selve matricen (Figur 5). Indløbs- og udløbsfaskinerne er adskilt fra selve matricen af grovmaskede plastiknet (maskestørrelse ca. 3 x 3 mm).

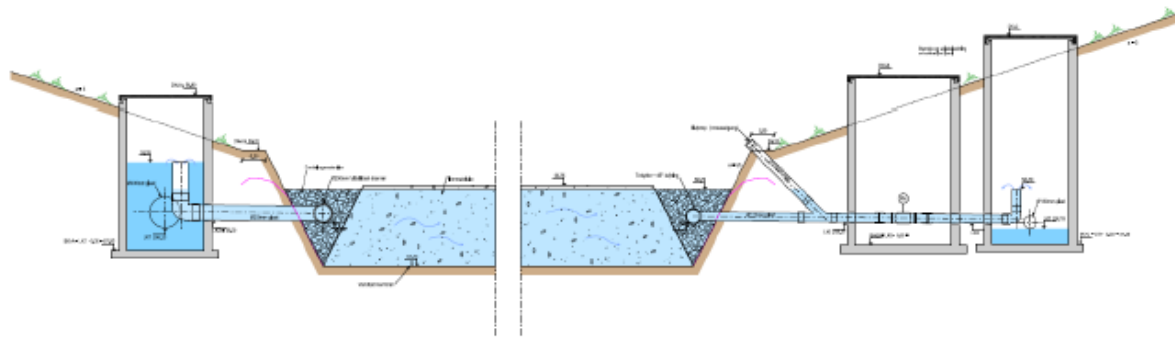
For begge vertikale design bør man grundet den korte strømningsvej tilstræbe, at indløbsvandet fordeles jævnt over hele indløbsfladen ved anvendelse af mange tætliggende fordelerrør således at man minimerer ikke-strømnings aktive (døde) zoner dvs. områder af matricen der ikke hele tiden modtager frisk vand, da dette kan nedsætte effektiviteten.

Figur 2 Principskitse af design for konstrueret vådområde med matrice. Øverst vertical strømning nedad. Midt vertikal strømning opad. Nederst horisontal strømning. Det skrå rør, der stikker op til overfladen lige før flowmålerbrønden er et renserrør.

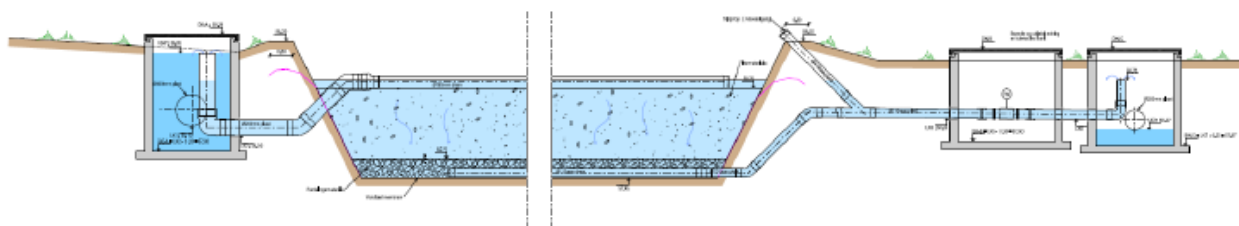

I de ovennævnte eksempler er højdeforskellen 25 cm (i.e. den højdeforskel der er mellem indløb og udløb, og som driver vandet gennem anlægget). Den hydrauliske gradient skal tilpasses den præcise dimensionering, man måtte vælge. Den hydrauliske gradient skal tilpasses matrice-materialets hydrauliske egenskaber, nærmere betegnet materialets hydrauliske ledningsevne.

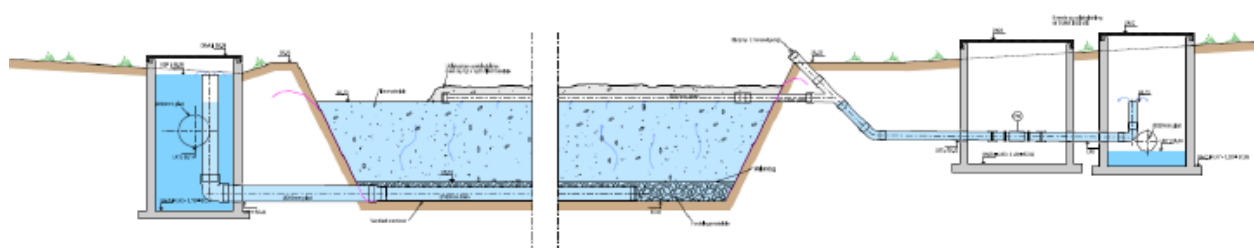
Figur 3 Konstruktionstegning for matriceminivådområde med horisontal strømning. Til venstre ses en indløbsbrønd der leder drænvand til indløbsfaskinen, og til højre ses udløbsfaskinen der leder drænvandet til en brønd med en flowmåler og videre til en udløbsbrønd, hvor vandet iltes ved simpelt at plaske ned på bunden af brønden (Skitsetegning Peter Nielsen Orbicon).

Figur 4 Konstruktionstegning for matriceminivådområde med strømning vertikalt nedad. Til venstre ses en indløbsbrønd der leder drænvand ud i toppen til flere fuldslidsede drænrør, der ligger fordelt ud over indløbsfladen og i bunden ses udløbsfaskinen hvor flere fuldslidsede drænrør ligger fordelt ud over bunden inden de samles til et udløb der fører til en brønd med en flowmåler og her fra videre til en udløbsbrønd, hvor vandet iltes ved simpelt at plaske ned på bunden af brønden (Skitsetegning Peter Nielsen Orbicon).

Figur 5. Konstruktionstegning for matriceminivådområde med strømning vertikalt opad. Til venstre ses en indløbsbrønd der fører vand ud i bunden til indløbsfaskinen med flere fuldslidsede drænrør. I toppen samler flere fuldslidsede drænrør vandet inden det samles til et udløb der fører til en brønd med en flowmåler og her fra videre til en udløbsbrønd, hvor vandet iltes ved simpelt at plaske ned på bunden af brønden (Skitsetegning Peter Nielsen Orbicon).

17.4.3 Sedimentationsbassin / sedimentationsbrønd

Sedimentationsbassinets og sedimentationsbrøndens har samme funktion: at tilbageholde sediment, herunder partikelbundet fosfor. Sedimentationsbassin eller sedimentationsbrønd skal oprensnes efter behov.

17.4.4 Du skal etablere et stuvningsbassin, hvis dit minivådområde placeres på potentielt egnet areal

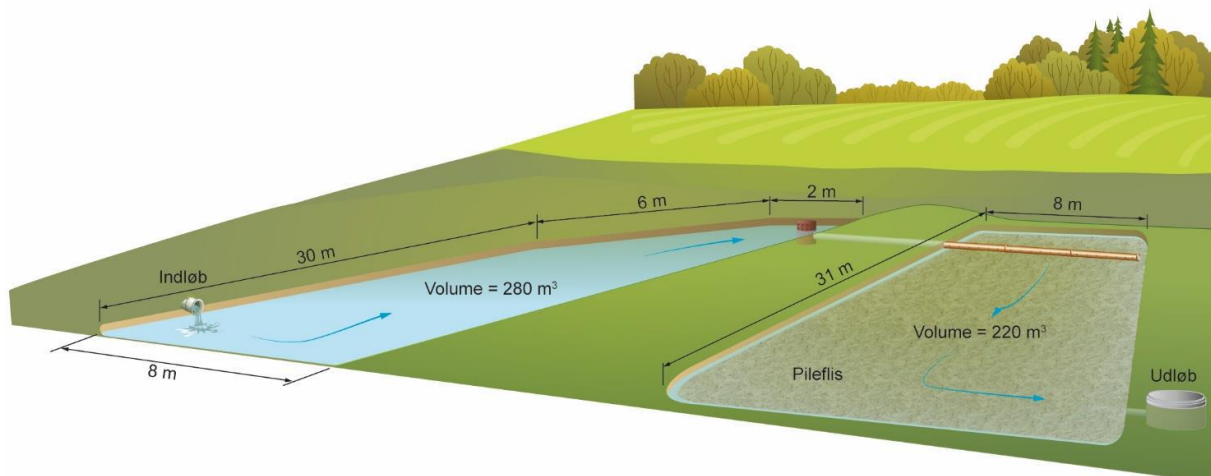
Hvis dit drænoiland består af mere end 50 procent potentielt egnet areal, skal du have et stuvningsbassin som en del af dit projekt. Stuvningsbassinet har til formål at udjævne store afstrømningshændelser (peak flows) således, at den hydrauliske belastning af matricen reduceres, hvorved opholdstiden forlænges og dermed forbedres kvælstoffjernelsen under høje afstrømningshændelser. Stuvningsbassinet kan samtidig fungere som sedimentationsbassin, der kan tilbageholde sediment - herunder partikelbundet fosfor – og nedsætte risikoen for tilstopning af matricen.

Specifikationer til stuvningsbassin

1. Stuvningsbassinet skal etableres så det minimum er samme størrelse som filtermatricen.
2. Dræntilløbet til stuvningsbassinet kan etableres via en fordelerbrønd i hoveddrænet, hvor det oprindelige hoveddræn bevares som nødoverløb, der kan benyttes i forbindelse med en eventuel oprensning af stuvningsbassinet.
3. Faldhøjden på drænløbet til stuvningsbassinet etableres så der ikke stoves vand bagud i drænsystemet. Drænløbet kan etableres med frit udløb. Dette vil være en fordel i tilfælde, hvor der ønskes prøvetagning.
4. Stuvningsbassin/sedimentationsbassin skal etableres, så der er mulighed for oprensning af sediment i forbindelse med vedligeholdelse.
5. Stuvningsbassinet etableres med variabel vandspejlskote svarende til den nødvendige stuvningskapacitet (pkt. 1). Vandstanden reguleres ved hjælp af et vertikalt stillet, åbent perforeret rør (øverste 0,5 m) med stor diameter, der er tilkoblet indløbsrøret til matricedelen af vådområdet.

Overgangen mellem stuvningsbassin/sedimentationsbassin og matrice sker ved rørføring. Røret føres ind i toppen af matricen på tværs af længderetningen. Det tværstillede rør fungerer som fordelerrør af vandet, og skal således være perforeret, men lukket i enden.

Figur 6 Matrice vådområde med stuvningsbassin.

Matricedelen i anlægget skal bestå af pileflis og eventuelt opblanding af maksimalt 50 procent muslingeskaller eller LECA-nødder. Anlægget i figur 6 er 8 meter bredt og 31 meter langt og den aktive dybde er ca. 1 meter. Herudover er der et dæklag i toppen (i.e. umættet zone). Vandet fordeles via et tværstillet rør, der ligger i toppen af flisen. Røret er forsynet med huller der fordeler vandet jævnt over hele indløbsbredden. Udløbet ligger i modsatte ende i bunden af matricen, men matricen er dog stadig helt vandfyldt, da vandstanden bestemmes af udløbsrørets højde i udløbsbrønden.

Udløbet består af en række fuldslidsede drænrør, der er indbyrdes forbundne og som til sidst ender i et egentligt udløbsrør. Udløbsrørene ligger i en faskine af muslingeskaller. Matrice og udløb er adskilt af et grovmasket plastiknet.

Figur 7. Foto af matriceminivådområde med stuvningsbassin. Forrest i billedet ses det store vertikalt stillede perforerede rør, der passivt styrer vandstanden i stuvningsbassinet.

Foto t.v. viser nærbillede af den passive vandstandsregulator i stuvningsbassinet. T.h. ses en del af udløbsrørene i matricedelen. I den aktuelle situation er vandstanden i sit laveste niveau, da perforeringerne ikke er tydelige på fotoet.

17.5 Hydrauliske effektivitet af matricen

Uhensigtsmæssig placering af ind- og udløb samt utilstrækkelige ind- og udløbsfaskiner kan bidrage til præferentielle strømningszoner, reduceret hydraulisk effektivitet og dermed en mindre renseseffekt. Ved konstruktion af matricedelen af vådområdet er det vigtigt at optimere den hydrauliske effektivitet – dvs. optimere udnyttelsen af hele matricevolumenet. Dette gøres mest effektivt ved at sørge for at indløbsvandet fordeles jævnt over hele indløbsfladen. En indløbsfaskine bestående af f.eks. hele muslingeskaller, LECA nødder eller ærtesten, hvori der ligger et stort fordelerrør anbefales. Udløbet konstrueres på tilsvarende måde.

Anvendes designet med kombineret horisontalt-nedadgående strømning kan indløbet lægges på tværs af flisoverfladen i hele bredden. Udløbet fra matricen skal ligge i en faskine i modsatte ende i bunden af anlægget. Udløbet bør bestå af en række fuldslidsede drænrør, der til sidst samles til et udløb, der leder vandet til geniltningssenheden.

17.6 Krav til konstruktion af filtermatrice for at undgå negative sideeffekter

Minivådområder med matrice kan være for effektive specielt ved højere temperaturer og længere opholdstider, hvilket typisk vil være i sommerhalvåret, hvor temperaturen er høj og afstrømningen af drænvandet falder markant eller helt ophører.

17.6.1 Krav om sommerlukning af anlæg

Filtermatricen skal lukkes af i sommermånederne juni, juli og august. Derfor er det et krav, at projekterne etableres, så det er muligt at lukke matricen i sommermånederne juni, juli og august. Dette er et krav fordi minivådområder med matrice kan være for effektive specielt ved højere temperaturer og længere opholdstider, hvilket typisk vil være i sommerhalvåret, hvor temperaturen er høj og afstrømningen af drænvandet falder markant eller helt ophører. Total kvælstoffjernelse medfører, at andre biogeokemiske processer startes eller øges markant i hastighed, fx kan det ske, at sulfat reduceres til sulfid og afgives til luften som svovlbrinte, der lugter som rådne æg. Kravet om sommerlukning sikrer, at kvælstoffjernelsen i matricen ikke er fuldstændig, men maksimalt 90 procent.

Når der lukkes af for matricen bør denne stå vandfyldt, da en tør matrice hurtigere nedbrydes end en vandfyldt matrice. Indløbet lukkes mens udløbet holdes åbent så nedbørshændelser der overstiger matricens vandfyldte porevolumen kan afstrømme. Det er alene filtermatricen og ikke sedimentationsbassin/stuvningsbassin drænvandet skal ledes udenom i månederne juni/juli/august.

17.6.2 Krav om 50 cm dæklag af umættet pileflis på afsyningstidspunktet og ikke under 20 cm i opretholdelsesperioden

Det er relativt nemt at løse eventuelle problemer med emission af metan ved, at der etableres et umættet lag af træflis over den aktive vanddækkede matrice. I det umættede dæklag ilttes metan til CO₂. Dæklaget skal have en tykkelse på minimum 20 cm i hele opretholdelsesperioden, men det er et krav at starte med et dæklag på 50 cm, da træflisen langsomt synker sammen fordi den nedbrydes og dermed langsomt forsvinder. Emitteret svovlbrinte vil ligeledes blive iltet i det umættede dæklag.

17.6.3 Krav til geniltning af udløbsvand

Manglende geniltning af udløbsvand vil kunne udgøre en alvorlig negativ sideeffekt såfremt en recipient modtager iltfattigt udløbsvand, da visse fisk og smådyr er yderst følsomme overfor manglende iltmætning.

Etablering af en iltningbrønd, hvor udløbsvand plasker ned på bunden anbefales derfor på alle anlæg, hvor de topografiske forhold tillader det. Iltningbrønden bør være forsynet med et aggregat – fx en eller flere hullede plader – der spreder vandet ud i hele brønden inden det rammer bunden (se figur 8). Hvis ikke der kan etableres en iltningbrønd, skal afstanden til recipienten være længere, se specifikke krav herunder. Der skal altid etableres en iltningsskanal på 75 meter, der består af stenudlæg, hvorigennem vandet risler for at blive geniltet.

Vandet fra filtermatricen skal ledes enten:

4. fritløbende over en iltningbrønd og minimum 75 meter iltningsskanal bestående af stenudlæg. Afstanden fra filtermatricens udløb til recipienten skal være minimum 100 meter, eller
5. fritløbende igennem en minimum 75 meter iltningsskanal bestående af stenudlæg. Afstanden fra filtermatricens udløb til recipienten skal være minimum 250 meter.

Ved recipienten forstås her det sted, hvor anlægget kobles på/udleder til et eksisterende overfladevandsområde. Overfladevandsområder kan i denne sammenhæng forstås som områder, hvor der er stillestående eller strømmende vand på jordoverfladen, dvs. åbne (og altså ikke rørlagte) vandløbsstrækninger, søer eller kystvande, som kan oppebære økologiske systemer (har en økologisk tilstand). Typisk vil udledningen ske til en åben vandløbsstrækning i et større vandløbssystem.

Ved vurdering af om en åben vandløbsstrækning er et egentligt overfladevandområde – og ikke er en tilløbende grøft, der udgør en del af et udgrøftnings- og dræningssystem, der udleder til en vandløbsstrækning nedstrøms, kan der bl.a. lægges vægt på, om vandløbet er klassificeret som offentligt efter § 9 i lov om vandløb, er beskyttet efter § 3 i lov om naturbeskyttelse, er omfattet af kravet om 2 m bræmmer efter § 69 i lov om vandløb, er omfattet af vandområdeplanerne – eller umiddelbart har udløb til en vandløbsstrækning/løber videre i et vandløb, der er omfattet af vandplanlægningen.

Figur 8. Fotoet viser en simpel genilttningsbrønd med en hullet plade, der medvirker ved geniltning.

17.6.4 Krav om etablering af målestok i matricen

Det er et krav at isætte en meterstok, når man fylder pileflis i hullet udgravet til minivådområdet. På denne måde kan man let følge, hvor hurtigt træflisen forsvinder/synker sammen samt kontrollere, hvor dybt minivådområdet er ved afsyningen.

17.7 Etablering af minivådområde med filtermatrice

Når man kender placering og størrelse af det drænsystem, der skal forsyne matriceanlægget med drænvand, anbefales det, at der foretages en topografisk opmåling af projektområdet – herunder bør drænindløbs/drænindløbenes kote(r) fastsættes og tilsvarende bør udløbskoten fra matriceanlægget fastsættes således, at man får præcis viden om den højdeforskel, der skal drive drænvandet gennem anlægget. I et testanlæg er der anvendt en højdeforskel på 25 cm over en strækning på 10 meter ved horisontalt flow design (svarende til en hydraulisk gradient på 2,5 cm - i.e. fald per løbende meter).

Der vil ikke være behov for at anlægge en lermembran i minivådområdets bund på de arealer, der er klassificeret som egnet til minivådområder. Når du har gravet ud til minivådområdet, kan der dog forekomme sandlinser dvs. områder, hvor der kan være en grundvandsoptrængning. Det kan du identificere ved, at vandet står relativt højt i bunden af minivådområdet, når du har gravet ud. I et minivådområde hvor der ikke er nogen sandlinser, vil minivådområdet være tørt, eller der vil maksimalt stå et par centimeters vand. I de fleste tilfælde vil råler, der fjernes ved udgravningen af minivådområdet, kunne udlægges og stemples over områder med sand. Du bør sikre, at der efterfølgende ikke trænger grundvand ind i bassinet

Hvis du anlægger dit minivådområde på et areal der er klassificeret som potentielt egnet, skal du etablere en lermembran. Det er vigtigt, at du under anlægsarbejdet med lermembranen laver fotodokumentation, så vi kan kontrollere, at du har lavet en lermembran.

Processen omkring etablering og anlæg af minivådområde kan omfatte:

Jordarbejde

1. Muldafrømning: de øverste 0,3 m kan udbringes på marken.

2. Udgravning af råjord. En del af råjorden kan anvendes til indbygning af skråningsanlæg og diger, mens resten køres bort.
3. Ved udgravning af bassiner – både stuvningsbassin og matrice - skal hele den udgravede flade vurderes mht. til lerindhold. Ved lerindhold over 12 procent vil der ikke være behov for at udlægge lermembran, og en komprimering af bassinbunden med maskiner er tilstrækkelig (jf. potentialekortet). Ved lerindhold under 12 procent skal der etableres en lermembran. Det anbefales, at denne lermembran har en tykkelse på mellem 0,05 – 0,1 m.

Rørarbejde

- 1) Etablering af indløb samt en evt. fordelebrønd i hoveddrænet, hvis minivådområdet ikke ligger i den direkte hovedledning. Hvis der etableres et stuvningsbassin kan der ved indløbsrøret udlægges småsten/grus/betonfliser, der reducerer omfanget af jorderosion, hvor indløbet sidder tæt på skråningsanlægget.
- 2) Etablering af rørføring mellem stuvningsbassin og matricedelen af vådområdet. Overgangen fra sedimentationsbassin/ stuvningsbassin/ sedimentationsbrønd til filtermatricen skal etableres ved rørføring via ét eller flere rør, hvor røret/rørene skal være dækket af flis.
- 3) Størrelsen på den samlede rørføring skal være den samme eller større end hoveddrænet med henblik på at sikre tilstrækkelig hydraulisk kapacitet. Drænudløbet skal etableres med et grovmasket plastiknet.
- 4) Det anbefales, at der etableres et overløbsrør i stuvningsbassin, der kan anvendes som nødudløb i tilfælde af, at indløbet til matricen stopper til.
- 5) Det anbefales, at der etableres et overløbsrør i matricedelen, der kan anvendes som nødudløb i tilfælde, at udløbsrøret stopper til.
- 6) Det anbefales, at der etableres et tømningrør i både stuvningsbassin og matricedelen af vådområdet, der kan anvendes i tilfælde af vedligeholdelse og behov for hel eller delvis tømning af anlægget for vand.

17.8 Hældning og beplantning på brinkerne

Du kan anvende en del af råjorden til indbygning af skråningsanlæg og diger og køre resten bort. Bemærk, at der kan være kommunale sikkerhedsregler for åbne bassiner.

Det er vigtigt, at du sikrer minivådområdets bræmmer mod erosion. En effektiv måde at gøre det på er ved at sikre beplantning på bræmmerne. Det er derfor et krav, at du sår et plantedække på minivådområdets bræmmer. Bemærk, at op til 50 procent af beplantningen kan bestå af blomstrende urter, som er bi- og bestøvervenlige.

17.9 Vedligehold af anlægget og tilsyn

Du skal vedligeholde minivådområdeanlægget i opretholdelsesperioden på 10 år. Bemærk, at du er forpligtiget til at vedligeholde minivådområdet, selvom du ikke modtager de-minimis kompensation.

Matricen vil over tid blive nedbrudt (mineraliseret). Denne nedbrydning sker ved hjælp af svampe og bakterier, som herved bl.a. leverer energi til denitrifikanterne, der omdanner nitrat til atmosfærisk kvælstof. I forbindelse med nedbrydningen ændrer pileflisen karakter og bliver langsomt mindre i størrelse, indtil den eventuelt omsættes helt.

Resultater fra testanlæg viser, at i løbet af en 5-årig periode har matricerne sat sig med 40-50 cm. Har man isat meterstok i træflisen i anlægsfasen er det nemt at følge udviklingen.

I forhold til at sikre fosforeffekten skal sediment fra sedimentationsbassinet bortgraves. Frekvensen vil afhænge af omfanget af den lokale sedimenttransport i drænen. Der bør således sikres adgang til minivådområdet med maskiner, der kan varetage sedimentoprensningen

Minivådområder med matrice vil kræve tilsyn for at sikre optimal funktion. Der kan komme dyr i rørføringerne – fx vandrotter – der kan blokere for tilløb eller afløb. Usædvanlig lange nedbørsperioder kan føre til uforudsete hændelser som f.eks. tilførsel af store mængder sand stammende fra fladeerosion fra de omkringliggende marker. Meget store vandmængder kan føre til lækager/brud eller andet forårsaget af store vandhastigheder eller overmætning af jorden, så den bliver ekstremt mudret.

Foreløbige erfaringer viser, at matriceanlæggene også fungerer i længerevarende frostperioder. Dog fryser toplaget men drænvandet løber i matricen under isen. Ved tøj, pludselige regnhændelser og sneafsmeltning vil der dannes vand på overfladen som skal have mulighed for afløb. Dette skal ske gennem overløbsrøret som således skal ligge i toppen af træflisen og være selvtømmende – altså med en vis hældning.

Som beskrevet ovenfor skal man med mellemrum tjekke træflisen tykkelse og eventuelt tilføre ny træflis.

Figur 9 Fotoet viser: øverst matricens udseende november 2017 og nederst udgangsmaterialer muslingeskaller og pileflis ved etablering i 2012

17.10 Krav til udformningen af dit minivådområde med filtermatrice

Her finder du de krav, der er, når du skal etablere et minivådområde med filtermatrice. Listen er også angivet i bekendtgørelsens bilag 4 *Krav til udformning af minivådområde med filtermatrice*.

TABEL 17.1 Specifikke krav til udformningen af minivådområde med filtermatrice

Dele af minivådområdet	Krav til udformning
Sedimentationsbassin, stuvningsbassin og filtermatricen	<p>Minivådområdet skal bestå af et mindre sedimentationsbassin eller stuvningsbassin på min. 20 procent af filtermatricens areal efterfulgt af en filtermatrice.</p> <p>Sedimentationsbassin kan evt. erstattes af sedimentationsbrønd.</p> <p>For anlæg med drænopland på potentielt egnede arealer er der krav om stuvningsbassin, som minimum skal være samme størrelse som filtermatricen.</p> <p>Stuvningsbassinet skal etableres med en maksimal vanddybde på mellem 1 m og 1,5 m.</p> <p>Filtermatricen skal etableres med en vanddybde på mellem 1 m og 1,5 m. Filtermatricen skal etableres med en målestok med cm angivelser, således at fliøjden løbende kan aflæses.</p> <p>Filtermatricens indhold skal på tidspunktet, hvor filtermatricen afsynes, bestå af pileflis (med evt. opblanding af max. 50 procent muslingeskaller eller LECA-nødder eller en kombination af disse) med en kornstørrelse på mellem 4-60 mm, hvoraf minimum 50 procent skal være mellem 20 – 50 mm. Indløbs og/eller udløbsfaskiner kan konstrueres med ærtesten. I løbet af opretholdelsesperioden er der ikke krav til kornstørrelse.</p> <p>Filtermatricen etableres med en umættet zone der, ved tidspunktet for afsyning, skal være min. 50 cm. Den umættede zone må ikke komme under 20 cm i opretholdelsesperioden.</p> <p>Filtermatricen skal etableres således, at drænvandet fordeles, over hele indløbsarealet, så omfanget af ikke-strømningsaktive (døde) zoner minimeres. Dette gøres ved at sørge for at indløbsvandet fordeles jævnt over indløbsfladen ved enten et vertikalt design eller et horisontalt design.</p>
Minivådområdets bund	<p>Sedimentationsbassin eller stuvningsbassin og filtermatricens bund skal være lav permeabel. Såfremt minivådområdets bund har lerindhold >12 procent, jf. Udpegningskort for minivådområder 2019 anses dette kriterie som opfyldt. Ved lerindhold < 12 procent skal der etableres en lermenbran.</p>
Brinkerne (volden og den skrånende kant på sedimentationsbassin eller stuvningsbassinet og vådområdet ned mod vandoverfladen)	<p>Brinkerne skal tilsås med græs for at undgå jorderosion. Op til halvdelen af frøblandingens kan bestå af blomstrende urter, som er bi- og bestøvervenlige.</p>

<p>Indløb til sedimentationsbassin, sedimentationsbrønd eller stuvningsbassin fra drænoplanet og gennemløb fra stuvningsbassin til filtermatricen.</p>	<p>Anlægget etableres med et omløbssystem, så filtermatricen kan lukkes af om sommeren og drænvandet kan ledes uden om filtermatricen.</p> <p>Overgangen fra sedimentationsbassin/ stuvningsbassin/ sedimentationsbrønd til filtermatricen skal etableres ved rørføring via ét eller flere rør, hvor røret/rørene skal være dækket af flis.</p>
<p>Udløb fra filtermatricen</p>	<p>Størrelsen på udløbet fra filtermatricen skal minimum være samme størrelse som det samlede indløb til sedimentationsbassin eller stuvningsbassin.</p> <p>Drænudløbet skal etableres med et grovmasket plastiknet.</p> <p>Vandet fra filtermatricen ledes enten fritløbende over en iltningbrønd og minimum 75 meter iltningsskanal bestående af stenudlæg, hvor afstanden til recipienten skal være minimum 100 meter, eller fritløbende igennem en minimum 75 meter iltningsskanal bestående af stenudlæg, hvor afstanden til recipienten skal være minimum 250 meter.</p> <p>Ved recipienten forstås i denne sammenhæng det sted, hvor anlægget kobles på det eksisterende vandløbssystem.</p>
<p>Drænoplanetets størrelse</p>	<p>Drænoplanet skal være på minimum 20 ha.</p>
<p>Størrelsesforhold mellem minivådområde og drænoplanet</p>	<p>Filtermatricen dimensioneres i forhold til drænoplanet inden for rammerne af forholdet 0,2:100 til 0,25:100.</p>

18. Igangsættelse af projektet

18.1 Projektperioden

Du kan vælge, om du vil starte dit projekt efter, at du har indsendt din ansøgning, eller om du først vil starte projektet den 1. september 2019. Hvis du begynder på dit projekt, før du ved, om du har fået tilsagn eller afslag, sker det for egen regning og risiko.

Hvis du har arealtilsagn på projektarealet som f.eks. omlægningstilskud, økologisk arealtilskud eller pleje af græs, kan det være en fordel først at starte projektet den 1. september, fordi tilsagnsperioden på disse tilsagn udløber 31. august.

Hvornår skal du vælge, at dit tilsagn starter 1.september 2018?

Du har et tilsagn om tilskud til pleje af græs, som udløber den 31.08.2019. Tilsagnet overlapper projektarealet med 0,5 ha.

Projektstart ved indsendelse af ansøgning

Du kan ikke kombinere tilsagnene og dit pleje af græs tilsagn falder derfor bort med krav om tilbagebetaling.

Projektstart 1. september

Da projektperioderne på tilsagnene til pleje af græs og minivådområder ikke overlapper i tid, udbetaler vi dit tilskud til pleje af græs som normalt. Det er derfor mest hensigtsmæssigt, at du vælger projektstart til 1. september 2019.

Projektperioden er som udgangspunkt 2 år. Det betyder, at du fra ansøgningstidspunktet har 2 år til at gennemføre projektet. Det autoudfyldes i ansøgningskemaet, og projektperioden er derfor automatisk sat til to år fra den startdato, du har valgt. Projektperioden vil fremgå af det tilsagn, som du modtager. Hvis det viser sig, at du ikke kan nå at gennemføre projektet inden de 2 år, kan du ansøge om en projektførlængelse, se mere i afsnit 20 "Hvis du vil ændre dit projekt".

Hvis du søger om slutudbetaling, inden de 2 år er gået, slutter projektperioden den dag, vi modtager din ansøgning om slutudbetaling.

19. Du skal skilte med dit projekt når du går i gang

Det er et krav i EU-reglerne⁸, at du som modtager af tilskud skal oplyse offentligheden om projekter, der får støtte under LDP. Det kalder vi "skiltning". Vær opmærksom på, at der kun er krav om skiltning, hvis støtten (inklusive de minimis-støtte) til dit projekt overstiger 375.000 kr. Du kan således se bort fra reglerne om skiltning, hvis støtten (inklusive de minimis-støtte) til dit projekt er under 375.000 kr.

I det følgende kan du læse mere om hvornår og hvordan, du skal informere om dit projekt og den støtte, du har modtaget. Til sidst kan du læse om nedsættelse af dit tilskud, hvis du ikke skilter korrekt.

19.1 Skiltning i løbet af projektperioden – du skal skilte senest fra den dag du modtager tilsagnet

Ved betegnelsen "skiltning i løbet af projektperioden" mener vi, at du skal påbegynde skiltningen, når du sætter projektaktiviteterne i gang, dog senest når du har modtaget dit tilsagn. Det betyder, at hvis du går i gang med projektet efter, at du har fået tilsagn om tilskud, skal du stadig skilte fra den dag, du modtager tilsagnet. Husk at reglen kun gælder, hvis støtten til dit projekt (inklusive de minimis-støtte) overstiger 375.000 kr.

Projekter hvor støtten til projektet overstiger 375.000 kr.

Du skal i løbet af din projektperiode sætte mindst én plakat (minimum A3) eller et skilt/en plade op, men information om dit projekt, når du har modtaget mere end 375.000 kr. i offentlig støtte (EU og national) til en fysisk aktivitet fx genstande, infrastruktur eller bygninger og anlæg. Du skal sætte plakaten eller skiltet/pladen op et sted, der er klart synligt for offentligheden.

Se nedenfor specifikation af, hvilke krav der stilles til skiltets indhold.

Du skal informere på din erhvervmæssige hjemmeside

Hvis du har et websted til erhvervmæssig brug, skal du i løbet af projektperioden informere om støtten fra Den Europæiske Landbrugsfond for udvikling af landdistrikterne. En erhvervmæssig hjemmeside er en hjemmeside med et kommercielt formål som fx salg af kød eller reklame for en gårdbutik knyttet til din bedrift. Kravet gælder kun, hvis der er en direkte sammenhæng mellem hjemmesiden og det projekt, vi giver støtte til. Følgende krav gælder for websteder til erhvervmæssig brug:

- Websteder til erhvervmæssig brug skal have en kort beskrivelse af projektet med formål og resultater.
- På websteder skal der være et link til: [EU-kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne](#)

Informationen skal være synlig på hjemmesiden fra projektperiodens start og frem til det tidspunkt, du har modtaget din slutudbetaling. Vi skal kunne tjekke, at du har informeret korrekt i projektperioden, inden vi udbetaler din slutudbetaling.

Se nedenfor specifikation af, hvilke krav der stilles til skiltningen på hjemmesider.

---

⁸ Reglerne om skiltningsforpligtelser under Landdistriktsprogrammet fremgår af forordning 808/2014, artikel 13 samt bilag III som ændret ved forordning 2016/669 bilag III.

Skiltning i løbet af projektperioden i kommunikationsmateriale

Informations- og kommunikationsmateriale, herunder publikationer, web samt anden elektronisk information mv.

Udover at du kan være forpligtet til at opsætte en plakat/tavle/oplysningsskilt/skilte på din erhvervs-mæssige hjemmeside mv. i forbindelse med projektet, gælder der også krav for skiltning på dit informations- og kommunikationsmateriale. Kravet gælder kun, hvis der er en sammenhæng mellem materialet og projektet.

På publikationer som fx brochurer, foldere, nyhedsbreve, plakater og flyers, skal du placere EU logo, Miljø- og Fødevarerministeriets logo og teksten på titelbladet. På websteder skal logoer og tekst placeres på forsiden, med mindre det er mere relevant at placere det på en underside.

Du skal oplyse om tilskuddet på alt informations- og kommunikationsmateriale, der omhandler projektet, ved at angive logoer og tekst. Du kan se mere information om kravene nedenfor under "generelle krav til alle former for skiltning".

- På websteder skal der være et link til: [EU-kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne](#)

Nedenfor kan du se specifikation af, hvilke krav der stilles til kommunikationsmaterialets indhold.

19.2 Generelle krav til alle former for skiltning

Specifikationer for alle plakater/ oplysningsskilte/ plader/ tavler/ websteder

Plakater / oplysningsskilte / plader / tavler/ websteder mv. skal indeholde disse oplysninger, som skal fylde mindst 25 procent af arealet:

- Den Europæiske Unions logo (EU-flag).
- Miljø- og Fødevarerministeriets logo.
- Følgende tekst: "Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne".
- Titlen på projektet og en kort beskrivelse af projektets formål.

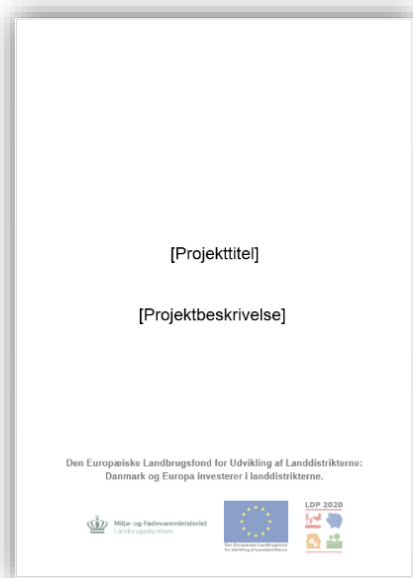
Hvis din hjemmeside er erhvervs-mæssig og har en tilknytning til projektet, som beskrevet i punktet "Du skal informere på din erhvervs-mæssige hjemmeside" gælder kravet, at oplysningerne skal fylde mindst 25 procent på denne hjemmeside. For andet informations- og kommunikationsmateriale er det ikke et krav, at oplysningerne skal fylde 25 procent, og det er heller ikke nødvendigt at anføre titlen på projektet og en beskrivelse af projektets formål.

Tekst og logo finder du på lbst.dk/tilskudsguide under minivådomsrådeordningen og følger linket: [Skiltning – krav til information om tilskud](#)

Placering af plakaten / oplysningsskiltet / pladen / tavlen

Du skal placere plakaten / oplysningsskiltet / pladen / tavlen på et sted, der er klart og synligt for offentligheden, fx ved indgangen til en bygning.

Hvis du placerer skiltet udendørs, skal du sørge for at anvende et materiale, som kan modstå vind og vejr.

19.3 Du skal ved udbetalingen dokumentere, at du har skiltet korrekt

Du skal sende os fotodokumentation for, at du har skiltet korrekt, når du søger om udbetaling. Dokumentation består af to fotos:

- ét der viser, hvad der står på skiltet og
- ét der viser, hvor skiltet er placeret.

Når du søger om udbetaling, skal du sende dokumentation for, at du har skiltet korrekt i løbet af projektperioden. Selvom du har indsendt dokumentation for skiltning i forbindelse med rateudbetalingen, skal du igen sende dokumentation for skiltning, når du søger om slutudbetaling.

Hvor længe skal du beholde plakaten/skiltet/pladen mv.?

Hvis du er omfattet af kravene om skiltning i løbet af projektperioden, må du tage plakaten/skiltet mv. ned, når projektperioden er slut.

Det kan ske, at de fotos, du har sendt ind, ikke er tilstrækkelig tydelige, eller at de er taget sådan, at vi ikke kan konstatere, om du har skiltet korrekt. Vi anbefaler derfor, at du lader skiltet hænge, indtil du har modtaget slutudbetaling, så du kan dokumentere, at du har skiltet korrekt.

19.4 Nedsættelse af tilskud, hvis du ikke skilter korrekt

Hvis du ikke skilter korrekt, nedsætter vi dit tilskud. Nedsættelsen er 1 procent af det samlede offentlige tilskud (EU og nationale midler), som vi udbetaler. Nedsættelsen kan dog maks. være 50.000 kr. Vi trækker beløbet fra dit tilskud, inden vi udbetaler.

Eksempel på ikke korrekt skiltning

Plakaten / oplysningsskiltet / pladen / tavlen er ikke sat op på et tilstrækkelig synligt sted.

Teksten er ikke læsbar.

EU-logoet mangler.

Plakaten er ikke i mindst A3 format.

Hvis de påkrævede logoer og tekst ikke er på din hjemmeside, er skiltningen heller ikke korrekt.

20. Hvis du vil ændre i dit projekt

20.1 Hvilke ændringer skal vi godkende, før du kan ændre dit projekt?

Ændringer af dit projekt

Du kan søge om ændring af et projekt vedrørende:

- Forlængelse af projektperioden.
- Ændring af projektindholdet.
- Ændring af budgettet (gælder kun minivådområder med filtermatrice).

Vær opmærksom på, at du skal søge om ændring for alle tre ændringstyper hos os, og vi skal godkende det, inden du går i gang med at ændre projektet.

20.2 Hvordan ændrer du dit projekt?

Du skal sende din ansøgning om ændring via Tast selv-service. I Tast-selv-service skal du finde dit seneste indsendte ansøgningsskema og rette i det. Herefter gensender du skemaet med ændringerne. Du skal skrive din beskrivelse af, begrundelse for og bemærkninger til ændringen i bemærkningsfeltet, eller uploade informationen under fanen *Bilag*. Link til Tast selv-service finder du på vores hjemmeside lbst.dk i [Tilskudsguiden](#).

Vi skal godkende alle ændringer, inden du sætter ændringen i gang. Det betyder også, at vi ikke kan godkende ændringer med tilbagevirkende kraft. Du skal derfor hele tiden være opmærksom på, om projektet forløber, som det skal, eller om du har behov for at søge om at ændre projektet, så ændringerne kan iværksættes fremadrettet, efter vi har godkendt dem.

Vi kan godkende dit ønske om at ændre projektet, hvis vi vurderer, at ændringen er i overensstemmelse med projektets formål. Vi kan ikke godkende en ansøgning om ændring, hvis ændringen betyder, at projektet i sin ændret form ikke ville være blevet prioriteret. Vi kan fx ikke godkende en ansøgning om projektændring, hvis ændringen betyder, at minivådområdets effekt bliver (væsentlig) ringere end i det oprindelige projekt. Du kan læse mere om prioritering i afsnit 6 "Sådan vurderer vi ansøgningerne og vurderer, om du får tilsagn eller afslag"

Vi kan ikke forhøje tilsagnet i forbindelse med en ændring af projektet.

20.3 Frister for ændringer af dit projekt

Vi skal have modtaget din ansøgning om ændring senest to måneder før den dato, hvor projektet senest skal være afsluttet. Din ansøgning om ændring skal altid være begrundet. Hvis du søger om at forlænge din projektperiode, skal vi have modtaget din ansøgning senest 10 dage før den dato, hvor projektet senest skal være afsluttet. Du kan ikke få godkendt en ændring, som vi modtager efter projektperiodens udløb.

Når vi har behandlet din ansøgning om ændring og truffet en afgørelse, meddeler vi dig den endelige afgørelse.

20.4 Forlængelse af projektperioden

Din ansøgning om forlængelse af projektperioden skal indeholde følgende oplysninger:

- En kort redegørelse for årsagen til, at dit projekt er forsinket og ikke kan gennemføres inden for fristen i tilsagnsbrevet.
- Projektet kan maksimalt forlænges til 31. december 2022 på grund af til afslutningen af programperioden samt af hensyn til sagsbehandlingen af udbetalingsanmodninger.
- Du skal komme med en begrundet redegørelse for, hvordan du realistisk kan gennemføre projektet inden for den forlængede periode.

20.5 Ændring af projektindholdet

Din ansøgning om at ændre projektets indhold, skal indeholde følgende oplysninger:

- En begrundelse for ændringen.
- En beskrivelse af ændringen.
- En beskrivelse af, hvad ændringen betyder for projektet. Herunder en beskrivelse af eventuelle ændringer i minivådområdets forventede effekt.

20.6 Ændring af budgettet – kun for minivådområder med filtermatrice

Vi kan godkende en forhøjelse af de enkelte omkostningsarter med maksimalt 10 procent, når tilskuddet skal udbetales, hvis du ikke har søgt om en budgetændring. Det samlede tilskud kan ikke forhøjes.

Du skal søge om budgetændring, hvis du ønsker at forhøje en eller flere omkostningsarter med mere end 10 procent, og du ønsker at omfordele budgettet, så en anden omkostningsart i stedet reduceres. Du skal derfor ikke søge om budgetændring, hvis du ikke har behov for denne omfordeling i budgettet.

Ved en omkostningsart forstås:

- Materiel og anlægsposten - indeholdende alle udgifter til materialer og anlægsarbejde - er en omkostningsart.
- Udgifter til konsulentbistand er hver især en omkostningsart.
- De fem lønkategorier er hver især en omkostningsart.
- Posten, der indeholder alle andre omkostninger, er en omkostningsart, og er i ansøgningskemaet angivet under afsnittet "Andre udgifter".

Din ansøgning om budgetændring skal indeholde følgende oplysninger:

- Begrundelse for ændringen.
- Et nyt budget.
- Nye tilbud, hvis budgetændringen omfatter indkøb af varer eller ydelser med en pris over 50.000 kr.

Du skal være opmærksom på, at hvis timesatsen for konsulentbistand bliver større end den godkendte timesats i tilsagnet, skal du altid søge om en budgetændring uanset størrelsen af ændringen.

Eksempel på konsekvens, hvis du ikke søger om budgetændring:

Omkostningsart	Det godkendte budget jf. tilsagnsbrev (kr.)	De faktiske betalte udgifter (kr.)	Godkendte udgifter + op til max 10 procent (kr.)
Konsulentudgifter	50.000	90.000	55.000
Andre udgifter	5.000	5.000	5.000
Anlægsudgifter	590.000	560.000	560.000
I alt	645.000	655.000	620.000

Eksemplet viser, at der er godkendt et budget på 645.000 kr., men de faktiske udgifter endte på 655.000 kr. Samtidig er udgifterne for de fleste omkostningsarter ændret betydeligt (mere end 10 procent) ift. tilsagnet. Da der ikke er søgt om budgetændring, vil vi maksimalt kunne godkende udgifter for 620.000 kr., fordi vi kun kan godkende ændringer op til max 10 procent.

20.7 Overdragelse af tilsagn

Vi kan efter ansøgning tillade, at du overdrager tilsagnet til en anden virksomhed, person, organisation eller forening. Det er en betingelse, at den nye ansøger selvstændigt ville kunne opnå tilsagn efter den pågældende bekendtgørelse, og at overdragelsen ikke får betydning for. Den, der får overdraget tilsagnet, overtager alle rettigheder og forpligtelser efter tilsagnet.

Hvis du vil overdrage dit tilsagn til en anden, skal du sende en begrundet ansøgning om tilladelse til at overdrage tilsagnet til en anden. Du skal sende dit ansøgningsskema til os via Tast selv-service. Du finder skema til ansøgning om overdragelse af projekt på vores hjemmeside lbst.dk i Tast selv-service under minivådområdeordningen.

Du skal sende din ansøgning om ændring af tilsagnshaver hurtigst muligt. Vi skal modtage den straks efter, den kommende, nye tilsagnshaver har underskrevet overdragelsesskemaet. Vi kan ikke godkende overdragelsen med tilbagevirkende kraft. Vi kan tidligst godkende overdragelsen fra den dato, vi har modtaget ansøgning om overdragelse. Husk, at den nye tilsagnshaver skal være ejer eller forpagter af arealet, som minivådområdet er placeret på.

21. Når du afslutter dit projekt

Når du har gennemført projektets aktiviteter i overensstemmelse med betingelserne i tilsagnet, kan du søge om slutudbetaling af tilskuddet.

21.1 Afsyning

I forbindelse med behandling af din ansøgning om slutudbetaling, vil projektet blive afsynet. Det betyder, at vi kommer på besøg på stedet, hvor du har gennemført projektet. Der behøver ikke være tilført vand til minivådområdet i forbindelse med afsyningen.

Afsyningen skal sikre, at projektet er fuldført i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for tilsagnet. Det vil sige, at indkøb af maskiner/udstyr/inventar og installeringen af maskiner og udstyr skal være i overensstemmelse med de tekniske/konkrete beskrivelser, der fremgår i den godkendte ansøgning om tilsagn om tilskud eller i de senere godkendte ændringer. Minivådområder skal være korrekt placeret og dimensioneret i forhold til drænoplanet, og de skal på anden måde være anlagt, som det er beskrevet i den godkendte ansøgning om tilsagn om tilskud eller i de senere godkendte ændringer. Når vi afsyner projektet, skal dit minivådområde leve op til de krav, der er angivet for åbne minivådområder i afsnit 16.5 og for minivådområder med filtermatrice afsnit 17.10.

Du skal ikke give os besked om, at dit projekt er gennemført og klar til afsyning. Den information får vi automatisk, når du sender din ansøgning om slutudbetaling af tilskuddet.

Vi kan først gennemføre slutudbetalingen, når vi har afsynet investeringen.

22. Sådan søger du om udbetaling af tilskud

I dette afsnit beskrives nogle få emner vedrørende udbetaling af tilskud. Du kan læse mere om udbetaling af tilskud i udbetalingsvejledningen, som du finder på vores hjemmeside i [tilskudsguiden](#) på [lbst.dk](#). Skriv ordningens navn i søgefeltet og klik på "Søg". Det er vigtigt at læse udbetalingsvejledningen allerede når du søger om tilsagn om tilskud.

Du skal sende din ansøgning om udbetaling af tilskud via Tast selv-service. Link til Tast selv-service finder du på vores hjemmeside [lbst.dk](#) i [Tilskudsguiden](#) under minivådområdeordningen. Her finder du også links til vejledning i brug af Tast selv-service.

22.1 Forskudsudbetaling

Du kan ansøge om forskudsudbetaling, når du har indhentet de nødvendige tilladelser til projektet. Selvom du på ansøgningstidspunktet har indhentet alle nødvendige tilladelser udbetales forskuddet ikke automatisk. Du skal derfor indsende en anmodning om forskudsudbetaling for at få forskuddet udbetal.

22.2 Frist for at søge om slutudbetaling

Vi skal have modtaget din ansøgning om slutudbetaling af tilskud senest tre måneder efter projektperiodens slutdato, som er angivet i dit tilsagnsbrev eller i senere godkendte ændringer af projektperioden.

Hvis vi modtager din ansøgning om slutudbetaling af tilskud efter fristen, nedsætter vi tilskuddet med 1 procent pr. kalenderdag, til og med den 20. kalenderdag. En forsinkelse på mere end 20 kalenderdage medfører, at vi nedsætter dit tilskud med 100 procent. Det betyder, at dit tilsagn bortfalder.

Når du søger om udbetaling af tilskud, skal du, hvis du søger om tilskud til et minivådområde med filtermatrice vedlægge alle udgiftsbilag og dokumentation for betaling.

22.3 Minivådområder med filtermatrice: Hvilke bilag skal du sende med udbetalingsanmodningen?

Du skal allerede nu være opmærksom på, at der er en række bilag, som du skal sende med din anmodning om udbetaling når projektet er afsluttet:

- Fakturaer og betalingsdokumentation på alle udgifter, som der søges om udbetaling på baggrund af. De eventuelle nødvendige tilladelser til projektet fra offentlige myndigheder. Se afsnit 15 "Hvilke kriterier og forpligtelser skal du overholde?" og afsnit 26.2 "Bortfald af tilsagn, tilbagebetaling og nedsættelse af tilskud".
- Dokumentation for korrekt skiltning, hvis der er krav om skiltning for dit projekt. Se afsnit 19 "Du skal skilte med dit projekt når du går i gang"
- Dokumentation for eventuelle afholdte udbud, jf. lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren. Se afsnit 12 "Du skal overholde udbudsreglerne, når du vælger leverandør til projektet".
- Lønsedler, timeregnskab og aftale om projekttilknytning, hvis du har fået tilsagn om tilskud til løn til personale. Se afsnit 9.1.3 "Løn til eget personale".
- Kørselsregnskab, hvis du har fået tilsagn om tilskud til kørsel. Se afsnit 9.

22.4 Krav til faktura

Fakturaer skal indeholde:

- Dit navn og adresse.
- Fakturaudsteders navn, adresse og CVR-nr. (eller CPR-nr. hvis CVR-nr. ikke findes).
- Fakturadato.
- Beskrivelse af leverancen, inkl. mængde og art af de leverede varer, så det er muligt at se sammenhængen til projektet, vi har givet tilsagn til.
- Betalingsdato.
- Bankoplysninger
- Betalings ID – betalingsinformation om fakturaudsteders kontonummer og faktura nr.
- Momsgrundlaget, dvs. beløb ekskl. moms, momsbeløbet, beløb inkl. moms.
- Eventuelle rabatter og prisnedslag.

Det er afgørende for udbetaling, at faktura er udstedt til dig som tilsagnshaver. Læs mere i Udbetalingsvejledningen.

22.5 Krav til opbevaring af fakturaer og betalingsdokumentation

Det er et krav, at du opbevarer udbetalingsbilag med tilhørende originale regnskabsbilag i fem et halvt år efter datoen for slutudbetaling.

Se mere om krav til fakturaer og betalingsdokumentation i Udbetalingsvejledningen på vores hjemmeside lbst.dk

22.6 Modregning

Hvis vi har restancer på minivådområdeordningen eller på andre af vores ordninger, kan vi modregne det beløb ved udbetaling af tilskud til dit projekt.

22.7 Nemkonto

Vi overfører tilskuddet til din Nemkonto.

22.8 Indberetning af tilskud til SKAT

Vi indberetter det udbetalte tilskud til skattemyndighederne. Vi anbefaler, at du selv kontakter SKAT med hensyn til afklaring af skattemæssige konsekvenser.

23. Du skal opretholde dit projekt i 10 år

Hvis du har fået tilskud til et minivådområde skal du opretholde det i 10 år regnet fra datoen for slutudbetaling af tilskuddet. Det betyder, at du skal sørge for, at minivådområdeanlægget er fuldt funktionelt, og at projektarealet og minivådområdet ikke ændres væsentligt i 10 år, regnet fra datoen for slutudbetaling af tilskud.

Vedligehold af minivådområde

Det er vigtigt, at du sikrer, at minivådområdet er fuldt funktionelt i opretholdelsesperioden, som er 10 år. Det omfatter bl.a.:

- Du skal sikre, at størrelsen på minivådområdet ikke ændres væsentligt fra det ansøgte. Det betyder, at hvis der sker et jordskred fra brinkerne, er du forpligtiget til at rette op på dette.
- Du skal sikre, at alle områder i minivådområdet er strømningsaktive, dvs. at der ikke må være områder, der er groet til i vegetation.
- Oprenses sediment efter behov.

Reparation eller udskiftning af anlæg eller udstyr i projektperioden på 2 år

Hvis anlægget eller udstyret, der indgår i anlægget, går i stykker inden for projektperioden, skal det repareres for din regning. Er det ikke muligt at reparere det pågældende udstyr, skal du erstatte det for egen regning. Projektperioden løber frem til, at du søger om slutudbetaling, dog kan den maksimalt være på 2 år.

Reparation eller udskiftning af anlæg eller udstyr i opretholdelsesperioden på 10 år,

Hvis anlægget eller udstyret, der indgår i anlægget, går i stykker efter projektperioden, men inden for opretholdelsesperioden på 10 år, og der ikke længere er brug for genstanden, vil vi normalt ikke forlange, at du erstatter genstanden, men du skal stadig opbevare den, så den er tilgængelig på en evt. kontrol.

Opbevaring af faktura og dokumentation i 5,5 år

Du skal opbevare faktura og dokumentation for betaling af den nyindkøbte genstand i fem et halvt år, regnet fra datoen for slutudbetaling af tilskud.

Du skal endvidere opbevare faktura og dokumentation for betaling af den defekte genstand i fem et halvt år, regnet fra datoen for slutudbetaling af tilskud.

Hvis du er i tvivl, skal du kontakte os.

23.1 Hvis du ønsker at udtræde af ordningen

Hvis du ikke ønsker at opretholde dit projekt, kan du til enhver tid træde ud af ordningen. Du skal give os besked, hvis du ikke længere ønsker at opretholde dit projekt. Vi vil kræve det fulde tilskud tilbagebetalt, hvis du udtræder af ordningen.

24. Efter projektet er afsluttet

I perioden efter du har afsluttet projektet og fået udbetalt tilskud, kan vi bede om oplysninger om dit projekt. Du skal give de oplysninger, vi beder om, i indtil to år efter, at projektet er afsluttet. Dine oplysninger er nødvendige for at kunne overvåge og evaluere Landdistriktsprogrammet, især med hensyn til specifikke mål og prioriteter.

25. Hvad sker der, hvis du opgiver dit projekt?

Hvis du ikke gennemfører projektet, skal du hurtigst muligt oplyse os om det. Hvis du opgiver projektet og forskuddet er udbetalt, vil vi kræve det udbetalte beløb tilbagebetalt. Når vi opgør tilbagebetalingskrav, tillægger vi renter i overensstemmelse med renteloven. Rentetillægget er mindst 50 kr.

26. Sådan kontrollerer og sanktionerer vi

26.1 Kontrol af projektet

Vi kontrollerer dit projekt på stedet i forbindelse med administration af ordningen, som vi kalder "fysisk kontrol".

Vi udfører den fysiske kontrol og efterfølgende kontrol i opretholdelsesperioden.

Vi kan til brug for kontrollen indhente oplysninger fra andre offentlige myndigheder i nødvendigt omfang i overensstemmelse med § 10 i Lov om Landdistriktsfonden.

For at kunne gennemføre kontrollen har vi eller andre personer med bemyndigelse dertil, mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til lokaliteter, der ejes eller drives af dig som tilsagnshaver. Dette gælder også adgang til regnskaber, forretningsbøger, udbudsmateriale mv., herunder også materiale, der opbevares i elektronisk form, og anden relevant dokumentation.

Vi har brug for din vejledning og hjælp for at vi kan gennemføre kontrollen. Du skal sikre, at kontrolmyndigheden har adgang til at besigtige projektet i forbindelse med kontrol.

26.2 Bortfald af tilsagn, tilbagebetaling og nedsættelse af tilskud

Vi træffer afgørelse om bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud, hvis:

- Du som tilsagnshaver har givet urigtige eller vildledende oplysninger eller har fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse.
- Du som tilsagnshaver ikke overholder din oplysningspligt.
- Du - i forbindelse med kontrol - ikke giver de nødvendige oplysninger eller ikke yder den nødvendige bistand.
- Du ikke gennemfører projektet i overensstemmelse med tilsagnet.
- Et eller flere kriterier for støtteberettigelse ikke er opfyldt. Læs mere om kriterier for støtteberettigelse i afsnit 15 "Hvilke kriterier og forpligtelser skal du overholde?".

Vi kan efter en konkret vurdering træffe afgørelse om helt eller delvist bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud ved manglende opfyldelse af en forpligtelse. Læs mere om forpligtelser i afsnit 15. "Hvilke kriterier og forpligtelser skal du overholde?".

Nedsættelse af tilskud og udbetaling

For sen afslutning af projektet

Hvis du afslutter projektet for sent nedsætter vi tilskuddet. Du skal afslutte projektet den dato, som står i tilsagnsbrevet- eller i senere godkendte ændringer. Vi nedsætter tilskuddet på denne måde:

- 0-30 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører 5 procent nedsættelse.
- 31-60 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører 10 procent nedsættelse.
- 61-90 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører 15 procent nedsættelse.
- Mere end 90 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører bortfald af tilsagn.

Du kan søge om projektførlængelse via Tast-selv og senest 10 dage før, din projektperiode udløber.

For sen ansøgning om slutudbetaling

Hvis du søger om udbetaling af tilskuddet for sent nedsætter vi udbetalingen, Din ansøgning om udbetaling af tilskud skal være modtaget hos os senest 3 måneder efter slutdato for projektperioden. Udbetalingen nedsættes med 1 procent pr. kalenderdag ved for sent modtaget ansøgning om udbetaling.

En forsinkelse på mere end 20 kalenderdage medfører 100 procent nedsættelse af udbetalingen, hvorved tilsagnet bortfalder.

Ved manglende overholdelse af begge ovennævnte tidsfrister (afslutning af projektet og ansøgning om slutudbetaling) sanktioneres vi efter fristerne ved for sen afslutning af projektet.

Skiltning

Hvis du mangler at skilte med dit projekt nedsætter vi udbetalingen ud fra en konkret vurdering af overtrædelsen. Se også afsnit 19 "Du skal skilte med dit projekt når du går i gang".

Udbudsregler

Hvis du ikke har overholdt reglerne i lov om indhentning af tilbud i bygge-og anlægssektoren, kan vi nedsætte dit tilskudsbeløb. Det gør vi ud fra en konkret vurdering af den samlede værdi af de tilskudsberettigede udgifter, der skulle have været i udbud, Se afsnit 12 "Du skal overholde udbudsreglerne".

Opretholdelse af projektet

Vi kræver tilskuddet delvist tilbagebetalt, hvis projektet ikke opretholdes i 10 år fra datoen for slutudbetaling. Vi anvender følgende procentsatser:

- 1) Hvis projektet er opretholdt i 0-18 måneder kræves 80 procent af tilskuddet tilbagebetalt.
- 2) Hvis projektet er opretholdt i 19-36 måneder kræves 40 procent af tilskuddet tilbagebetalt.
- 3) Hvis projektet er opretholdt i 37-120 måneder kræves 20 procent af tilskuddet tilbagebetalt

Bemærk, hvis du ønsker helt at træde ud af tilsagnet og tilbagekøbe dit minivådområde inden for tilsagnsperioden på 10 år, skal hele tilskuddet, som du har modtaget fra os, tilbagebetales.

26.3 Udbetaling på uretmæssigt grundlag

Hvis vi senere konstaterer, at tilskud er udbetalt på uretmæssigt grundlag, kan vi bortfalde tilsagnet og kræve fuld tilbagebetaling eller nedsætte tilskuddet og kræve en del af tilskuddet tilbagebetalt.

26.4 Force majeure

Vi kan anerkende tilfælde af force majeure og andre ekstraordinære omstændigheder, der forhindrer tilsagnshaver i at gennemføre projektet, og dermed ikke medfører bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud.

Force majeure og andre ekstraordinære omstændigheder kan vi navnlig anerkende i følgende tilfælde:

- Tilsagnshavers død.
- Tilsagnshavers uarbejdsdygtighed i længere tid.
- En alvorlig naturkatastrophe, der i væsentlig grad berører bedriften.
- Ekspropriation af hele eller en væsentlig del af bedriften, hvis ekspropriationen ikke kunne forudses på dagen for indgivelse af ansøgningen.

Vi kan i ganske særlige tilfælde godkende andre omstændigheder end de ovennævnte som force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder.

Hvis tilsagnshaver eller dennes dødsbo ønsker at påberåbe sig force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder, skal dette meddeles os skriftligt senest 15 arbejdsdage efter det tidspunkt, hvor tilsagnshaver eller dennes dødsbo er i stand til at gøre det. Meddelelsen skal være vedlagt fyldestgørende dokumentationsmateriale.

Vi kan i forbindelse med behandlingen af spørgsmålet bede om yderligere information. Hvis vi ikke modtager det materiale, vi beder om, vil vi træffe afgørelse om, hvorvidt vi kan anerkende force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder på det foreliggende grundlag.

Det er en betingelse for anerkendelse af force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder i konkrete tilfælde, at de indtrufne begivenheder forhindrer tilsagnshaver i at opfylde sine forpligtelser, og at tilsagnshaver ikke, ved en forholdsmæssig indsats, kunne have sikret sig herimod.

26.5 Straffebestemmelser og svig

Hvis reglerne i bekendtgørelsen ikke overholdes, kan du efter § 12, stk. 1 i Lov om Landdistriktsfonden straffes med bøde. Der kan pålægges selskaber mv. (juridiske personer) straffeansvar efter reglerne i straffelovens kapitel 5.

26.6 Svindel med tilskudsberettigelse eller brug af tilskud

Vi kontrollerer ansøgninger om tilskud for svig med EU-midler. Vi definerer svig i denne sammenhæng som en forsætlig handling, der påvirker retten til tilskud eller omfanget af tilskud. Det kan være ukorrekte erklæringer eller dokumenter, tilsidesættelse af en oplysningspligt eller anvendelse af midler eller investeringer til andet formål, end de var bevilget til. Omgåelse, herunder når ansøger kunstigt opdeler sin virksomhed for at opfylde betingelserne til tilskud, betragter vi også som svig. Grov forsømmelse af tilsyn med opgaver, som tilskudsmodtager får løst af tredjepart vil også blive behandlet som en forsætlig forsømmelse. Vi forbeholder os retten til at kontakte tredjeparter med forbindelse til ansøgninger som en del af vores kontrol for svig.

Svig medfører, at støtten helt eller delvist bortfalder og kan desuden medføre støtteudelukkelse⁹, bøde eller politianmeldelse¹⁰. Det er derfor vigtigt, at du kontakter os, hvis du er i tvivl om hvorvidt en løsning eller fremgangsmåde er legitim og i overensstemmelse med støttebetingelserne.

---

⁹ Artikel 5 i Rådets Forordning 2988/1995 af 18. december 1995 om beskyttelse af De Europæiske Fællesskabers finansielle interesser og Artikel 64, stk. 4, litra d), og artikel 77, stk. 4, litra c), i Rådets Forordning (EF) nr. 1306/2013 af 17. december 2013 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik.

¹⁰ §23 i Landbrugsstøtteleven (LBK nr. 1586 af 14. december 2015) og §289a i Straffeloven (LBK nr. 1052 af 4. juli 2016).

27. Sådan bruger vi dine data fra ansøgningen

Oplysninger om projektet vil blive brugt af os til sagsbehandling, administration, tilskudsudbetaling og kontrol.

I forbindelse med kontrol har vi mulighed for at indhente oplysninger hos andre offentlige myndigheder i nødvendigt omfang. Det gør vi for at kunne sammenkøre og sammenstille oplysningerne. Vi behandler oplysningerne i overensstemmelse med persondatalovens regler og indhenter kun oplysninger i det omfang, det er relevant for den konkrete afgørelse.

27.1 Offentliggørelse, bl.a. på internettet

Vi er dataansvarlige, og oplysninger om projektet bruger vi til bl.a. sagsbehandling, administration, tilskudsudbetaling og kontrol. Derfor skal du være opmærksom på følgende:

- Oplysningerne kan behandles af danske og europæiske revisions- og undersøgelsesorganer for at værne om EU's finansielle interesser. De kan også blive brugt til statistik, forskning, planlægning og evaluering.
- Oplysninger om navn, evt. firmanavn, adresse, projekttitel samt størrelse af det modtagne tilskudsbeløb og det udbetalte tilskudsbeløb offentliggøres vi på vores hjemmeside lbst.dk.
- Alle kan anmode om aktindsigt i sager, der behandles af den offentlige forvaltning efter offentlighedsloven. Det er kun få oplysninger/dokumenter, som er undtaget fra pligten til udlevering efter offentlighedsloven.

Efter Persondataloven har du mulighed for:

- At bede om indsigt i, hvilke oplysninger vi behandler i forbindelse med projektet, jf. Persondatalovens § 31.
- At kræve at få rettet, slettet eller blokeret oplysninger, der er urigtige eller vildledende, eller på anden måde er behandlet i strid med lovgivningen, jf. Persondatalovens § 37.

28. Lovgrundlag

De gældende regler for minivådområdeordningen fremgår af:

Danske regler (love og bekendtgørelser)

- Lov om landdistriktsfonden, lov nr. 766 af 19. juni 2017.
- Bekendtgørelse nr. 184 af 26. februar 2019 om tilskud til projekter om etablering af konstruerede minivådområder.

EU-regler (forordninger)

- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. [1305/2013](#) om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL).
- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. [808/2014](#) af 17. juli 2014 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL).
- Rådets forordning nr. [1303/2013](#) af 17. december 2013 om fælles bestemmelser for den Europæiske Fond for Regional udvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regional udvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1083/2006.
- Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. [480/2014](#) af 3. marts 2014 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1303/2013 om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. [1306/2013](#) af 17. december 2013 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af Rådets Forordning (EØF) nr. 352/78, (EF) nr. 165/94, (EF) nr. 2799/98, (EF) nr. 814/2000, (EF) nr. 1290/2005 og (EF) nr. 485/2008.
- Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. [640/2014](#) af 11. marts 2014 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 for så vidt angår det integrerede forvaltnings – og kontrolsystem, sanktioner vedrørende direkte betalinger, støtte til udvikling af landdistrikterne og krydsoverensstemmelse.
- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. [809/2014](#) af 17. juli 2014 om gennemførelsesbestemmelser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 for så vidt angår det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem, foranstaltninger til udvikling af landdistrikterne og krydsoverensstemmelse.

29. Yderligere oplysninger

Denne vejledning, udbetalingsvejledning m.m. kan du finde på vores hjemmeside lbst.dk i [Tilskuds-guide](#) under minivådområdeordningen.

Du er velkommen til at kontakte os, hvis du har spørgsmål på tlf. 33 95 80 00 eller vandnatur@lbst.dk

Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

www.lbst.dk